

ÅRSRAPPORT 2023

IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Innhald

1. Melding frå leiaren	s. 2
2. Introduksjon til verksemda og hovudtal	s. 3
3. Aktivitetar og resultat dette året	s. 7
3.1 Busetjing	s. 9
3.2 Fleire innvandrarak deltek i arbeidslivet	s. 30
3.3 Innvandrarak har høg deltaking i samfunnslivet	s. 65
3.4 Tolking i offentleg sektor	s. 89
4. Styring og kontroll i verksemda	s. 98
5. Vurdering av framtidsutsikter	s. 109
6. Årsrekneskap	s. 111

1. Melding frå leiaren

2023 var nok eit år prega av høge inkomstar av fordrive frå Ukraina, med særleg høgt trykk på spreidd busetjing, og rask overgang til arbeid.

I alt blei 33 701 vaksne og barn busette i ein norsk kommune i 2023. Den etablerte modellen vår for busetjing av flyktningar har vist seg å vere robust og fleksibel. At vi nok eit år har busett rekordmange personar, kjem ikkje minst av den fantastiske innsatsen i kommunane.

Arbeid er den beste vegen til integrering i samfunnet. Vi veit at dei fleste nykomne innvandrarak er motiverte for og ønskjer å bli økonomisk sjølvstendige. Samtidig veit vi at det kan vere hindringar på vegen til ein første jobb. Derfor er det viktig med tett samarbeid mellom kommunen, NAV og arbeidsgivarar. Frå vår side har vi hatt ei sentral rolle med å utarbeide relevant rettleiingsmateriell og arrangere fysiske konferansar og samlingar om kvalifisering og arbeidsliv.

I 2023 har vi ført vidare arbeidet med kvardagsintegreringsstrategien. Vi har gjennomført regionale samlingar og vidareutvikla idébanken «Lær frå andre». Ungdomspanelet vårt har vore ein viktig aktør og ein aktiv bidragsytar på ei rekkje felt.

Å førebyggje og kjempe mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald har vore eit prioritert område i 2023. Vi har samla dei 59 mangfaldsrådgivarane våre, oppfølginga av spesialutsendingar for integreringssaker og IMDi's fagteam i ein eigen divisjon.

IMDi har levert relevant kunnskap gjennom heile året. Med oppdatert og tilgjengeleg forskning, tal og statistikk ønskjer IMDi å bidra til ei kunnskapsbasert politikktvikling og eit opplyst offentleg ordskifte og å halde fram arbeidet for like moglegheiter, rettar og plikter for alle i eit mangfaldig samfunn, både i og mellom kriser.

Vi har i løpet av året sett i verk ein ny verksemdsstrategi og ein kompetansestrategi som skal bidra til å gi retning og løfte oss ytterlegare som kompetansesenter.

Integrering skjer på tvers av sektorar, og vi er avhengige av mange andre aktørar for å lykkast i integreringsarbeidet. På vegner av IMDi vil eg takke alle samarbeidspartnarane våre for viktige bidrag. Eg vil òg takke alle tilsette i IMDi for innsats og engasjement for å løyse det viktige samfunnsoppdraget vårt.

Libe Rieber-Mohn

Libe Rieber-Mohn

Direktør

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

2. Introduksjon til verksemda og hovudtal

Samfunnsoppdraget til IMDi

IMDis visjon er å fremje like sjansar, rettar og plikter for alle i eit mangfaldig samfunn. Slik byggjer vi ein fellesskap som er både inkluderande og forpliktande. Det inneber at fleire innvandrara må ut i arbeidslivet, delta i samfunnslivet og møte dei same krava som alle andre. Vellykka integrering krev både eit samfunn som er villig til å stille opp, og solid innsats frå kvar enkelt innvandrara. Å lykkast med integreringa er ein av dei aller viktigaste føresetnadene for å halde oppe velferda vår og eit samfunn prega av tillit og samhald.

IMDi er eit ordinært forvaltningsorgan, underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Direktoratet set i verk integreringspolitikken til regjeringa og er nasjonalt kompetansesenter med ansvar for integreringsfeltet. Oppgåvene til direktoratet går på tvers av forvaltningsnivå, sektorar og samfunnsområde. Vi er avhengige av godt samarbeid med kommunar og andre aktørar for å løyse samfunnsoppdraget vårt.

IMDi skal

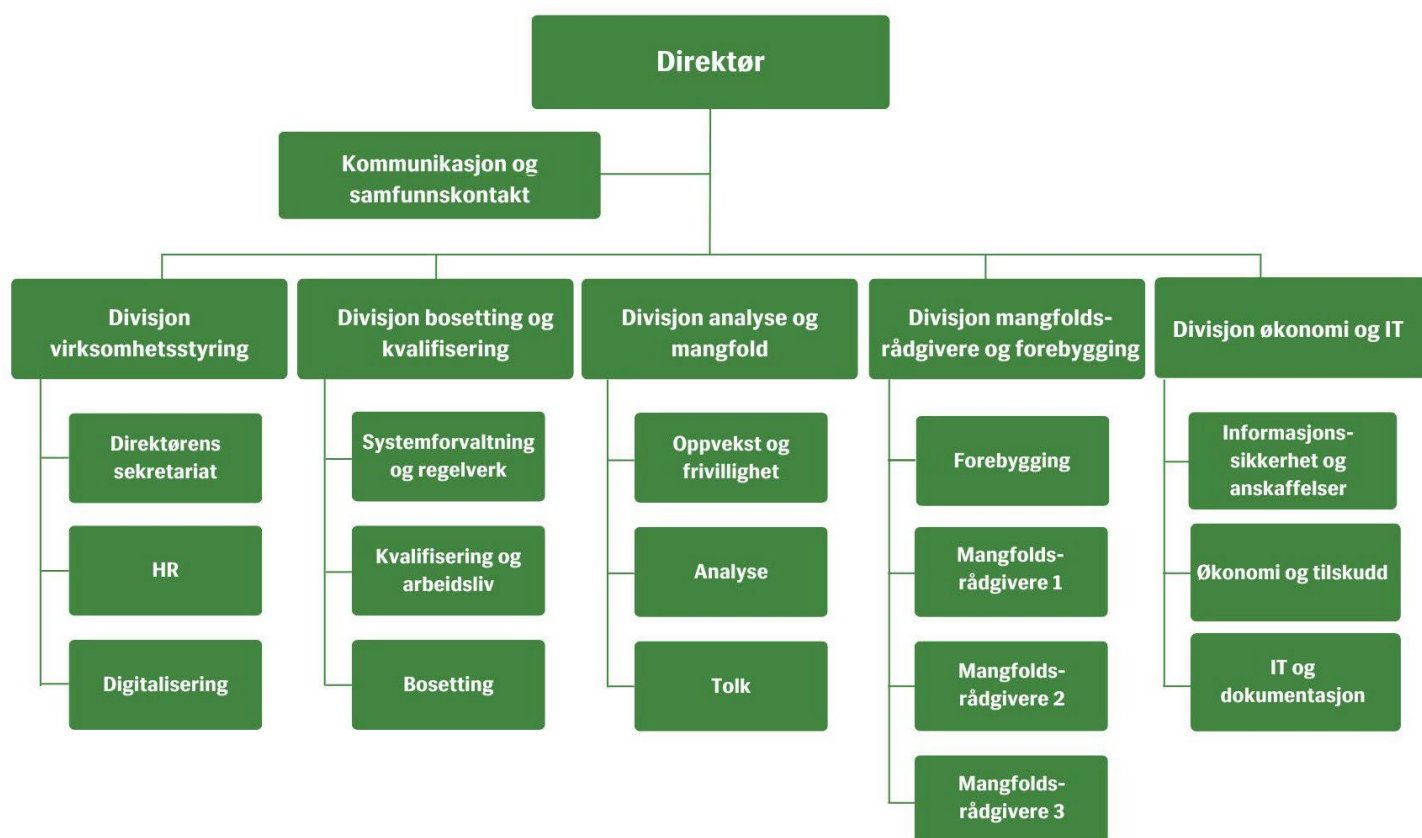
- ◆ ta hand om arbeidet med å busetje flyktningar
- ◆ leggje til rette for at fleire innvandrara deltek i arbeids- og samfunnsliv
- ◆ jobbe mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald
- ◆ vere fagmyndigheit for tolking i offentleg sektor
- ◆ gi faglege innspel til vidareutvikling av integreringspolitikken og sørgje for god samordning på integreringsfeltet
- ◆ forvalte tilskotsordningar retta mot kommunar, fylkeskommunar, arbeidsgivarar og frivillige organisasjonar
- ◆ produsere og formidle forskning, utgreiingar, statistikk og god praksis
- ◆ bidra til ein profesjonell og serviceinnstilt offentleg sektor

Slik er IMDi organisert

IMDi har kontor i Oslo og Narvik. Vi har òg 59 mangfaldsrådgivarar som er plasserte på vidaregåande skular og ungdomsskular og ved enkelte vaksenopplæringskontor.

Organisasjonskart

Gjeldande f.o.m. 01.09.2023

Hovudtal 2019–2023

Busetjing av flyktingar	2019	2020	2021	2022	2023
Busette flyktingar (totalt)	4 822	2 819	4 489	31 258	33 701
Av desse: overføringsflyktingar	2 806	1 523	3 641	3 146	2 223
Av desse: fordrivne frå Ukraina				27 058	29 730
Flyktingar med opphaldsløyve som ventar i mottak (per 31.12.)	386	222	405	3 322	6 392
Opplæring i norsk og samfunnskunnskap	2019	2020	2021	2022	Førebelse tal 2023
Personar med <u>rett og plikt</u> til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som deltok i opplæringa i løpet av året (tal frå NIR)	31 672	24 009	20 230	17 664	18 553
Personar med <u>plikt</u> til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som deltok i opplæringa i løpet av året (tal frå NIR)	2 060	2 163	2 106	2 170	3 454
Personar med kollektivt vern og <u>rett</u> til opplæring i norsk som deltok i opplæring i løpet av året (tal frå NIR)	-	-	-	10 552	28 900
Introduksjonsprogrammet	2019	2020	2021	2022	Førebelse tal 2023
Personar som per 31.12. har <u>rett og plikt</u> til introduksjonsprogram (tal frå NIR)	15 685	10 769	9 534	8 639	8 035
Personar som per 31.12. har <u>rett</u> til introduksjonsprogram (berre personar med kollektivt vern) (tal frå NIR)	-	-	-	13 998	20 724
Personar som deltok i introduksjonsprogram i løpet av året* (tal frå NIR)	20 968	13 942	10 595	17 879	32 115
Personar som har begynt på introduksjonsprogram i løpet av året* (tal frå NIR)	3 072	2 227	2 246	11 166	17 085
Personar som har avslutta introduksjonsprogram i løpet av året* (tal frå NIR)	8 207	4 820	3 295	2 757	10 055

* Inkluderer deltakarar i samsvar med integreringslova § 8 (deltakarar med rett og plikt og deltakarar som kommunen kan velje å tilby program). Deltakartalet i 2022 inkluderer òg personar med kollektivt vern som har rett til introduksjonsprogram (i samsvar med integreringslova § 37 c).

Nøkkeltal frå årsrekneskapen	2019	2020	2021	2022	2023
Talet på tilsette*	230	205	221	251	264
Talet på avtalte årsverk*	224	201	216	246	258
Talet på utførte årsverk	206	184	198	227	228
Samla tildeling Post 01–99 (i 1 000 kroner)	13 419 018	10 751 162	8 924 254	14 628 878	22 818 164
Utnyttingsgrad post 01–29	93 %	83 %	86 %	93 %	92 %
Driftsutgifter post 01 (i 1 000 kroner)	272 562	264 058	298 458	343 479	367 764
Lønnsdel av driftsutgiftene	68 %	65 %	52 %	48 %	49 %
Lønnsutgifter per årsverk (kroner)	824 874	896 331	961 552	922 572	984 887

*Kjelde: SSB statistikktabell 12623: Tilsette i staten. Årsgjennomsnitt

3. Aktivitetar og resultat dette året

Hovudmålet for integreringspolitikken er at fleire innvandrarak er i arbeid og deltek i samfunnslivet (Prop. 1 S (2022–2023) Arbeids- og inkluderingsdepartementet).

I dette kapitlet gjer vi greie for kva resultat arbeidet vårt har gitt i 2023. Utgangspunktet for framstillinga er dei måla, styringsparametrane og oppdraga som Arbeids- og inkluderingsdepartementet gav IMDi i tildelingsbrevet for 2023.

Vi har organisert kapitlet i fire delar, som fangar opp måla våre på følgjande måte:

3.1 Busetjing

Mål 4: Busetjinga er styrt og spreidd, rask og treffsikker

3.2 Fleire innvandrarak deltek i arbeidslivet

Mål 1: Fleire innvandrarak deltek i arbeidslivet

Mål 2: Kvalifiseringa for nykomne er målretta og har høg kvalitet

3.3 Innvandrarak har høg deltaking i samfunnsliv

Mål 3: Innvandrarak har høg deltaking i samfunnslivet

3.4 Tolking i offentleg sektor

Mål 5: Offentleg sektor har tilstrekkeleg tilgang på, og bruker, kvalifiserte tolkar

Når det gjeld mål 6, «Integreringspolitikken er heilskapleg og samordna», er dette eit viktig verkemiddel vi nyttar for å realisere dei andre måla, og derfor er resultat her omtalte springande og ikkje i eit eige kapittel.

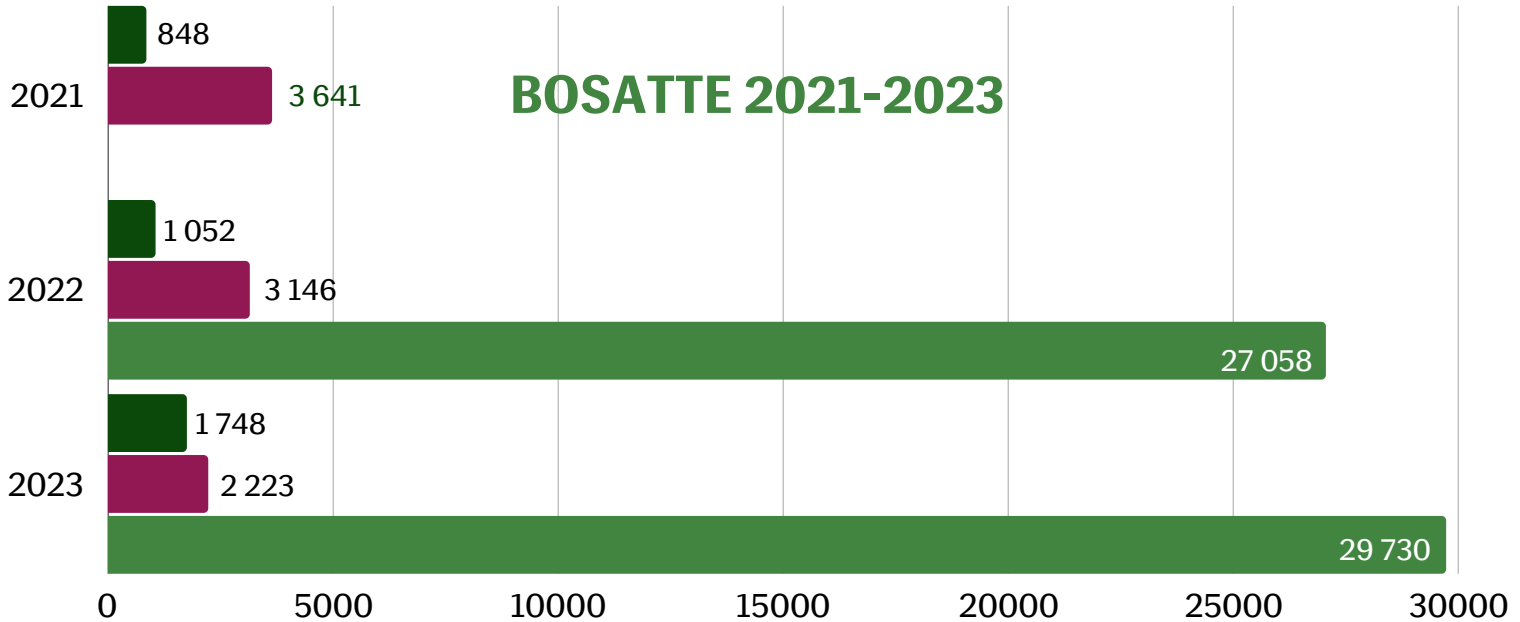
33 701 personar busatt

i 350 kommunar

Asylsøkjarar Overføringsflyktningar Kollektivt vern

GJENNOMSNI TTLEGG VENTETID

frå vedtak om opphald/innreiseløyve til busetjing

8,5 MD.
2020

6,3 MD.
2021

2,3 MD.
2022

2,5 MD.
2023

BOSATTE ETTER SAKSTYPER

	2021	2022	2023
Overføringsflyktningar	3 641	3 146	2 223
Personar utanfor mottak	284	10 371	4 690
Busette frå mottak	564	17 739	28 787

3.1 Busetjing

Styrt og spreidd, rask og treffsikker busetjing

IMDi har det statlege ansvaret for å busetjing av flyktningar. Styrt og spreidd, rask og treffsikker busetjing er hovudmål for arbeidet, og skal bidra til at nykomne flyktningar deltek i utdanning, i arbeidslivet og i samfunnet elles. Busetjing og integrering av flyktningar er ei frivillig kommunal oppgåve, og kommunar som buset flyktningar, får tilskot frå staten.

Tabell 3-1-1. Nøkkeltal for busetjing. Talet på personar og gjennomsnittleg ventetid. 2019–2023

År	2019	2020	2021	2022	2023
Busette totalt¹	4 822	2 819	4 489	31 258	33 701
Busette einslege mindreårige	137	80	108	510	647
– av desse IMDi	94	56	89	423	560
– av desse Bufetat	43	24	19	87	87
Busette i barnefamiljar ²	3 793	1 923	3 606	20 160	20 159
– av desse busette barn	2 162	1 097	2 110	10 328	9 605
– talet på barnefamiljar	847	478	814	6 425	6 515
Busette andre vaksne ³	883	805	775	10 576	12 894
Busette: gjennomsnittleg ventetid frå vedtak om opphald/innreiseløype til busetjing (månader)					
Totalt ¹	3,3	8,5	6,3	2,3	2,5
Einslege mindreårige	3,2	5,1	3,1	2,5	2,8
– av desse IMDi	3,2	4,4	3,4	2,2	2,7
– av desse Bufetat	4,5	6,7	2,1	3,6	3,5
Barnefamiljar ²	3,2	9,6	6,7	2,4	2,5
Andre vaksne ³	3,8	8,0	4,3	2,0	2,4
Mottaksbebuarar (inkl. overføringsflyktningar i mottak) som ventar på busetjing (per 31.12.)⁴	386	222	405	3 322	6 392

Overføringsflyktningar i utlandet med inngått avtale om busetjing i ein kommune (per 31.12.)⁵	169	1 742	690	510	350
---	------------	--------------	------------	------------	------------

¹ Totaltala inneheld busette personar med skjerma identitet.

² Omfattar vaksne i familiar med barn under 18 år og barn i familiar. Talet på familiar er berekna ut frå talet på unike REG-nummer.

³ Omfattar alle vaksne som ikkje er ein del av barnefamiljar.

⁴ F.o.m. 2022 omfattar *mottaksbebuvarar som ventar på busetjing*, berre personar med saksstatus fordelingsklar, fordelt og inngått avtale om busetjing (søkt ut). Tidlegare var personar som ventar på kartlegging, òg inkluderte.

⁵ Tala for overføringsflyktningar omfattar berre personar som IMDi og kommunen har inngått ein bindande avtale om busetjing for (status søkt ut). I 2020 og 2021 blei unntaksvis også overføringsflyktningar med saksstatus under kartlegging, fordelingsklar og fordelt inkluderte pga. utfordringar med utreise under pandemien. Tala for 2021 er i årsrapporten for 2022 endra frå 1 420 til 690, slik at berre overføringsflyktningar med saksstatus søkt ut er rapporterte.

Kjelde: IMDi

Oppmoding og vedtak – styrt og spreidd busetjing

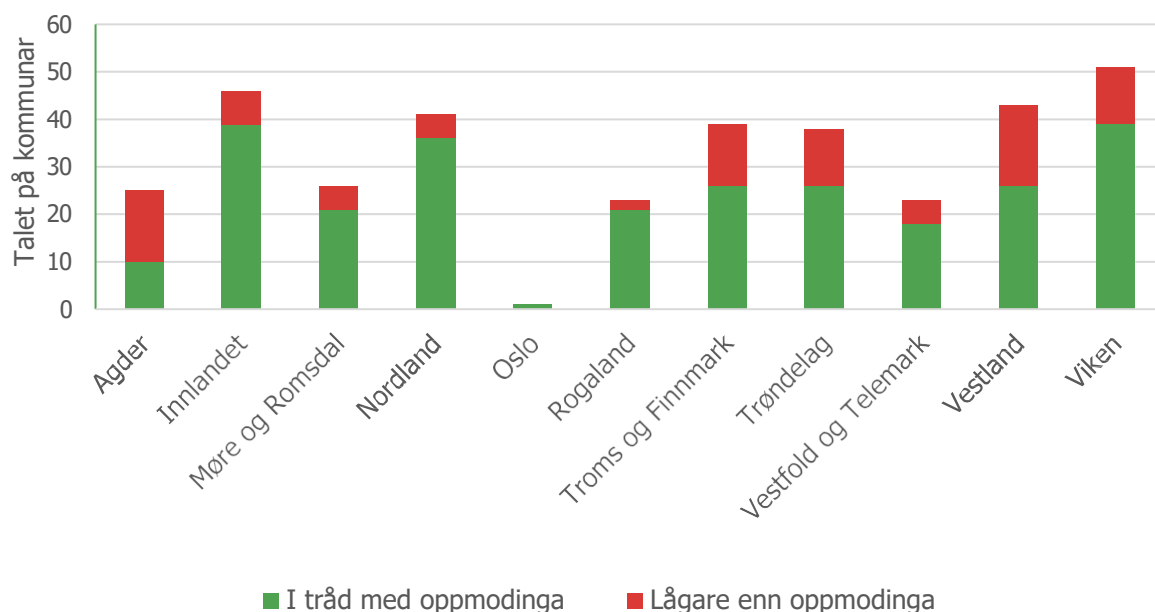
IMDi er ein pådrivar for styrt og spreidd busetjing gjennom arbeidet med å oppmode kommunane om å busetje flyktningar og vidare gjennom korleis flyktningane blir fordelte til busetjing i kommunane gjennom året. Kriteria for oppmodinga for 2023, vedtekne av departementet, har vore at busetjinga skal vere styrt og spreidd, rask og treffsikker, og det skal leggjast vekt på kapasiteten i kommunane og kva tenestetilbod som finst i regionane.

Busetjingsarbeidet har i 2023, som i 2022, i stor grad vore prega av krigen i Ukraina og dei svært høge inkomstane av fordrivne til Noreg. Den opphavlege oppmodinga om busetjing i 2023 blei send til kommunane i november 2022. Alle dei 356 kommunane blei då oppmoda om å busetje til saman 35 000 personar. Som følgje av auka prognosar for inkomstar av flyktningar frå Ukraina utover i 2023 blei det i mai 2023 sendt ut ei ny og justert oppmoding om busetjing til kommunane, på totalt 38 000 personar. Det har vore svært uvisst korleis kapasiteten i kommunane ville utvikle seg etter lengre tid med høg busetjingsaktivitet, og svaret kommunane gav på den justerte oppmodinga frå IMDi, blei derfor ein viktig indikator på korleis det har gått. 275 kommunar blei oppmoda om å busetje fleire enn ved den opphavlege oppmodinga, og totalt vedtok kommunane i landet å busetje 36 082 flyktningar. Dette betyr at busetjingskapasiteten som kommunane gjorde vedtak om, enda på 95 prosent av det IMDi hadde oppmoda om. I lys av at dette var den høgaste oppmodinga IMDi nokon gong har sendt ut, ser vi på dette som eit tilfredsstillande resultat.

Totalt vedtok 250 kommunar (70 prosent) å busetje i tråd med det dei blei oppmoda om. 13 kommunar (4 prosent) gjorde vedtak om å busetje fleire enn dei var oppmoda om. Dei resterande kommunane vedtok å busetje færre flyktningar. IMDi, KS og fylkeskommunane hadde ein god prosess i forkant av oppmodingane for å sikre at dei endelege oppmodingstala for kvar kommune var i tråd med kriteria for oppmodinga. Det var eit klart mål i 2023 at busetjingsarbeidet skulle styrast til kommunar med tilstrekkeleg kapasitet, og den forholdsvis høge svarprosenten kan tyde på at IMDi i stor grad har lykkast med dette. Responsen frå enkeltkommunar på

2023-oppmodinga kan likevel tyde på noko redusert kapasitet. I det første året av Ukraina-krigen svarte 95 prosent av kommunane positivt på oppmodinga frå IMDi, og den totale busetjingskapasiteten låg på 102 prosent av det vi hadde oppmoda om. I 2023 var den totale busetjingskapasiteten på 95 prosent av det vi hadde oppmoda om, som vist i figur 3-1-1.

Figur 3-1-1. Svar frå kommunane på IMDi's oppmoding om å busetje flyktningar i 2023, etter fylke

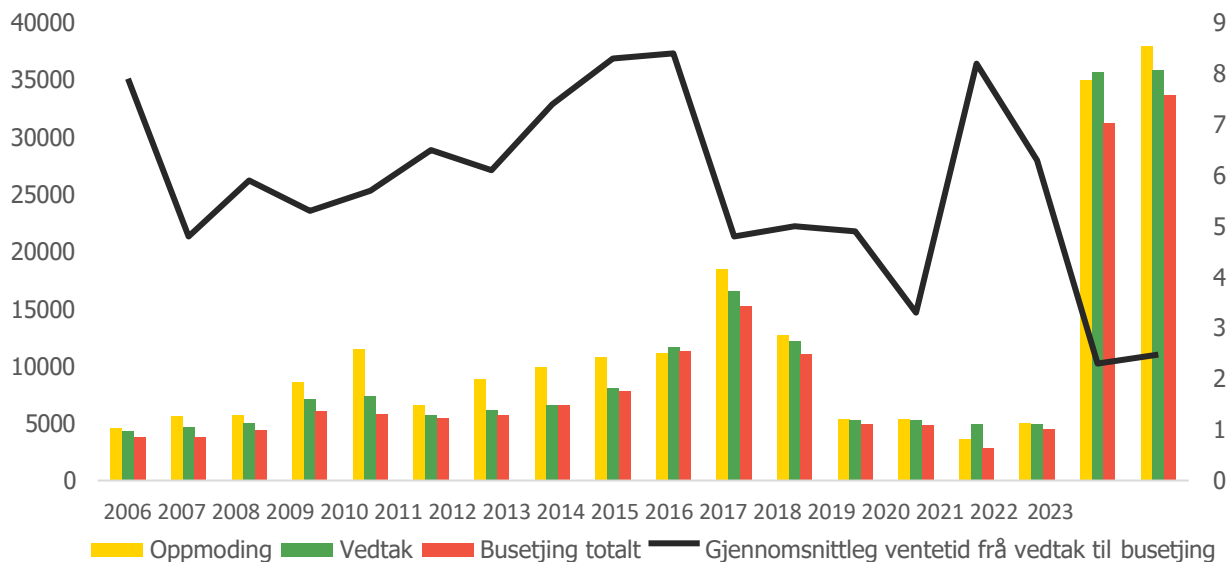

Kapasitetsutnytting for rask busetjing

Kapasitetsutnyttinga, det vil seie prosentdelen av dei vedtekne busetjingsplassane som blei brukt, auka i 2023 samanlikna med 2022, og jamn takt i kapasitetsutnyttinga har vore ein viktig føresetnad for rask busetjing i 2023. Det blei busett 33 701 flyktningar i 2023, noko som utgjør 93 prosent av det vedtekne talet på busetjingsplassar. Den tilsvarande prosentdelen i 2022 var 88. Det vil seie at sjølv om delen kommunar som kom oppmodinga frå IMDi i møte, gjekk ned, har fleire kommunar busett opp mot like mange flyktningar som dei vedtok. Fleire har òg busett fleire flyktningar enn dei vedtok å busetje. Alle kommunar fekk fordelt flyktningar, og 350 av 356 kommunar busette flyktningar i 2023. Samtidig møtte ei rekkje kommunar kapasitetsutfordringar. Ein stor del av flyktningane i 2023 kom først i fjerde kvartal, og presset på kommunane blei då svært høgt. Sjølv om ventetidene gjekk ned i denne perioden, var det mange kommunar som ikkje rakk å busetje alle flyktningar i løpet av fjerde kvartal. Mot slutten av året var det 68 kommunar som av ulike grunnar ikkje kunne ta imot nye fordelingar av flyktningar. På den andre sida har totalt 143 kommunar busett fleire flyktningar enn dei hadde vedteke. Dette viser tydeleg at det til tider kan vere utfordrande å nytte den vedtekne kapasiteten i kommunane, og at det er nødvendig å styre busetjinga dit det er kapasitet, for å oppnå rask busetjing.

Som figur 3-1-2 viser, har ventetida frå vedtak om opphald til busetjing halde seg stabil for alle flyktningar frå 2022 til 2023, sjølv om busetjingstalet har gått noko opp. Til samanlikning auka ventetida til over 8 månader under den siste store flyktningkrisa.

Figur 3-1-2. Oppmoding, busetjingsvedtak, busette og gjennomsnittleg ventetid frå vedtak til busetjing. Talet på personar og talet på månader. 2006–2023

Den positive utviklinga i kapasitetsutnyttinga frå 2022 til 2023 må sjåast i samanheng med incentivordninga for 2023, som inneber 50 000 kroner i tilskot i tillegg til vanleg integreringstilskot for kommunar som buset utover over den opphavlege oppmodinga. Totalt har IMDi utbetalt 59,6 mill. kroner i tilskot til 89 kommunar i samband med incentivordninga.

Det er påfallande at ventetida har halde seg låg i tider med auka volum. Dette kan komme av at det har blitt ein mindre del overføringsflyktningar blant dei busette flyktningane. Dei seinare åra har det teke noko lengre tid å busetje denne gruppa. I tillegg har det gjennom heile Ukraina-krisa vore ein stor del flyktningar som har opphalde seg utanfor mottak før busetjing. Desse blir stort sett busette raskare enn flyktningar elles. Dette kan vere ei medverkande årsak til dei korte ventetidene vi har opplevd sidan starten av krigen.

Busetjingsarbeidet i 2023 var prega av høgt press på kapasiteten i kommunane på fleire område, men særleg når det gjaldt bustader. Dialog med kommunane, KS, fylkeskommunane og andre samarbeidspartnarar viste tydeleg at rekordhøge busetjingstal i 2023 ville føresetje effektiv utnytting av den tilgjengelege bustadmassen og ei jamn spreing av busetjingar gjennom året, samtidig som ein til kvar tid måtte ta omsyn til eventuelle kapasitetsutfordringar. Dette var avgjerande for rask og treffsikker busetjing.

I svaret på oppmodinga frå IMDi var det mange av kommunane som peikte på at flyktningar i større grad burde fordelast etter kvar det finst tilgjengelege bustader. Kommunane kan melde inn tilgjengelege bustader i saksbehandlingssystemet til IMDi, og omtrent tre firedelar av alle

kommunane gjorde dette i 2023. Tilbakemeldingane frå kommunane har vore tydelege på at framskaffinga av bustader på den private marknaden er prega av spontane tilbod som må vurderast på kort varsel. IMDi prøver derfor å ta omsyn til alle slike innmeldingar, og har som mål å nytte seg av innmeld kapasitet innan rimeleg tid.

Kommunane var òg tydelege på at busetjingsaktiviteten måtte skje jamt gjennom heile året dersom ein skulle klare å busetje i tråd med oppmodinga. For IMDi har det derfor vore viktig å jobbe for ei jamn kapasitetsutnytting utan lengre uønskte opphald i busetjingsarbeidet. I løpet av det første kvartalet fekk 97 prosent av kommunane fordelt flyktningar for busetjing, og alle landsdelar hadde ein forholdsvis jamn busetjingsaktivitet.

Det er fleire forhold som påverkar busetjingsaktivitet som IMDi ikkje kan kontrollere. Den viktigaste faktoren er kor mange flyktningar som til kvar tid er klare for å bli busette. Dersom inntomsttala er stabile, bidreg dette til jamnare fordelingsaktivitet frå IMDi si side. Inntomsttala i 2023 varierte noko gjennom året med ein tydeleg auke frå veke 36. Busetjingstala speglar dette med ein større del busette i fjerde kvartal. I tillegg kjem effekten av incentivordninga som gjorde det særleg lønnsamt for kommunane å busetje fleire flyktningar i 2023.

Kartlegging

Kartlegging er ein viktig føresetnad for ei treffsikker og vellykka busetjing, både for personar som er innvilga vern, og for overføringsflyktningar. Kartlegginga skal sørgje for at det ligg føre grunnleggjande informasjon om kvar enkelt som IMDi kan bruke som grunnlag for å identifisere ein eigna kommune med relevant tilbod om arbeid, utdanning og anna oppfølging. For eksempel har omtrent 90 prosent av ungdom i alderen 16–19 år og familiane deira fått tildelt ein busetjingskommune med tilbod om vidaregåande skule. Personar med rett og plikt til introduksjonsprogram har rett og plikt til å gjennomføre kompetansekartlegging før busetjing (integreringslova § 6) eller etter busetjing (integreringslova § 10).

Fleire vertskommunar for mottak har meldt til IMDi at dei ikkje har kunna prioritere kompetansekartlegging før busetjing på grunn av den krevjande arbeidssituasjonen gjennom året med store inntomstar av flyktningar. I underkant av to tredelar av målgruppa med flyktningar som ikkje har kollektivt vern, blei kartlagde av vertskommunane før busetjing i 2023. I overkant av ti prosent av dei som ikkje blei kartlagde før busetjing, blei kartlagde etter busetjing. Når det gjeld kompetansekartlegging etter busetjing, er dette noko fleire kommunar gjer i eigne fagsystem utan at dei registrerer det i IMDis fagsystem i etterkant. Dette kan vere ei årsak til dei forholdsmessig låge tala for kartlegging etter busetjing.

IMDi innførte i 2022 forenkla kartlegging av personar med kollektivt vern. Dette gir mindre informasjon om kvar flyktning enn ordinær kartlegging, men har vore viktig for å sikre rask busetjing i kommunane. Samtidig har forenkla kartlegging til ei viss grad gjort det mogleg

å busette treffsikkert innanfor dei rammene som dei store flyktningsinnkomstane gjennom året har gitt. Prosentdelen personar med kollektivt vern som har blitt busette i 2023, og som har gjennomført forenkla kompetansekartlegging, ligg på rundt 40. At denne prosentdelen er noko lågare enn for totalen, kan henge saman med at busette personar med kollektivt vern som har delteke i introduksjonsprogram, ikkje hadde plikt, berre rett, til kompetansekartlegging fram til endringa i det mellombelse regelverket som tok til å gjelde 2. juni 2023. Då fekk også dei med kollektivt vern rett og plikt til kompetansekartlegging.

I underkant av 10 prosent av dei busette ukrainske flyktingane med kollektivt vern som har budd i mottak, og som er i målgruppa for introduksjonsprogrammet, blei kompetansekartlagde før busetjing i 2023. Rundt 30 prosent blei kartlagde etter busetjing.

IMDi har halde fram arbeidet med ei ny kartleggingsløysing for alle typar flyktingar og vil innføre denne i løpet av våren 2024. Løysinga vil gi endå betre kunnskap om flyktingar og fleire moglegheiter for å dele kompetanseopplysningar. Samtidig som stadig meir kartleggingsinformasjon ligg føre i strukturert form, jobbar IMDi med innhenting av informasjon om busetjingskommunar. Dette gjeld både registerdata om tenestetilbod i kommunane og informasjon om kva kapasitet kommunane har i busetjingsarbeidet. I arbeidet med eit nytt digitalt fagsystem for busetjing vil vi byggje på denne informasjonen, slik at arbeidet med fordeling av flyktingar i større grad kan basere seg på strukturerte data om kommunar og regionar.

Kven blei busett?

Det blei busett 33 701 flyktingar i 2023, ein auke på 2 400 personar frå 2022. I 2023 budde òg ein større del enn i 2022 på mottak, rundt 85 prosent av dei busette, noko som er ein auke frå 57 prosent i 2022. Delen busette utanfor mottakssystemet har gått ned med nesten 20 prosentpoeng frå 2022 til 2023, og delen overføringsflyktingar har òg gått noko ned i perioden, frå 10 prosent av totalen i 2022 til 6 prosent i 2023. NIBR-rapporten *Ukrainian refugees – experiences from the first phase in Norway* slo i 2022 fast at rundt 65 prosent av dei fordrivne frå Ukraina hadde ei eller anna form for nettverk i Noreg.¹ Dette gjorde det mogleg for dei å velje å bu utanfor mottak før busetjing.

¹ Hernes, Vilde mfl.: *Ukrainian refugees – experiences from the first phase in Norway*, NIBR Report 2022:11, side 40.

Tabell 3-1-2. Busetjing etter sakstype. Talet på personar. 2019–2023

År	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	4 822	2 819	4 489	31 258	33 701
Busette frå mottak	1 610	1 012	564	17 739	28 787
Personar utanfor mottakssystemet*	406	284	284	10 371	4 690
Overføringsflyktingar	2 806	1 523	3 641	3 146	2 223

*Omfattar både privatbuande og flyktingar med avtale om alternativ mottaksplass.

Den gjennomsnittlege ventetida frå opphaldsvedtak til busetjing totalt sett for alle flyktingar i 2023 var 2,5 månader. Vi ser at det er busette utanfor mottak som har den kortaste ventetida, ettersom desse i hovudsak blir registrerte busette i kommunen dei allereie oppheld seg i. Blant dei er flyktingar med kollektivt vern ei stor gruppe, sjølv om ho tel færre personar enn i 2022. Overføringsflyktingar har den lengste ventetida med 4,8 månader, noko som blant anna kjem av at det kan vere tidkrevjande å ordne med utreiseløype frå ein del av uttakslanda.

Tabell 3-1-3. Gjennomsnittleg ventetid frå opphaldsvedtak til busetjing etter sakstype. 2019–2023

År	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	3,3	6,8	6,3	2,3	2,5
Busette frå mottak	3,8	4,7	3,9	2,2	2,4
Personar utanfor mottakssystemet*	3,7	7,7	4,8	1,5	1,9
Overføringsflyktingar	3,1	8	6,7	5,4	4,8

*Omfattar både privatbuande og flyktingar med avtale om alternativ mottaksplass.

Ventetidene i 2023 var om lag på nivå med 2022, trass i at det var fleire busette i 2023 og fleire busette frå mottak, som det tek lengre tid å busetje. I tillegg er det litt fleire busette med særlege omsyn i 2023 enn det var i 2022, og desse som gruppe har ei ventetid på 3,9 månader i 2023 mot 3,5 månader i 2022.

Figur 3-1-3 illustrerer busetjingstakten og ventetidene gjennom 2023. Busetjingstakten var ikkje jamn gjennom året, men hadde toppar både på vårparten og særleg utover hausten og vinteren. Store inkomsttal på vårparten gjorde det nødvendig at IMDi sende ei ny, justert oppmoding. Vidare var nedgangen i busetjingsaktiviteten i juli ein forventa sesongvariasjon på grunn av ferieavvikling i kommunane. Oppgangen i inngåtte avtalar og busetjing utover hausten, og det at busetjinga ikkje heilt heldt tritt med inngåtte avtalar i oktober, kjem av at inkomsttala tok seg opp i dette tidsrommet. Dei auka inkomsttala som kom forholdsvis seint i 2023, gjorde det vanskeleg å spreie busetjingane jamt over heile

året. Dette førte til at mange flyktingar blei klare for busetjing samtidig. Mange kommunar klarte ikkje å busetje så mange flyktingar i løpet av kort tid, og kommunane fekk busett færre enn dei kunne gjort ved ei jamnare fordeling. Det forholdsvis høge talet på flyktingar som ventar på busetjing ved årsskiftet, gir uttrykk for dette.

Figur 3-1-3. Busette, inngåtte avtalar om busetjing og gjennomsnittleg ventetid frå vedtak til busetjing per måned. Talet på personar og talet på månader. 2023

Flyktingar busette frå mottak

Flyktingar som budde i mottak før busetjing, utgjorde den største gruppa av busette flyktingar i 2023. Av dei 33 701 busette blei 26 787 personar busette frå mottak, det vil seie rett under 80 prosent. Den tilsvarande prosentdelen i 2022 var 55. Auken har skjedd innanfor alle gruppene – einslege mindreårige, barnefamiljar og andre vaksne. 94 prosent av dei som blei busette frå mottak, var fordrivne frå Ukraina med kollektivt vern.

Når vi ser på andre nasjonalitetar enn fordrivne frå Ukraina med kollektivt vern, var flyktingar frå Syria den nest største gruppa som blei busett frå mottak i 2023. Syrarar var òg den gruppa med høgast vekst i talet på flyktingar frå 2022 til 2023. Det blei busett 806 flyktingar frå Syria i 2023, ein prosentvis auke på i underkant av 150 prosent frå 2022.

Tabell 3-1-4. Busetjing av mottaksbebuarar etter personkategori. Talet på personar. 2019–2023

År	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	1 610	1 012	564	17 739	26 787
Einslege mindreårige*	97	61	59	304	503
Barnefamiliar	988	449	203	11 385	15 918
Andre vaksne	525	502	302	6 049	10 366

*Talet omfattar einslege mindreårige både med og utan følgjeperson.

Gjennomsnittleg ventetid frå opphaldsvedtak til busetjing for mottaksbebuarar var 2,4 månader når vi ser heile 2023 under eitt. Dette er ein svak auke i ventetid frå 2022, noko som dels heng saman med at talet på personar i mottak har auka med over 40 prosent sidan utgangen av 2022. For personar med kollektivt vern låg årsgjennomsnittet på 2,3 månaders ventetid frå opphaldsvedtak til busetjing.

Tabell 3-1-5. Mottaksbebuarar. Gjennomsnittleg ventetid frå opphaldsvedtak til busetjing. Månader. 2019–2023

År	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	3,8	4,6	3,9	2,2	2,4
Einslege mindreårige	3,0	4,4	1,9	2,9	3,1
Barnefamiliar	3,7	5,6	5,0	2,1	2,3
Andre vaksne	4,0	3,8	3,6	2,2	2,5

Integreringsmottak

IMDi koordinerer den statlege innsatsen med integreringsmottak. Integreringsmottak skil seg frå ordinære mottak ved at bebuarane får tilbod om, og forpliktar seg til, å delta i eit fulltidsprogram. Målgruppa for fulltidsprogrammet er bebuarar mellom 18 og 55 år som anten har fått innvilga opphald, eller som med stort sannsyn vil få det innvilga. Fordrivne frå Ukraina med kollektivt vern er ikkje ein del av målgruppa. I 2023 var det to vertskommunar for integreringsmottak, Kristiansand og Steinkjer. Samla fekk dei tildelt 6,3 mill. kroner for å koordinere kvalifiseringsarbeidet for bebuarar i målgruppa i 2023.

Vertskommunen, driftsoperatøren, det lokale NAV-kontoret og det regionale karrieresenteret (samarbeidsklyngja) skal saman tilby bebuarane fulltidsprogrammet. Fulltidsprogrammet består av opplæring i norsk og samfunnskunnskap, arbeidsretta aktivitetar, kompetansekartlegging og karriererettleiing. Så godt som alle bebuarane som var i målgruppa for ordninga, fekk tilbod om 37,5 timars program kvar veke i 2023.

Vertskommunane rapporterer til IMDi at god måloppnåing for ordninga blant anna heng saman med eit godt samarbeid mellom partnarane i klyngja. Det har likevel vore utfordringar med å få bebuarane i målgruppa ut i tiltak som språktrening og arbeidspraksis. Dette kjem av at målgruppa i store delar av 2023 ikkje har fått innvilga mellombels arbeidsløyve. Denne utfordringa er no delvis løyst frå statleg hald.

Partnarane i klyngja skal òg gi felles råd om relevant busetjingskommune, basert på kunnskap om kva behov og føresetnader kvar enkelt bebuar har når det gjeld utdanning og arbeidsmarknad. IMDi legg råda til grunn i fordelingsarbeidet, for å sikre treffsikker busetjing. Flyktingane blei i all hovudsak busette i tråd med råda i 2023.

Asylsøklarar frå Syria og Tyrkia utgjer framleis dei to største gruppene i fulltidsprogram på integreringsmottak. Det var totalt sett 317 (273 i 2022) personar i fulltidsprogram i dei to integreringsmottaka i løpet av 2023. Etter at bebuarane fekk innvilga opphald, blei dei i gjennomsnitt busette etter tre månader. 175 personar blei busette frå integreringsmottak i 2023. Talet ligg dermed noko over nivået frå 2022; då blei det busett 98 personar frå integreringsmottak.

Samla hadde dei to integreringsmottaka ei ramme på inntil 255 bebuarar i ordninga til kvar tid i 2023. Det har vore god rekruttering til integreringsmottaka dei siste to åra og god utnytting av tilgjengelege plassar. IMDi har vore i dialog med Utlendingsdirektoratet (UDI) om å auke talet på plassar framover, for å kunne utnytte meir av dei avsette midlane til ordninga, slik at fleire i målgruppa kan få tilbod om å delta.

Busetjing av flyktingar som har budd utanfor mottakssystemet

I 2023 blei det busett 4 690 flyktingar som har budd utanfor mottakssystemet, men som fekk offentleg hjelp til busetjing. Det var ein nedgang på nesten 60 prosent samanlikna med 2022. Dette gjeld privatbuande flyktingar og flyktingar med avtale om alternativ mottaksplass. Privatbuande er anten tidlegare mottaksbebuarar som har valt å flytte frå mottak og bu privat, eller personar som aldri har budd i mottak. Alternativ mottaksplass er eit alternativ til å bu i eit vanleg asylmottak, der kommunen får kompensasjon frå UDI for å gi eit butilbod og nødvendig oppfølging av flyktingen i påvente av busetjing. I 2023 utgjorde gruppa rundt 14 prosent av dei busette, mot omtrent 33 prosent i 2022.

Både i 2022 og i 2023 var det flyktingar frå Ukraina med kollektivt vern som utgjorde størstedelen av flyktingane som budde utanfor mottakssystemet. Flyktingar med kollektivt vern utgjer 95 prosent av dei busette som har budd utanfor mottakssystemet. Den nest største nasjonaliteten utgjer syrarar, på rundt 2,5 prosent. Ingen andre nasjonalitetar utgjer meir enn 0,5 prosent. Dei aller fleste er vaksne eller barn i familie.

Dei som har budd utanfor mottakssystemet, held seg ofte i sjølvvalde kommunar der dei har familie eller anna nettverk frå før. IMDi har lagt vinn på å fordele desse personane til kommunane dei oppheldt seg i, og busetjinga av denne gruppa er dermed i mindre grad styrt av IMDi, og i større grad av flyktingen sjølv. Dette kan utfordre ei jamn utnytting av

kapasitet i kommunane gjennom året, men samtidig er det ikkje slik at alle som har budd utanfor mottakssystemet, har busett seg i dei største kommunane. Omtrent halvparten er busette i kommunar med 20 000 innbyggjarar eller meir, det er på same nivå som for alle busette flyktningar i 2023 sett under eitt.

At flyktningar i større grad vel busetjingskommune og bustad sjølv, har bidrege til å få realisert dei høge busetjingstala dei siste åra, men det er uvisst kva ein slik praksis kan ha å seie på sikt for kor treffsikkert busetjingsarbeidet blir.² Det kan finnast uoppdaga oppfølgingsbehov på område som buforhold, varigheita på buløysingar og eventuelle levkårsutfordringar i slike saker som først viser seg ei stund etter busetjinga. Dette kan føre til utfordringar i oppfølgingsarbeidet i busetjingskommunane.

Ventetida frå vedtak til busetjing er kortare for busette som har budd utanfor mottakssystemet, enn for dei andre gruppene. Dette heng saman med at ved busetjing av denne gruppa spør IMDi som regel om busetjing i den kommunen dei allereie oppheld seg i, så langt det er mogleg. Dette kan gjere det enklare for kommunen å busetje dei raskt.

Tabell 3-1-6. Gjennomsnittleg ventetid frå opphaldsvedtak til busetjing for personar utanfor mottakssystemet. Månader. 2019–2023

År	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	6,6	6,3	4,9	1,5	1,9
Einslege mindreårige	2,5	5,3	3,4	1,3	1,4
Barnefamiliar	9,2	8,9	6,3	1,4	1,7
Andre vaksne	4,8	4,4	4,5	1,7	2,2

Overføringsflyktningar

I 2023 blei 2 223 overføringsflyktningar busette.³ Desse utgjorde 7 prosent av den samla busetjinga i 2023. Etter innspel frå blant anna IMDi avgjer Justisdepartementet (JD) kva land flyktningane skal hentast frå, og kva grupper som skal prioriterast. Integreringsomsyn og utsikter til rask og treffsikker busetjing låg til grunn for tilrådingane frå IMDi i 2023.

I 2023 blei det busett overføringsflyktningar med til saman 18 ulike nasjonalitetar, i tillegg til nokre statslause. I underkant av halvparten av dei busette er syrarar. Deretter følgjer

² Susanne Søholt og Evelyn Dyb: «Avtalt selvbosetting. En bærekraftig ordning for framtidig bosetting av flyktninger?», *NIBR-rapport 2021:18*, s. 94.

³ Overføringsflyktningar blir ikkje nødvendigvis busette i det året kvoten dei tilhøyrrer, gjeld for. I 2023 var kvoten for overføringsflyktningar 2 000 personar. Rundt 1 000 av desse blei busette i 2023, og dei resterande overføringsflyktningane som blei busette i 2023, tilhøyrrer kvotar frå tidlegare år. Det er Stortinget som vedtek kor mange overføringsflyktningar Noreg skal ta imot kvart år.

kongolesarar, som utgjer ein tredel av dei busette. I underkant av kvar tiande overføringsflyktning er eritrear.

Tabell 3-1-7. Busetjing av overføringsflyktningar, etter personkategori. Talet på personar. 2019–2023

År	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	2 806	1 523	3 641	3 146	2 223
Einslege mindreårige	21	16	33	21	24
Barnefamiljar	2 629	1 371	3 325	2 947	2 006
Andre vaksne	156	136	283	178	133

Det blei gjennomført ni uttakskommisjonar i 2023 – fire færre enn i 2022. Nedgangen i talet på uttakskommisjonar kjem av reduksjonen i talet på overføringsflyktningar på kvoten. I tillegg til uttakskommisjonar har IMDi gjennomført nokre fjernintervju i enkeltsaker med flyktningar som av ulike grunnar ikkje har kunna stille til ein uttakskommisjon.

Det er eit mål at busetjinga av overføringsflyktningar skal skje så raskt som mogleg etter at innreiseløyve er gitt. Rask busetjing er avgjerande for at flyktningar kjem inn i det norske samfunnet, lærer seg norsk og deltek i arbeidslivet på lik linje med andre borgarar. I tillegg har det praktiske og økonomiske konsekvensar for busetjingskommunane dersom innkomst av overføringsflyktningar trekkjer ut i tid.

I 2023 tok det i snitt 4,8 månader frå ein overføringsflyktning blei innvilga innreiseløyve, til personen kom til Noreg og blei busett i ein kommune, noko som er litt kortare tid enn i 2022. Det har vore utfordrande å leggje til rette for rask busetjing frå enkelte uttaksland. I Etiopia har det vore krevjande å leggje til rette for rask busetjing sidan utbrotet av konflikten i 2020. Siste uttakskommisjon til landet var i 2022, og det har ikkje vore mogleg for alle overføringsflyktningane frå dette uttaket å komme fram til Noreg. På grunn av jordskjelvet i Tyrkia våren 2023 bad FNs høgkommissær for flyktningar (UNHCR) om at overføringsflyktningar i Tyrkia blei mellombels evakuerte til Romania i påvente av busetjing i Noreg. Men prosessen viste seg å forseinke tidspunktet for innkomst til Noreg, og IMDi har derfor frårådd ein liknande prosess i 2024. Å søkje om utreiseløyve for flyktningar som oppheld seg på det afrikanske kontinentet, er ei tidkrevjande oppgåve. IMDi vil i samarbeid med UDI sjå på om det er mogleg å gjere prosessen meir smidig i 2024, for å støtte opp under målet om rask busetjing.

Tabell 3-1-8. Overføringsflyktningar. Gjennomsnittleg ventetid frå innreiseløype til busetjing. Månader. 2019–2023

År	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	3,1	7,7	6,7	5,4	4,8
Einslege mindreårige	3,1	5,2	5,3	6,3	3,5
Barnefamiliar	3,1	7,9	6,9	5,4	4,8
Andre vaksne	2,7	5,6	4,9	5,2	4,6

Bruk av integreringsomsyn i arbeidet med overføringsflyktningar

I arbeidet med overføringsflyktningar skal IMDi gi UDI råd om utsikter til busetjing og vidare integrering i Noreg, kartleggje busetjingsrelevant informasjon, gi flyktningane relevant informasjon om Noreg forut for inntekt og busetje overføringsflyktningar innanfor gjeldande busetjingsordning. Bruk av integreringsomsyn er sentralt i alle desse prosessane.

I 2023 gav IMDi innspel til kvotesamansetjinga for 2024 og samarbeidet med UDI for nærmare spesifisering av profil på saker overfor UNHCR. IMDi intervjuar i overkant av 1 500 overføringsflyktningar, der vi gjennomførte ei busetjingsførebuande kartlegging for å vurdere utsikter til busetjing og integrering i Noreg og kartla kompetansen til enkeltpersonar. IMDi bruker opplysningane i behandlinga av busetjingssakene for å vareta mål om rask og treffsikker busetjing. Opplysningane blir òg delte med busetjingskommunen, sånn at dei kan vedta innhald i, og leggje til rette for rask oppstart av, introduksjonsprogrammet.

IMDi har ansvar for at overføringsflyktningar får relevant informasjon før dei kjem til Noreg. International Organization for Migration (IOM) held derfor eit kulturorienteringsprogram på oppdrag frå IMDi, som skal gi flyktningane grunnleggjande innsikt i norsk kultur og daglegliv, skape eit realistisk bilete av Noreg og gi dei kunnskap om rettane og pliktene deira. Formålet er å vareta integreringsomsyn gjennom å avstemme forventningar til busetjinga og førebu flyktningane på kulturforskjellar og framtidig deltaking i introduksjonsprogram, arbeids- og samfunnsliv. Kulturorienteringsprogrammet markerte tjuve år i 2023, og i løpet av året blei det gjennomført ni slike program.

87 prosent av overføringsflyktningane som blei busette i 2023, og som var i målgruppa for kulturorienteringsprogrammet, hadde delteke på eit kulturorienteringsprogram før busetjing. 3 prosent fekk alternative informasjonstiltak før dei kom til Noreg, mens 11 prosent ikkje fekk nokon informasjon i regi av IMDi før busetjing. Dette var som regel på grunn av snarleg inntekt til Noreg, utfordringar knytte til logistikk eller lese- og språkutfordringar. IMDi samarbeider med IOM om å oppdatere kursmateriellet til programmet, slik at det i større grad òg er tilpassa personar med svake lese- og skriveferdigheiter.

IMDi har observert og undervist fleire kulturorienteringsprogram i 2023. Som følgje av dette har vi samarbeidd med IOM om å oppdatere timeplanar og presentasjonar slik at undervisninga i større grad er tilpassa informasjonsbehovet overføringsflyktningane har før busetjing. Vi undersøker handlingsrommet for å utvide målgruppa for kulturorienteringsprogrammet til også å inkludere barn ned i femårsalderen (skulestartarane). Barn som blir busette og skal begynne på skule i Noreg, treng informasjon om prosessen og om landet dei kjem til.

På vegner av IMDi tilbyr IOM landsinformasjonsseminar til kommunar. Seminara inngår i IMDi arbeid med å auke kunnskapen om arbeidet med overføringsflyktningar, og set søkjelyset på kva kulturforskjellar som kan oppstå ved busetjing. Kommunane kan sjølv velje kva flyktninggrupper dei ønskjer informasjon om. I 2023 blei det gjennomført elleve seminar for tolv kommunar, dei fleste om syriske flyktningar. Både IMDi og IOM har oppdatert nettsidene sine om overføringsflyktningar, for å offentleggjere oppdatert informasjon til offentlegheita.

Busetjing av einslege mindreårige

Det blei busett 647 einslege mindreårige i 2023, noko som er 242 fleire enn kommunane blei oppmoda om å busetje. Dette talet inkluderer einslege mindreårige med følgjeperson. Prosentdelen einslege mindreårige som har blitt busette, har auka gjennom året, og frå september og utover har det vore ein auke i opphaldsvedtaka for desse.

415 av dei einslege mindreårige var fordrivne frå Ukraina. Blant asylsøkjjarar var det flest einslege mindreårige frå Syria og Afghanistan, der omtrent 100 var frå Afghanistan og omtrent 90 var frå Syria.

Ein viktig faktor i busetjinga av einslege mindreårige er at ein er avhengig av at det er plass i eit relevant butiltak, noko det kan vere vanskeleg å planleggje for. Den gjennomsnittlege ventetida frå vedtak til busetjing for einslege mindreårige samla sett var på 2,8 månader. Kommunane melde mot slutten av 2023 at kapasiteten i butiltaka for einslege mindreårige begynte å fylle seg opp, og busetjinga tok dermed noko lengre tid.

Einslege mindreårige med følgjeperson

Det er registrert at 112 av dei busette einslege mindreårige i 2023 kom med følgjeperson. Ein følgjeperson kan vere ein slektning eller annan vaksen som tek vare på barnet, men ikkje har foreldreansvar. Feil og mangelfulle registreringar av følgjepersonar i mottaksfasen har medført at IMDi har brukt mykje tid og ressursar på å avklare om den enkelte har komme åleine eller med ein følgjeperson. Ein einsleg mindreårig utan følgjeperson kan òg få endra status til einsleg mindreårig med følgjeperson dersom den mindreårige blir ført saman med ein slektning igjen på eit seinare tidspunkt. Dette har gjort det utfordrande å gi eit presist anslag over kor stor prosentdel og kor mange einslege mindreårige som blir busette med følgjeperson.

Når ein einsleg mindreårig, anten det er med eller utan følgjeperson, blir busett frå ei privat adresse, kan det i nokre tilfelle vere uvisst for kommunane kven det er som har ansvar for den mindreårige. Det er òg ulike rutinar i kommunane rundt bekymringsmeldingar og kven som vurderer omsorgsevna til følgjepersonen. Einslege mindreårige er dessutan spesielt sårbare når det gjeld å få tilpassa informasjon om kva for alternative buløysingar som finst for dei. Ved at dei allereie bur privat hos slekt eller andre i ein kommune, kan dei einslege mindreårige ende opp med ei buløysing som kommunen (og i enkelte tilfelle dei einslege mindreårige) ikkje sjølv har valt eller meiner er den beste løysinga. IMDi skal sjå nærmare på utfordringar knytte til busetjing av denne gruppa gjennom to planlagde FoU-prosjekt om høvesvis privatbuande og vidare oppfølging av einslege mindreårige i busetjingskommunen.

IMDi buset som regel einslege mindreårige i kommunar som har gjort vedtak om å busetje einslege mindreårige, men einslege mindreårige med følgjeperson blir ofte busette i ein kommune som ikkje nødvendigvis har gjort eit slikt vedtak. Det er fordi dei som blir busette med ein følgjeperson, som oftast inngår i ein familie og dermed ikkje har det same behovet for å bu i bu- og omsorgstiltaka for einslege mindreårige som kjem åleine. Mens det var 35 kommunar som blei oppmoda om og vedtok å busetje einslege mindreårige i 2023, var det 114 kommunar som busette einslege mindreårige.

Mange av kommunane som buset einslege mindreårige, har lang erfaring og god kompetanse. Det er eit stort engasjement rundt busetjing av einslege mindreårige, og kommunane løyser ulike utfordringar knytte til busetjingsbehova for denne gruppa. I november arrangerte IMDi derfor ei fagsamling for kommunar som buset einslege mindreårige, for å leggje til rette for at kompetansen kan delast mellom kommunane. UDI og Bufetat bidrog saman med IMDi både med innlegg på fagsamlinga og i gruppearbeid med tilsette i kommunane. Nokre kommunar som ikkje har busett einslege mindreårige i 2023, men som er oppmoda om å busetje i 2024, var òg til stades.

Busetjing av personar med særlege behov

I 2023 blei det busett 1 105 personar med særlege behov i norske kommunar. Særlege behov inkluderer alt frå behov for mindre tilretteleggingar til større og meir ressurskrevjande behov. I prosent utgjorde personar med særlege behov 3,3 prosent av dei busette flyktningane. Dette er ein auke frå 2022, då dei utgjorde 2,7 prosent. Registrering av særlege behov er ei kvalitativ vurdering som tilsette på mottak gjennomfører. Vurderinga er ikkje gjennomført av helsepersonell og kan derfor berre brukast som ein grov indikator.⁴

⁴ Flyktningar frå Ukraina har gått gjennom ei forenkla kartlegging i mottak samanlikna med den ordinære kartlegginga som har vore vanleg i mottak. Gjennom den ordinære kartlegginga i mottak blir det stilt fleire spørsmål til personen, noko som aukar sjansane for at ein får avdekt særlege omsyn som ikkje er kjende eller synlege. Vidare er det ein langt større del ukrainarar som bur privat eller på alternativ mottaksplass, samanlikna med andre grupper. Desse personane blir ikkje kartlagde i mottaka og har sjølv ansvar for å sende kartleggingsinformasjon om seg sjølv. Det er ikkje alltid dei oppgir særlege behov.

Tabell 3-1-9. Gjennomsnittleg ventetid i månader frå vedtak om opphald til busetting for busette

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Busette flyktningar – alle	5	4,9	3,3	8,2	6,3	2,3	2,5
Busette personar med særlege omsyn				8,4	8,9	3,5	3,9
Særskild pleie- og omsorgsløysing (særpleie)	-	-	-	-	-	-	8,3
Tilrettelagd avdeling (TA)	12,4	11,4	28,0	24,1	13,5	5,6	7,5
Særbustad, særpleie eller TA	13,4	14,6	26,1	24,1	13,5	5,6	7,6

Busetjing av flyktningar med særlege oppfølgingsbehov påverkar busetjingsarbeidet generelt. IMDi ser ein aukande tendens til at kommunar avslår å få fordelt personar med særlege behov, med tilvising til generelt press på busetjingsapparatet – eller at ei ordinær fordeling blir avslått fordi ein kommune nettopp har fått fordelt ei krevjande sak som bind opp ressursar.

Belastninga blir særleg stor for kommunar med kritiske helsetenester. IMDi buset flyktningar i kommunar med eit tenestetilbod som passar til dei behova flyktningane har. Omtrent halvparten av alle personar med særlege behov blei busette i kommunar med eit sjukehus, mens omtrent 80 prosent blei busette i dei 150 kommunane som ligg i nærleiken av eit sjukehus med akuttmottak. For å spreie belastninga har IMDi i aukande grad prøvd å fordele byrda ved busetting i krevjande saker forholdsvis jamt mellom kommunane. I ein busetjingsmodell som er tufta på frivillig deltaking, skal dette bidra til at kommunane med kritiske helsetenester ikkje blir overbelasta.

Innanfor gruppa av personar med særleg behov finn vi òg dei som blir busette frå dei særskilde butilboda til UDI. Ventetida frå opphaldsvedtak til busetting er gjennomgåande lengre for desse personane enn for andre mottaksbebuarar, og ho har gått opp i 2023 samanlikna med 2022 og 2021. Det er forholdsvis få som blir busette frå desse butilboda, og enkeltsaker gir dermed større utslag på den totale gjennomsnittlege ventetida for denne gruppa når dei blir busette. At ventetida går opp, betyr med andre ord at ein har klart å busetje fleire lengeventande personar enn ein klarte dei to åra før. Det er positivt, ettersom det betyr at ein har fått til å busetje nokon som har venta lenge. Dei lengre ventetidene oppstår for eksempel fordi kommunane ofte treng lengre tid til å vurdere busetjingsførespurnaden, ettersom det ofte er nødvendig å involvere langt fleire kommunale instansar både i vurderinga av busetjingsførespurnaden og ved sjølve busetjinga i desse sakene. I tillegg må IMDi ofte gå i dialog med fleire kommunar før det blir inngått ein avtale om busetting.

Når det gjeld medisinsk evakuering av ukrainarar gjennom «Medevac»-ordninga, blei 154 pasientar busette i 2023, og ved årsslutt var det inngått avtale om busetting for 68

pasientar til. For dei resterande pasientane som kom til Noreg gjennom denne ordninga i 2023, er anten IMDi i dialog med kommunar om busetjing, eller så er pasientane framleis under kartlegging.

Flyktningar som ventar på busetjing

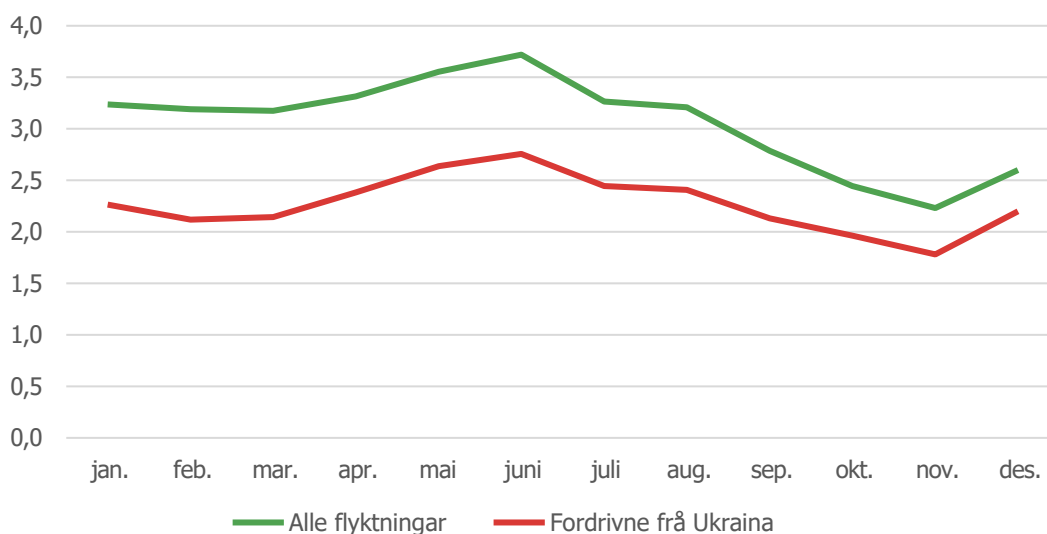
Ved utgangen av 2023 var det 7 064 busetjingsklare flyktningar. Ein del av desse har eit avtalt busetjingstidspunkt i 2024, og dette bidreg til at vi får til ei jamn busetjing også inn i januar og får utnytta den kapasiteten som finst i kommunane då.

Busetjingsklare flyktningar er personar som har fått vedtak om opphald, og som anten ventar på å bli fordelte til ein kommune for busetjing, er fordelte til ein kommune og ventar på svar frå kommunen eller har avtale om busetjing i ein kommune, men enno ikkje har flytta til kommunen. Ved utgangen av 2023 var det inngått avtale om busetjing med ein kommune for 4 341 av desse personane. Totalt sett var rundt 85 prosent av dei busetjingsklare fordrivne frå Ukraina med kollektivt vern.

Talet på flyktningar som ventar på busetjing, har auka jamt utover hausten som ein konsekvens av dei auka inkomsttala. Etter den første fasen av Ukraina-krigen har ein klart å halde talet på flyktningar som ventar på busetjing, godt under 5 000, men i dei siste månadene har talet auka til over 7 000. Dei fleste av desse flyktningane, rundt 90 prosent, bur på asylmottak. Overføringsflyktningar utgjer rundt 5 prosent av dei busetjingsklare, og privatbuande, hovudsakleg ukrainarar med kollektivt vern, utgjer rundt 4 prosent.

Talet på flyktningar som var fordelte eller hadde inngått avtale om busetjing, auka utover hausten 2023 og var høgare enn for 2022. Ventetidene frå vedtak for busetjingsklare gjekk likevel ned, både frå 2022 til 2023, og gjennom året når vi ser på kvar måned for seg, slik figur 3-1-4 viser.

Figur 3-1-4. Gjennomsnittleg ventetid frå vedtak for busetjingsklare. Per måned. 2023

Relevant informasjon til aktuelle aktørar

I tillegg til å ha det statlege ansvaret for busetjing av flyktingar og sentrale forvaltningsoppgåver har IMDi ei samordnings- og pådrivarrolle på tvers av etatar og forvaltningsnivå. IMDi vil gjennom samarbeid sørge for eit koordinert og heilskapleg busetjingsarbeid. Kontinuerleg arbeid for å sikre relevant informasjon til kommunar og løpande oppfølging av busetjingsarbeidet deira har vore grunnleggjande i IMDi's arbeid med busetjing av flyktingar i 2023.

Ei heilskapleg handtering av dei store inkomstane frå Ukraina har vore avgjerande i 2023, og IMDi har derfor delteke, saman med dei andre aktørane i asylkjeda (UDI, Politiets utlendingseining og Helsedirektoratet), på beredskapsmøta Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) har med statsforvaltarane kvar månad. Der orienterer ein kort i fellesskap om statusen når det gjeld inkomst, mottak og busetjing. For at asylkjeda skal vere godt kjend med utfordringsbiletet og statusen, har det i tillegg vore gjennomført vekevisse koordineringsmøte mellom IMDi, UDI, Politiets utlendingseining, Politidirektoratet, Helsedirektoratet og DSB.

I tillegg deltek IMDi på kommunemøta statsforvaltarane har i fylka, når vi blir inviterte inn. I 2023 deltok vi på 19 slike kommunemøte i totalt 7 fylke. Møta var eit godt høve til å informere om status, og med det sikre ei lik situasjonsforståing og god informasjonsflyt. Det var òg rom for spørsmål og svar under møta.

IMDi har òg delteke på møta statsråden held for kommunar, fylkeskommunar og statsforvaltarar, og bidrege gjennom faglege innlegg og formidling av status og relevante faktaopplysningar om busetjing og kvalifisering.

Nasjonalt utval for mottak og busetjing av flyktingar er viktig for at statlege og kommunale aktørar skal ha ei lik situasjons- og problemforståing. Dette samarbeidet bidrar til at forvaltninga er meir informert, samkøyrd og førebudd til å handtere inkomstane av rekordmange flyktingar for andre året på rad. IMDi har samarbeidd tett med KS om handteringa av busetjingsbehovet i tråd med samarbeidsavtalen mellom staten og KS om busetjing og mandatet til Nasjonalt utval for mottak og busetjing.

IMDi har òg hatt samarbeid med statsforvaltarane for å sikre god dialog knytt til verjemål/representantordninga for einslege mindreårige flyktingar som skal busetjast, og med Bufetat rundt busetjing av einslege mindreårige.

Som tilretteleggjar for godt busetjingsarbeid i samarbeid med aktuelle aktørar har IMDi i 2023 hatt særskild beredskap for å kunne handtere ein rask auke og reduksjon i busetjingsbehovet. IMDi har sendt månadlege situasjonsoppdateringar til departementet, der busetjingssituasjonen blir følgd løpande. I tillegg har IMDi lagt til rette for at kommunane kan melde inn busetjingskapasiteten sin via IMDinett, slik at busetjinga til kvar tid kan styrast dit det er ledig kapasitet. Dette, saman med forenkla kartlegging av flyktingar, har bidrege til at vi har klart å halde oppe rask og treffsikker busetjing i ein krevjande situasjon.

IMDi har dagleg publisert oppdaterte nøkkeltal på dei offentlege nettsidene sine. På statistikkssidene er det òg tidsseriar på busetjingsstatistikkar.

Tilgjengeleggjere og bidra til flyt av kompetansedata for andre relevante etatar

IMDis nye kompetansekartleggingsløysing er grensesnittet for kartlegging av flyktningars kompetanse for busetjings- og integreringsformål. Løysinga er utvikla for kartlegging av alle flyktninggrupper, inkludert fordrevne ukrainarar som er busette i Noreg.

Som del av oppdrag 2023-26 del 3 har IMDi gjennomført ein behovsanalyse i samarbeid med blant andre Arbeids- og velferdsdirektoratet for å kartleggje kva kompetansedata etaten har behov for. Behova er beskrivne i svaret på oppdrag 2023-26 del 3-1a. Eit forslag til løysing av oppdrag 2023-26 del 3 er beskrive i svaret på oppdrag 2023-26 del 3-1b.

IMDi fokuserer på to hovudleveransar knytte til deling av kompetanseopplysningar.

- ◆ Første leveranse omfattar deling av anonymiserte, aggregerte data via imdi.no. Leveransefristen er 31. mars 2024.
- ◆ Andre leveranse omfattar deling av individdata via API og hendingar (spesifikke handlingar eller tilstandsendringar som utløyser overføring eller deling av informasjon frå eitt system til eit anna). Tilgang til individdata krev at mottakaren er ein offentlig instans med heimel og eit tenestleg behov for å handtere personidentifiserande og kartlagde kompetansedata. IMDi vil nytte fellesløysinga til Digitaliseringsdirektoratet, Maskinporten, for autentisering og tilgangsstyring. API-et skal etter planen vere tilgjengeleg 30. juni 2024.

Kompetanseopplysningar som blir registrerte i kommunale fagsystem, blir ikkje behandla av IMDi og inngår ikkje i datagrunnlaget IMDi vil dele med eksterne aktørar.

Bruk av kompetansedata på individnivå føreset at andre interessentar har ei løysing for å ta imot data frå IMDi og nødvendig heimel for dette.

IMDis tiltak for å sikre relevant informasjon til kommunar

IMDi har i 2023 arbeidd med kunnskapsformidling og informasjons- og erfaringsutveksling overfor kommunane for å styrkje busetjings- og integreringsarbeidet. Vi har òg styrkt arbeidet vårt mot kommunar og andre samarbeidspartnarar i ulike kanalar.

Kommunane kontaktar rettleiingstenesta til IMDi både skriftleg og per telefon. Styrkinga av denne tenesta har resultert i ei stor forbetring i responstida vår. Vi har behandla 6 565 skriftlege førespurnader som gjeld busetjing, i rettleiingstenesta, og vi har fått 7 172 telefonførespurnader. Svarprosenten på

telefonførespurnadene har gått opp frå 82 prosent i 2022 til 93 prosent. Den gjennomsnittlege ventetida ved telefonførespurnader har òg gått ned frå 1 minutt og 49 sekund til 40 sekund. Vi opplever at kommunane jamt over har hatt nytte av, og vore nøgde med, rettleiingstenesta gjennom 2023.

I tillegg sender IMDi jamleg ut nyheitsbrev til abonnentar, og kommunetilsette har blitt oppmoda til å melde seg på brevet. Nyheitsbrevet informerer om endringar i lovverk, kurs og arrangement, nyheiter og nye rapportar. IMDi har òg bidrege med informasjon om flyktningsituasjonen i DSBs felles nyheitsbrev frå asylkjeda til kommunane.

IMDi møter òg aktørane på feltet gjennom den nasjonale fagkonferansen for busetjing, ein fagkonferanse særskilt for kommunar som buset, eller har blitt oppmoda om å busetje, einslege mindreårige, ei vertskommunesamling, regionale frukostmøte med vertskommunar og integreringskonferansen. Busetjing har vore eit fast innslag på dei 10 regionale kompetansehevande samlingane vi har gjennomført i lag med regionale samarbeidspartnarar gjennom heile året.

Det dukkar opp nye problemstillingar og utfordringar for kommunane. Gjennom IMDi's fagkonferanse for busetjing, som vi arrangerte i mars 2023, la vi til rette for erfaringsdeling mellom kommunar, noko som gjer at kommunane kan finne gode løysingar for busetjinga. IMDi får tilbakemeldingar frå kommunar om at erfaringsdeling er nyttig, og vi har dermed hatt søkjelyset på nettopp dette gjennom både fagkonferansar og andre arrangement.

Vidare gjennomfører IOM, på oppdrag frå IMDi, eit landsinformasjonsseminar for kommunar som buset overføringsflyktingar. Formålet med seminaret er å gi kommunane betre kjennskap til flyktningsgruppa dei skal busetje.

INTRODUKSJONSPROGRAM

Førebelse tal for 2023

32 115

deltakere

ANDEL DELTAKERE MED DIREKTE OVERGANG TIL ARBEID OG/ELLER UTDANNING

51 %

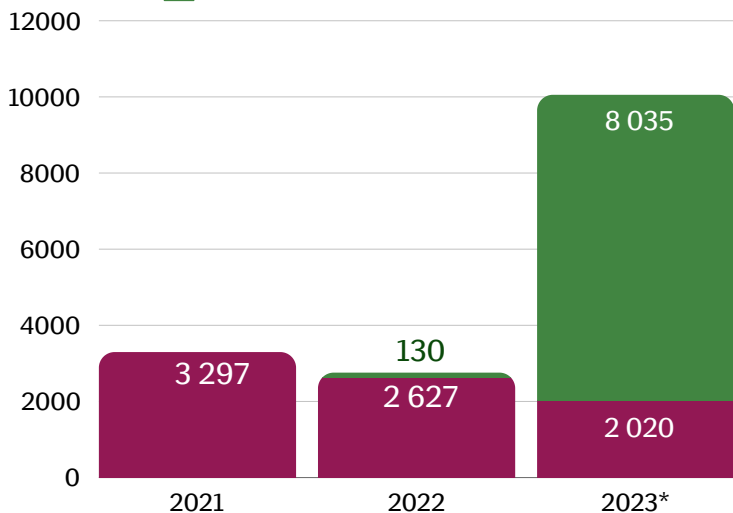
DELTAKARAR MED
RETT OG PLIKT
(øvrige grupper)

48 %

DELTAKERE MED RETT
(personar med
kollektivt vern)

DELTAKARAR SOM HAR AVSLUTTA INTRODUKSJONSPROGRAM

■ Deltakere med rett og plikt og kan tilbys
■ Deltakere med berre rett (kollektivt vern)

*Foreløpige tall

65 %

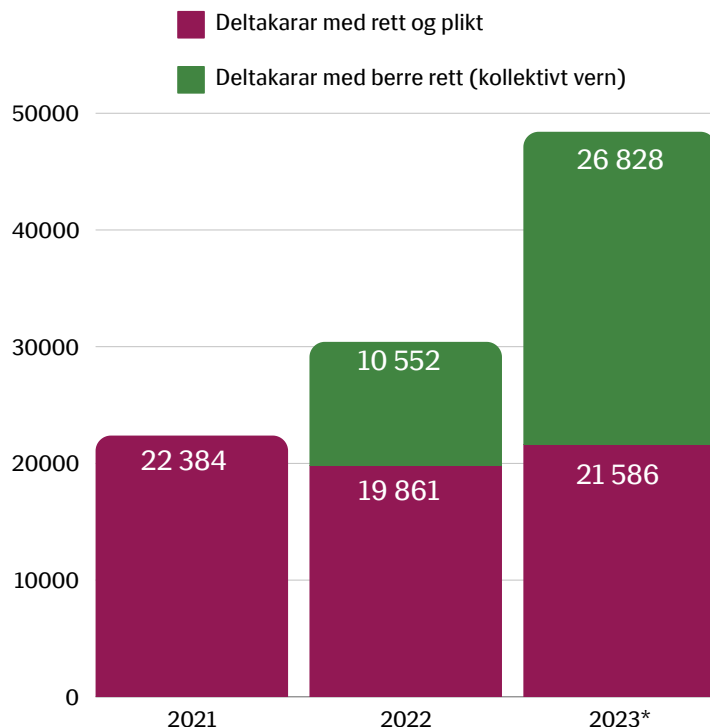

av dei som avslutta introduksjonsprogram i 2021 var i arbeid eller utdanning eitt år etter enda program

Kjelde: SSB

DELTAKING I NORSKOPPLÆRING

Førebelse tal for 2023

* Førebelse tal

JOBBSJANSEN

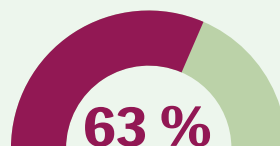
1 511

deltakere i 2022

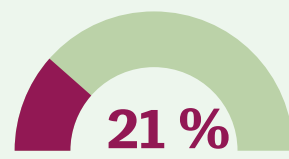

74 % av deltakarane som fullførte Jobbsjansen i 2022 gjekk over i arbeid eller utdanning

OPPLÆRING I MOTTAK

Deltaking i norskopplæring blant dei som har plikt til opplæring

Deltaking i opplæring i samfunnskunnskap blant dei som har plikt til opplæring

3.2 Fleire innvandrarak deltek i arbeidslivet

Høg deltaking i arbeidslivet blant flyktningar og andre innvandrarak er eit hovudmål i integreringspolitikken. I 2023 har IMDi lagt særleg vekt på tiltak som kan bidra til høgare sysselsetjing blant fordrivne frå Ukraina, som no er den desidert største flyktninggruppa.

IMDi skal vere eit brukarretta senter for kompetanse om kvalifiseringsløp for både nykomne flyktningar og innvandrarak med lengre butid. Vi skal styrkje kommunar, fylkeskommunar, sivilsamfunn og NAV-kontor i møte med dei individuelle kvalifiseringsbehova flyktningar og innvandrarak har. IMDi skal òg informere og rettleie arbeidsgivarar om korleis dei kan skape inkluderande arbeidsplassar og dra nytte av etnisk mangfald. På bakgrunn av dette gir IMDi utstrekkt rettleiing, utviklar digitale produkt og tilbyr deltaking på ulike kompetansehevande arenaer.

For å treffe behova vidareutviklar og tilpassar vi tenestene våre ut frå tilbakemeldingar frå brukarar og i dialog med praksisfeltet, og vi driv kunnskapsbasert fagutvikling innanfor kvalifisering og etnisk mangfald i arbeidslivet. Vi bruker tilgjengelege tilskotsmidlar til å teste ut nye løysingar og utvikle relevant kunnskap.

IMDi skal vere ein pådrivar for utvikling av tilpassa kvalifiseringsløp på tvers av sektoransvar. Migrasjonsbiletet er i stadig endring, og saman med samarbeidspartnarane våre utviklar vi nye løysingar for å møte nye behov. IMDi initierer samarbeid med arbeidsgivarar, sektormyndigheiter og sivilsamfunn om utvikling av relevante verkemiddel, og vi utfordrar andre sektormyndigheiter til å gi flyktningar og innvandrarak relevante og tilpassa kvalifiseringstilbod.

Samordning, kompetanseheving og rettleiing for betre kvalifisering

IMDi har ei viktig pådrivar- og samordningsrolle på kvalifiserings- og arbeidslivsfeltet. Målretta kvalifiseringsløp med god kvalitet og arbeidsformidling for nykomne innvandrarak krev samarbeid mellom ei rekkje ulike aktørar og på tvers av sektorar og nivå. Desse aktørane omfattar kommunane som er ansvarlege for introduksjonsprogram, norskopplæring og grunnopplæringa, men også fylkeskommunane og vidaregåande skular, NAV, andre fagdirektorat, frivillig sektor og arbeidsgivarar. Vellykka samarbeid med arbeidsgivarar er sentralt for å nå måla om overgang til arbeid for flest mogleg. IMDi formidlar og legg til rette informasjon om kvalifiseringstiltak, og initierer forskning relatert til

integrering gjennom arbeid, kvalifisering og etnisk mangfald i arbeidslivet for å vidareutvikle dei faglege tilrådingane våre og rettleiinga vår.

For å nå målet om at deltakarar i introduksjonsprogrammet skal komme ut i arbeid eller utdanning, er det viktig med eit godt samarbeid mellom kommunen og NAV. IMDi har i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet revidert rettleiaren «Samarbeid mellom kommunen og NAV om introduksjonsprogrammet», i tråd med målet om rask overgang til arbeid for ein større del av deltakarane og behov for meir arbeidsretting av innhaldet. Rettleiaren er no digital og tilgjengeleg på Fagressurs for introduksjonsprogrammet.¹ Formålet med rettleiaren er å gi tydelege råd, tilrådingar og verktøy for samarbeidet. IMDi har hatt eit svært tett og godt samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet i 2023, både gjennom samarbeid om fleire felles oppdrag og gjennom eigne månadlege møte.

IMDi har òg hatt eit tett samarbeid med fylkeskommunane på fleire område i 2023. På kvalifiseringsfeltet har dette særleg omhandla planlegging og gjennomføring av IMDis kompetansehevande samlingar for kommunane.

IMDi vektlegg samarbeidet med statsforvaltarembeta og har blant anna invitert embeta til å delta på kompetansehevande samlingar i fylka i 2023. IMDi har gjennomført to regelverkssamlingar for saksbehandlarar frå statsforvaltarembeta i 2023. Formålet med samlingane har vore å styrkje regelverkskompetansen og å bidra til dialog og likebehandling på tvers av embeta.

Rettleiing, dialog og kunnskapsformidling

For å sikre at kommunane oppfyller krava i introduksjons- og integreringslova, har IMDi gitt utstrekkt rettleiing, utvikla digitale produkt og tilbode deltaking på ulike kompetansehevande arenaer.

Kommunane har også i 2023 måtta forhalde seg til ulike regelverk for ulike målgrupper for integreringspolitikken. Sjølv om talet er fallande, er det framleis nokre deltakarar som har rettar og deltek i ordningar etter introduksjonslova. Dei fleste personane deltek likevel i ordningar etter integreringslova. Fleirtalet fell innanfor det mellombelse regelverket for fordrivne frå Ukraina.²

Integreringsregelverket er i utgangspunktet komplekst og dermed krevjande å forvalte. Kommunane rapporterer i tillegg at det kan vere vanskeleg å formidle at det er ulike føresegner som gjeld for personar som deltek i opplæring på dei same arenaene. IMDi har i 2023 halde fram med å informere og rettleie kommunane om integreringsregelverket.

¹ [Digital rettleiar om samarbeid mellom kommunen og NAV om introduksjonsprogrammet \(imdi.no\)](https://imdi.no)

² Integreringslova kapittel 6A *Midlertidige regler for personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34* tok til å gjelde 15. juni 2022.

Rettleiing om kvalifisering og formidling til arbeid for fordrevne frå Ukraina har hatt særleg høg prioritet i 2023. Dei mest sentrale arenaene våre for dialog med og rettleiing av kommunane er IMDi fagverkstad, nettverkssamlingar og kompetansehevande samlingar og kommunepanelet for implementeringa av integreringslova.³

Rettleiingstenesta til IMDi skal sikre at kommunane får den brukarstøtta dei treng for registreringar i NIR. I løpet av 2023 har IMDi fått og svart på rundt 8 000 førespurnader gjennom digitalt supportsystem og rundt 4 500 telefonførespurnader. Det inneber ein samla auke i talet på førespurnader på ca. 18 prosent frå 2022. I tillegg har rettleiingstenesta svart på rundt 350 førespurnader frå privatpersonar. IMDi har fått gode tilbakemeldingar frå kommunane på kvaliteten og effektiviteten i tenesta.

Vi har i utgangspunktet ikkje utfyllande informasjon om arbeidet med kvalifisering i alle kommunar, men informasjonen IMDi får gjennom dei nemnde møtepunktta med kommunane, er eit nyttig supplement til andre, meir systematiske kunnskapskjelder. Denne informasjonen nyttar vi aktivt i innspel til politikktutvikling, i arbeid med høyringsinnspel, i løysing av oppdrag og i løpande fagutvikling. Gjennom desse arenaene får vi òg innspel til gode praksiseksempel som vi formidlar vidare til kommunar gjennom sosiale medium, kompetansepakkar og fagsamlingar.

Kompetanseheving

IMDi-nettstaden *Fagressurs for introduksjonsprogrammet* er ein viktig kanal for å formidle kunnskap om gode kvalifiseringsløp i tråd med integreringslova. Talet på unike brukarar av nettstaden har auka frå i underkant av 18 000 i 2021 til 27 000 i 2023.

I 2022 og første halvdel av 2023 utvikla og lanserte IMDi fleire digitale kompetansepakkar som rettar seg mot dei ansvarlege for introduksjonsprogrammet og norskopplæringa i kommunane. Dei digitale kompetansepakkanne er blant dei mest besøkte sidene på fagressursen.

Kompetansepakkanne omhandlar temaa juridisk kompetanse, migrasjonshelse, koordineringsrolla til programrådgivaren, og godkjenning av utanlandsk utdanning. I andre halvdel av 2023 har IMDi i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet og Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (HK-dir) utvikla to kompetansepakkar til om korte arbeidsretta introduksjonsprogram og fleksibel arbeidsretta norskopplæring. Desse blir lanserte i starten av 2024.

³ Formålet med kommunepanelet er at IMDi skal få høve til å følgje implementeringa av integreringslova gjennom fortløpande og uformelle tilbakemeldingar frå tilrettelegginga for deltakarar i introduksjonsprogram i kommunane etter at integreringslova tredde i kraft. Panelet består av éin kommune frå kvart fylke, som har ulike kjenneteikn med omsyn til geografisk plassering, gravgrendt vs. tettbygd og talet på innbyggjarar.

IMDi arrangerte den årlege konferansen *Fagverksted* i oktober 2023. Programmet tematiserte det viktige samarbeidet mellom kommunar og arbeidsgivarar og korleis ein i fellesskap kan bidra til at nykomne flyktningar kjem raskt i arbeid. I tillegg til presentasjonar i plenum legg konferansen opp til erfaringsdeling i form av parallelle sesjonar, såkalla læringsverkstader, der deltakarar utforskar gode lokale erfaringar saman. Evalueringa av konferansen, i tillegg til mange påmelde, viser at kommunane og andre aktørar opplevde både forma på konferansen og temaa som relevante.

I tillegg til å gjennomføre *Fagverksted* tok IMDi initiativ til og gjennomførte ti kompetansehevande samlingar for å støtte opp under kvalifiseringsarbeidet kommunane gjer for fordrivne frå Ukraina. Desse samlingane har vi planlagt og gjennomført i tett samarbeid med kvar enkelt fylkeskommune, NAV fylke og KS. Statsforvaltarane har òg delteke på dei fleste samlingane. Målgruppa har vore nytilsette programrådgivarar og leiarane deira i kvart enkelt fylke, og programmet har lagt særleg vekt på korte, arbeidsretta introduksjonsprogram i tråd med føringar og krav i integreringslova.

Samlingane har òg innehalde innlegg frå KS, fylkeskommunen og NAV fylke. Dette har både bidrege til større forståing av kva rolle dei ulike aktørane på integrerings- og kvalifiseringsfeltet har, og lagt eit godt grunnlag for eit tettare samarbeid mellom aktørane.

IMDi har gjennom desse samlingane treft nær 900 deltakarar frå 192 kommunar. 56 prosent av deltakarane har vore tilsette i under eitt år, og IMDi vurderer at samlingane har vore eit viktig bidrag til kompetanseheving for kommunalt tilsette.

Felles leiarsamling

I mars 2023 arrangerte IMDi, Utdanningsdirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse for sjette året på rad ei felles leiarsamling for fylkesutdanningssjefane, fylkesdirektørane i NAV, dei integreringsansvarlege i fylkeskommunane og representantar frå leiinga og nøkkelaktørar frå eigne direktorat og KS. I 2023 var søkjelyset sett på det regionale handlingsrommet og erfaringar med effektiv kvalifisering til arbeid og utdanning i lys av store inkomstar av flyktningar. IMDi leier styringsgruppa for samlinga, som er ein viktig arena for regionale leiarar på kvalifiserings- og arbeidslivsfeltet.

Andre samordnings- og rettleiingsaktivitetar på kvalifiseringsfeltet

Andre samordnings- og rettleiingsaktivitetar IMDi har gjennomført i 2023, er

- ◆ ei felles nasjonal nettverkssamling for kommunar som har fått tilskotsmidlar for utvikling av kommunale kvalifiserings- og integreringstiltak og Jobbsjansen i 2023
- ◆ seks fylkesvise oppfølgingssamlingar med Jobbsjansen-prosjektkommunar
- ◆ ei nettverkssamling for pilotkommunar i forsøket med per capita-finansiert Jobbsjansen
- ◆ ein konferanse med alle fylkeskommunane om tilrettelagt fag- og yrkesopplæring for vaksne
- ◆ bilaterale rettleiingsmøte og dialog med kommunar som får midlar gjennom dei søknadsbaserte tilskotsordningane til IMDi

Samlingane og dei andre rettleiings- og samordningsaktivitetane bidreg til erfaringsutveksling og kunnskapsdeling. IMDi legg dermed til rette for kompetanseheving og samarbeid på tvers, og støttar kommunar, fylkeskommunar, NAV og andre relevante aktørar på kvalifiseringsfeltet til å skape heilskaplege løysingar. Dette legg grunnlaget for gode resultat av kvalifiseringsarbeidet lokalt og regionalt.

Informasjon til nykomne flyktningar og andre innvandrarar

Nettstaden *Ny i Norge* (nyinorge.no) blei lansert 1. juni 2023. Nettstaden skal bidra til at nykomne får betre forståing av eigne rettar, moglegheiter og plikter i Noreg. Nettstaden støttar opp under regjeringa sine ambisjonar for integreringspolitikken, ved at fleire nykomne får lett tilgjengeleg informasjon om moglegheitene for å komme raskt inn i arbeids- og samfunnsliv. Nettstaden samlar informasjon frå det offentlege og fungerer som ein inngangsportal til andre offentlege tenester. På denne måten gjer nettstaden det lettare for nykomne å finne det dei treng, forstå det dei finn, og få gjort det dei skal. I perioden frå 1. juni til 18. desember 2023 har 40 000 brukarar besøkte nettstaden. Av dei tre største språkgruppene har 10 600 nytta russisk, 4 500 nytta ukrainsk og 10 800 nytta norsk som språk i nettlesaren.

Nettstaden blei først lansert som ein minimumsversjon, med vekt på behov for dei fordrevne frå Ukraina. Nettstaden er framleis under utvikling, og det blir kontinuerleg lansert nye funksjonalitetar og ny informasjon. Den 21. november 2023 blei nettstaden publisert med ny og forbetra informasjonsstruktur. Den nye strukturen gjer det mogleg å framheve ønskt tematikk og å kontinuerleg tilpasse informasjonsprioriteringa ut frå behova til brukarane av nettstaden. IMDi vil vidareutvikle og utvide informasjonen til nye målgrupper framover.

Nasjonal brukarundersøking for deltakarar i opplæring i norsk, samfunnskunnskap og introduksjonsprogram

I 2023 gjennomførte IMDi den fjerde nasjonale brukarundersøkinga for deltakarar i introduksjonsprogram, og for andre gong omfatta undersøkinga òg personar som berre deltek i opplæring i norsk og samfunnskunnskap og ikkje i introduksjonsprogram. Formålet med brukarundersøkinga er å identifisere korleis programmet og opplæringa kan forbetrast både nasjonalt og lokalt. 158 kommunar⁴ la til rette for at deltakarar kunne vere med i undersøkinga, og 9 881⁵ deltakarar svarte på undersøkinga. I 2023 inneheldt undersøkinga òg spørsmål om busetjing og oppleving av tilhørslse og dessutan spørsmål knytte til diskriminering.

IMDi vil våren 2024 publisere nettartiklar med informasjon om funn frå undersøkinga, saman med kommentarar og analysar. Kommunane vil som tidlegare få tilgang til resultat frå undersøkinga for eigen kommune og rettleiing om korleis dei kan følgje opp resultatata. Fafo evaluerer brukarundersøkinga. Rapport som blir levert medio februar 2024, vil danne grunnlag for vidareutvikling av undersøkinga i 2024.

Arbeidsmarknadsintegrering av fordrevne frå Ukraina

Stortinget vedtok våren 2022 tilpassingar i integreringslova for personar med kollektivt vern (fordrivne frå Ukraina), med mål om å gi kommunane fleksible rammer og sikre at personar med mellombels kollektivt vern kan delta i kvalifiseringstilbod som legg til rette for overgang til arbeid. IMDi har også i 2023 vore sterkt påverka av dei framleis høge inkomstane av ukrainske flyktningar. Det gjeld både i arbeidet med rettleiing og kompetansehevande aktivitetar og produkt, i løpande rapportering og i innspel til politikktutvikling knytt til kvalifisering.

På bakgrunn av at det framleis er ein beskjeden del sysselsette frå Ukraina samanlikna med frå andre europeiske land, har det i 2023 blitt sett inn ei rekkje tiltak for å auke arbeidsmarkeringsintegreringa. Tiltaka har i stor grad vore knytte til kommunikasjon, rettleiing og kompetanseheving, som beskrive i delkapittelet Samordning, kompetanseheving og rettleiing for betre kvalifisering.

⁴ 170 kommunar deltok i 2022.

⁵ 6 723 deltakarar svarte på undersøkinga i 2022.

Forventingar om rask overgang til arbeid for mange flyktningar

Det er forventingar om ein rask overgang til arbeid for dei fleste fordrivne frå Ukraina som deltek i introduksjonsprogram. Integreringslova har rammer for differensiert programtid. Dette inneber at personar som har utdanning på vidaregåande nivå og høgare, har rett til introduksjonsprogram som varer inntil seks månader, med moglegheit for seks månaders forlenging.

Effektive arbeidsretta kvalifiseringsløp er særleg viktige for dei fordrivne frå Ukraina. Ein stor del av denne målgruppa har fått kort programtid på grunn av tidlegare gjennomført vidaregåande opplæring. Dette betyr at arbeidsretta tiltak skal ha ein sentral plass i introduksjonsprogrammet til den enkelte. Det må òg vere mogleg å vidareutvikle norskferdigheiter samtidig som flyktingen deltek i ordinært arbeid. Effektive arbeidsretta løp føreset eit tett og godt samarbeid mellom offentlege aktørar og arbeidsgivarar.

Gjennom 2023 har det vore ei aukande og etter kvart jamn utvikling i kor stor del av dei fordrivne frå Ukraina som deltek i introduksjonsprogram og norskopplæring. I andre halvår har det òg vore stadig fleire personar som har avslutta introduksjonsprogrammet sitt. Om lag halvparten av desse har gått til arbeid, utdanning eller ein kombinasjon av dette. Samanlikna med andre deltakargrupper går ukrainarar med kollektivt vern i langt større grad til arbeid framfor utdanning. Dette er naturleg ut frå utdanningsbakgrunnen i dei ulike deltakargruppene, og at formålet med kvalifisering for personar med kollektivt vern frå Ukraina hovudsakleg er rask overgang til arbeid.

Det har blitt ein større del deltakarar med registrerte arbeidsretta tiltak sidan 2022, men denne delen er framleis låg. Derimot deltek nesten alle i opplæring i norsk og andre tiltak for å styrkje norskferdigheitene sine i løpet av programmet. Både data frå NIR og funn i ein nyleg lansert NIBR-rapport⁴ tyder på at særleg opplæring i norsk er noko både praksisfeltet og dei fordrivne sjølv vektlegg. Det kan komme av tidsramma for rettsbasert, gratis opplæring i norsk, høge norskmål baserte på dei rettleiande minimumsnivåa i integreringsregelverket, inntakskrava til høgare utdanning og dessutan oppfatninga av at det er ein sterk samanheng mellom norskferdigheiter eller mangel på dette og moglegheiter på arbeidsmarknaden.

Det trengst framleis tydelege signal overfor både praksisfeltet og dei fordrivne frå Ukraina om at målet for dei fleste er rask overgang – til allslags arbeid. Funn i NIBR-rapporten tyder på at fordrivne frå Ukraina er villige til å ta arbeid i Noreg sjølv om arbeidet ikkje matchar den tidlegare utdanninga og erfaringa deira. Berre 4 prosent av respondentane i undersøkingane til NIBR var ikkje villige til dette, mens 3 av 4 meinte det viktigaste var å finne ein jobb.

Sjølv om det framleis er ein beskjeden del sysselsette fordrivne frå Ukraina i Noreg samanlikna med frå andre europeiske land, er prosentdelen sysselsette positiv samanlikna med flyktningar med kort butid dei førre åra. Det er òg positivt at det blant dei sysselsette over tid har vore om lag 2 av 3 som har over 30 timars arbeidstid.⁶

⁶ Kjelde: NAV

Tiltak for auka sysselsetjing – hurtigarbeidande arbeidsgruppe

I mai 2023 sette Arbeids- og inkluderingsdepartementet ned ei hurtigarbeidande arbeidsgruppe for å få ein overordna analyse av arbeidsmarknadsintegreringa av fordrivne frå Ukraina, iverksette tiltak og resultat. IMDi leidde sekretariatet. Arbeidsgruppa leverte rapporten sin⁷ 14. august 2023 og peikte der på fleire barrierar for arbeidsmarknadsintegreringa av fordrivne frå Ukraina. Arbeidsgruppa hadde ei rekkje forslag til tiltak knytte til kommunikasjonen frå sentrale myndigheiter, samarbeidet lokalt, tiltaka og tenestene frå NAV og fleksibel norskopplæring.

Eit av dei viktigaste funna til den hurtigarbeidande arbeidsgruppa var behovet for tydeleg informasjon og signal frå myndigheitene, overfor både praksisfeltet og dei fordrivne sjølv, om forventingar om rask overgang til alle arbeid. IMDi har følgd opp dette behovet gjennom formidling både på nettstadene våre, inklusive *Ny i Norge*, og i budskapane våre på samlingar og konferansar.

Den hurtigarbeidande arbeidsgruppa peikte òg på behov for formidling av informasjon til arbeidsgivarar om korleis dei kan bidra til tidleg inkludering av flyktningar i arbeidslivet. Dette omfattar informasjon om nødvendige språknivå for å tre inn i arbeidslivet og om samarbeid med offentlege aktørar om rekruttering og tilrettelegging for kvalifisering.

IMDi, i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet, HK-dir og partane i arbeidslivet, har leidd arbeidet med å utvikle ein informasjonskampanje retta mot arbeidsgivarar for å stimulere til tilsetjing av fleire flyktningar som nyleg har komme til Noreg. Kampanjen blir lansert i februar 2024.

Mobilisering av ressursar til tenesteyting i kommunar og fylkeskommunar

Dei høge inkomstane av fordrivne frå Ukraina har lagt press på dei kommunale tenestene. På bakgrunn av dette fekk IMDi i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet, HK-dir, Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet i oppdrag å utarbeide ein nasjonal plan for mobilisering av ressursar til tenesteyting hos kommunar og fylkeskommunar. Den nasjonale planen skal bidra til at kommunar og fylkeskommunar blir betre rusta til å tilsetje fordrivne frå Ukraina med relevant kompetanse i helse- og omsorgssektoren og barnehage- og skulesektoren.

⁷ [Hurtigarbeidende gruppe om tiltak for økt arbeidsmarkedsintegrering blant fordrevne fra Ukraina – regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Hausten 2023 fekk direktorata i oppdrag å følgje opp den nasjonale planen for mobilisering av ressursar. Direktorata foreslo tiltak for å kople tilgjengeleg og relevant kompetanse til kompetansebehova lokalt og regionalt. Direktorata er i gang med å setje i verk tiltaka, og informasjon blir blant anna publisert på nettstaden *Ny i Norge*.

Direktorata har òg utarbeidd forslag til opplæringsløp som skal førebu fordreie frå Ukraina på arbeid som medarbeidar i helsesektoren eller som assistentar i barnehage- og skulesektoren. Arbeidet med å følgje opp den nasjonale planen for mobilisering av ressursar til tenesteyting i kommunane og fylkeskommunane vil bli ført vidare i 2024.

Opplæring for asylsøkjjarar i mottak

Integreringslova legg til rette for at asylsøkjjarar får tidleg kjennskap til norsk språk og samfunnsliv. Vertskommunar for mottak har ansvar for å tilby asylsøkjjarar 175 timar i norsk og 25 timar i samfunnskunnskap. Asylsøkjjarar i mottak har plikt til å delta i opplæringa. Målet med norskopplæringa er å gi asylsøkjjarar eit ferdigheitsnivå i norsk som set dei i stand til å bruke eller byggje vidare på kompetansen sin i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Målet med opplæring i samfunnskunnskap er å gi asylsøkjjarar ein tidleg introduksjon til norske lover, verdiar og kulturar.

I 2023 hadde i underkant av 3 400 asylsøkjjarar plikt til å delta i norskopplæring i mottak, noko som er ein auke på over 50 prosent frå 2022. Av desse var rundt av 2 150 asylsøkjjarar registrerte med minst éin time opplæring i 2023. Det vil seie at over 60 prosent var registrerte med påbegynt opplæring i norsk. Dette er ein auke på over 10 prosentpoeng frå 2022. Samtidig har det gjennomsnittlege timetalet gått ned frå 118 timar i 2022 til 90 timar i 2023.

Tabell 3-2-1. Asylsøkjjarar i mottak med plikt til opplæring i norsk som har delteke i opplæring

	Asylsøkjjarar med plikt	Opplæring i løpet av året*	Prosentdel i opplæring i løpet av året
2019	1 684	808	48 %
2020	836	423	51 %
2021	551	376	68 %
2022	2 153	1 086	50 %
2023	3 385	2 154	64 %

*Alle som har fått minimum éin time norskopplæring, blir rekna som deltakarar, uavhengig av når dei kom inn i målgruppa.

Tal for 2023 viser at 819 asylsøkjjarar deltok i opplæring i samfunnskunnskap i mottak, noko som tilsvarer ein deltakingsdel på 23 prosent. Dette er om lag på nivå med 2022. Vertskommunane melder om at det er meir krevjande å tilby opplæring i samfunnskunnskap enn opplæring i norsk. Opplæringa i samfunnskunnskap skal vere tilpassa deltakargruppa og

gå føre seg på eit språk som dei forstår. Dette gjer det utfordrande å samle nok personar med same språk til klasseromsundervisninga.

Tabell 3-2-2. Asylsøkjarar i mottak med plikt til opplæring i samfunnskunnskap som har delteke i opplæring, 2019–2023

	Asylsøkjarar med plikt	Opplæring i løpet av året*	Prosentdel i opplæring i løpet av året
2019	1 178	474	40 %
2020	747	267	36 %
2021	548	242	44 %
2022	2 150	451	21 %
2023	3 380	819	23 %

*Alle som har fått minimum éin time norskopplæring, blir rekna som deltakarar, uavhengig av når dei kom inn i målgruppa.

Som følgje av krigen i Ukraina og høge inkomstar av flyktingar til Noreg har vaksenopplæringa i busetjingskommunar som også har mottak, opplevd eit auka press. Personar med kollektivt vern har, etter dei mellombelse reglane, ikkje plikt til å delta i opplæring i norsk mens dei er i mottak, men dei har likevel rett til norskopplæring etter busetjing. Kommunane melder dermed om fulle norskopplæringsklassar og svekt kapasitet til å gjennomføre norskopplæring for asylsøkjarar i mottak.

Kor stor del av asylsøkjarane som deltek i opplæring i mottak, blir òg påverka av kor lang behandlingstid UDI har for ordinære asylsøkjarar. Dersom UDI gjer vedtak raskt, vil opphaldstida i mottak vere kort før opphald blir innvilga, noko som gjer det utfordrande for vertskommunane å tilby opplæring tidsnok. Tal frå 2023 viser at rundt 10 prosent av målgruppa hadde under 12 veker til å starte og gjennomføre opplæringa før dei fekk innvilga vedtak om opphald. Berre 10 prosent starta opplæringa innan ein månad etter at dei kom til mottaket.

For å auke deltakinga og kvaliteten i opplæringa har IMDi i 2023 arbeidd vidare med eit nettverk for vertskommunar for asylmottak som blei oppretta i 2020. I 2023 har vi lagt vekt på rask oppstart, kvalitet og tilbodsomfang. Nettverket er ein arena for samarbeid, erfaringsutveksling og kompetanseutvikling. Gjennom 2023 har talet på vertskommunar for ordinære mottak gått opp frå 13 til i overkant av 60. Som følgje av at svært mange nye kommunar fekk ansvar for å tilby opplæring til asylsøkjarar, produserte IMDi ein film som formidlar informasjon om kva som er ansvaret og oppgåvene til vertskommunen. I tillegg arrangerte vi ei nasjonal nettverkssamling for vertskommunane på Gardermoen i mai, og vi inviterte også alle vertskommunane til interaktive digitale møte på hausten. Eit klart fleirtal av vertskommunane har delteke på desse arrangementa, og det kan vere med og forklare at ein større del av målgruppa fekk norskopplæring i 2023 enn i 2022, sjølv om dei fleste vertskommunane var nye i 2023.

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nykomne innvandrere

Eit av dei viktigaste tiltaka for at nykomne innvandrere skal bli kvalifiserte til å delta i arbeids- og samfunnslivet, er opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Fordrivne frå Ukraina med rett til norskopplæring utgjør frå og med 2023 den største deltakargruppa, mens deltakarar med rett og plikt utgjør om lag 40 prosent av alle deltakarane. Fordrivne frå Ukraina har verken rett eller plikt til å delta i opplæring i samfunnskunnskap.

Deltaking i opplæring i norsk

Førebelse tal⁸ viser at 48 414 personar deltok i opplæring i norsk i løpet av 2023 (30 413 deltakarar i 2022). Om lag 7 av 10 deltakarar (65 prosent) i norskopplæringa deltok òg i introduksjonsprogram (5 av 10 i 2022).

Tabell 3-2-3. Deltakarar i opplæring i norsk, etter rettsgrunnlag. 2017–2023 (førebelse tal for 2023)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Deltakarar med rett og plikt	38 479	31 672	24 009	20 230	17 664	18 083
Deltakarar med berre plikt	1 766	2 060	2 163	2 106	2 170	3 482
Deltakarar med berre rett ifølgje introduksjonslova**	370	296	81	48	27	21
Deltakarar med kollektivt vern og rett til norskopplæring	-	-	-	-	10 552	26 828
Totalt	40 615	34 028	26 253	22 384	30 413	48 414

* Førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024. Endelege tal blir publiserte på imdi.no i juni 2024.

** Deltakarar med rett etter introduksjonslova i alderen 55–67 år. Kjelde: NIR

Rask oppstart i norskopplæring

Kommunane har plikt til å gi norskopplæring til personar med kollektivt vern og opplæring til personar som har rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Tilbodet skal givast så snart som mogleg og seinast innan tre månader etter folkeregistrering i kommunen.

⁸ Uttrekk per 18.01.2024. Tala frå 2023 er førebelse fordi kommunane har ein registreringsfrist på to månader. Tala vil bli oppdaterte på nettsidene til IMDi i juni 2024.

Blant dei 5 101 personane som fekk rett og plikt til opplæring i dei 9 første månadene av 2023, starta 52 prosent i norskopplæringa innan 3 månader (50 prosent i heile 2022). Tilsvarende for deltakarar med rett (12 923 fordrevne frå Ukraina) var 64 prosent (70 prosent i heile 2022).

Frå og med 2023 blir oppstart i norskopplæring berekna på bakgrunn av startdato i norskvedtak og/eller første registrerte norsktid. Tidlegare har oppstart i norskopplæring blitt berekna frå første registrerte norsktid.⁹ Dette gjer at dataa om oppstart i norskopplæring i 2023 ikkje kan samanliknast fullt og heilt med dataa for 2021 og 2022.¹⁰

Tabell 3-2-4. Personar som fekk rett og plikt til opplæring i norsk, og som starta i norskopplæring innan 3 og 6 månader. Tal og prosentdel. 2017–2023 (førebelse tal for 2023)

Kohort	Personar som fekk rett og plikt	Prosentdel som starta i opplæring innan 3 månader	Prosentdel som starta i opplæring innan 6 månader*
2017	11 721	48 %	70 %
2018	8 453	50 %	67 %
2019	7 282	52 %	71 %
2020	4 942	48 %	70 %
2021	5 620	49 %	68 %
2022	5 858	50 %	71 %
2023**	5 101	52 %	72 %

* Inkluderer personar som starta innan 3 månader.

**Førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024. Tala for 2023 gjeld perioden 1.1.–30.9.2023. Tala for 2017–2022 viser oppstart i norskopplæring blant dei som fekk rett og plikt i perioden 1.1–31.12. Oppstart i norskopplæring er berekna ut frå tida som har gått frå personen kom inn i målgruppa for opplæring, til første registrerte norsktid. Kjelde: NIR

⁹ Etter innføringa av integreringslova er det norskmålet som dannar grunnlaget for deltaking i norskopplæring, og ikkje lenger ei viss mengd norskopplæringstimar fastsett i introduksjonslova. Kommunane har frå og med 2022 vore pålagde å registrere dato for oppstart i norskopplæring for personar med rett til slik opplæring (fordrevne frå Ukraina), og frå og med 2023 blei kommunane pålagde å registrere dato for oppstart i norskopplæring også for personar med rett og plikt til norskopplæring og for personar med plikt til norskopplæring.

¹⁰ Då integreringslova blei innført i 2021, registrerte kommunane i mindre grad norsktimar enn det som var praksis under introduksjonslova. Det er fordi det etter integreringslova er norskmål som dannar grunnlaget for opplæring, og ikkje lenger ei fastsett mengd norsktimar.

Tabell 3-2-5. Personar som fekk rett til opplæring i norsk (personar med kollektivt vern), og som starta i opplæring innan 3 og 6 månader. Tal og prosentdel. 2022 og 2023

Kohort	Personar som fekk rett (kollektivt vern)	Prosentdel som starta i opplæring innan 3 månader	Prosentdel som starta i opplæring innan 6 månader*
2022	16 583	70 %	85 %
2023**	12 923	64 %	82 %

* Inkluderer personar som starta innan 3 månader.

**Førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024. Tala for 2023 viser dei som fekk rett i perioden 1.1.–30.09, mens tala for 2022 viser oppstart i norskopplæring blant dei som fekk rett i perioden 1.1–31.12. Oppstart i norskopplæring er berekna ut frå datoen då personen fekk rett til norskopplæring.

Kjelde: NIR

At fordrevne frå Ukraina startar noko raskare i norskopplæring enn andre grupper nykomne innvandrarakar, kan komme av at ukrainarakar er ei forholdsvis homogen gruppe når det gjeld utdanningsnivå. Dette kan medføre at dei lettare blir slusa inn i eksisterande opplæringstilbod.

Kapasitetsutfordringar i kommunane kan vere ei sannsynleg årsak til at ein noko lågare del av personane med rett til norskopplæring (fordrivne frå Ukraina) starta innan tre månader i 2023 samanlikna med i 2022. Det har gjennom 2023 vore ein stor auke i talet på personar som har rett til norskopplæring, og også ein auke i talet på deltakarakar. Talet på deltakarakar auka med ca. 18 000 frå 2022 til 2023.

Fordrivne frå Ukraina har rett til å delta i norskopplæring i inntil eitt år. Den 1. juli 2023 blei det gjort ei forskriftsendring som inneber at kommunane kan innvilge utvida norskopplæring til fordrevne frå Ukraina, føresett at kommunen har kapasitet. Det var 4 846 deltakarakar som fekk innvilga utvida norskopplæring i andre halvår av 2023.

Som i tidlegare år starta deltakarakar i introduksjonsprogram noko raskare i norskopplæring enn resten av målgruppa for opplæring i 2023.

Opplæring i samfunnskunnskap

Personar som får innvilga opphaldsløyve som gir rett og plikt til opplæring i samfunnskunnskap, skal frå og med 2022 gjennomføre 75 timar opplæring. Opplæringa skal gjennomførast på eit språk deltakaren forstår, og innan eitt år etter at retten og plikta trer inn. Fordrivne frå Ukraina har ikkje rett og plikt til opplæring i samfunnskunnskap, men kommunane kan tilby opplæring dersom dei har kapasitet.

Førebelse tal for 2023 viser at 6 785 personar fekk rett og plikt til 75 timar opplæring i samfunnskunnskap. Av desse var det om lag 24 prosent (1 650 personar) som begynte på opplæringa i løpet av året. Tilsvarende tal for 2022 var at 19 prosent av målgruppa hadde begynt på opplæringa (1 123 av 5 796 personar).

Tabell 3-2-6. Personar som fekk rett og plikt til modulbasert opplæring i samfunnskunnskap, og som har delteke i opplæring. 2022–2023 (førebelse tal for 2023)

	Personar som fekk rett og plikt	I opplæring i løpet av året*	Prosentdel i opplæring i løpet av året
2022	5 796	1 123	19 %
2023**	6 785	1 650	24 %

*Minst éin time opplæring i løpet av året.

**Førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024.

Personar med gjennomføringsfrist i 2023

Ved utgangen av 2023 er statusen blant dei som fekk rett og plikt til opplæring i samfunnskunnskap i 2022, og som hadde frist for å gjennomføre opplæringa i 2023, at om lag 6 av 10 har delteke i modulstrukturert samfunnskunnskap og/eller har teke prøve. At ikkje ein høgare del har delteke i opplæringa og/eller avlagt prøve, kan komme av kapasitetsutfordringar i kommunane, eventuelt òg av manglande tilgang på lærarar i samfunnskunnskap på ulike språk. Nokre personar vel å takke nei til kommunen sitt tilbod om opplæring i samfunnskunnskap fordi dei ikkje kan kombinere deltaking i opplæring med lønt arbeid, fordi dei manglar barnepass o.l.

Avlagde prøver i samfunnskunnskap

Blant personane med gjennomføringsfrist i 2023¹¹ har 36 prosent (2 119 personar) teke prøve i samfunnskunnskap. Blant desse har 90 prosent (1 899 personar) greidd prøva. At det berre er ein liten del av gruppa som har teke prøve i samfunnskunnskap, kjem truleg av at ein stor del ikkje har sett i gang opplæringa, og av at nokre deltakarar ikkje har fullført opplæringa.

Endringar i integreringsforskrifta gjeldande frå 1. august 2023

Ei av endringane i integreringsforskrifta er at fristen for å gjennomføre opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal reknast frå oppstartsdatoen for opplæringa, og ikkje frå ein person kjem inn i målgruppa for rett og plikt til opplæring i samfunnskunnskap.

IMDi har publisert ein juridisk rettleiar for kommunane som blant anna inneheld informasjon om samfunnskunnskapsordninga,¹² og har i 2023 formidla informasjon om

¹¹ Personar som i 2022 fekk rett og plikt til 75 timar modulbaserte samfunnskunnskap.

¹² [Samfunnskunnskap 75 timer | IMDi](#)

endringar i integreringsforskrifta på ei samling for vertskommunar og gjennom kompetansehevande samlingar for kommunane.

IMDi har oppretta eit vertskommunenettverk der alle vertskommunar for mottak blir inviterte til å delta i møte både fysisk og digitalt. Formålet med møta er å sikre at alle vertskommunar har ei felles forståing av kva krav integreringslova stiller til vertskommunane, under dette at alle asylsøkjjarar skal få tilbod om opplæring i ein modul i samfunnskunnskap. IMDi har gjennomført workshops i nettverket, blant anna med mål om at asylsøkjjarane skal få tilbod om opplæring i samfunnskunnskap raskt etter at dei kjem til mottak, og at asylsøkjjarane skal få best mogleg utbytte av tilbodet.

IMDi vurderer at desse tiltaka har medført at kommunane er gjorde tilstrekkeleg kjende med føresegnene om samfunnskunnskapsordninga i lova og om kva krav lova stiller til opplæringstilbodet i kommunen. Derimot er det usikkert om kommunane lykkast i tilstrekkeleg med å gi eit tilbod som samsvarer med føresegnene i lova.

Karriererettleiing i kommunane

Personar i målgruppa for introduksjonsprogrammet skal delta i karriererettleiing i regi av dei fylkeskommunale karrieresentera. Karriererettleiinga bør skje innan tre månader etter busetjing, før oppstart i introduksjonsprogrammet. Karriererettleiarane bør, basert på samtalar med busette flyktningar, skrive ei tilråding om innhald og mål for kvar enkelt deltakar i introduksjonsprogrammet.

Karriererettleiing etter integreringslova § 11

I 2021 fekk fylkeskommunane ei lovpålagd oppgåve med å gi karriererettleiing til personar i målgruppa for introduksjonsprogrammet (jf. integreringslova § 11). Karriererettleiinga skal byggje på den gjennomførte kompetansekartlegginga. Målet er at karriererettleiinga skal bidra til at kvar enkelt kan gjere reflekterte val når det gjeld kvalifisering, utdanning og arbeid, og at introduksjonsprogrammet skal bli meir målretta og dermed bidra til meir varig tilknytning til arbeidslivet for kvar enkelt.

Basert på ein samtale med den enkelte skal karriererettleiarar samanfatte eit notat i IMDinett med ei tilråding om slutt mål og innhald i introduksjonsprogrammet. Notatet blir synleg for busetjingskommunen som skal tilby introduksjonsprogrammet.

Etter busetjing må ein rekne med noko tid før fylkeskommunane får gjennomført karriererettleiinga. Når vi ser på personar som blei busette innan 30.09.2023, og som har rett og plikt til introduksjonsprogram, er 69 prosent registrerte med eit oppretta karriererettleiarnotat i IMDinett. Dette er på same nivå som i 2022. Om vi ser på alle busette i 2023, og tek med familieinnvandrarar, er prosentdelen i 2023 noko lågare enn han var i 2022, høvesvis 52 og 64 prosent. Denne nedgangen kan sjåast i samanheng med stort press på kapasiteten

hos kommunane og fylkeskommunane når det gjeld høvesvis å bestille og å gi rettleiing.

IMDi har jamlege møte med Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (HK-dir), som har ansvar for den faglege oppfølginga av karriererettleiarane. IMDi deltok i 2023 på ei nasjonal nettverkssamling om karriererettleiing for nykomne flyktningar i regi av HK-dir, for å bidra til at karrieresentera fekk oppdatert informasjon om karriererettleiarnotatet i IMDinett.

Karriererettleiing for personar med kollektivt vern

260 busette personar med kollektivt vern og rett til introduksjonsprogram fekk karriererettleiing registrert i IMDinett i 2023.¹³ Dette utgjør berre to prosent av dei som er i målgruppa for rett til introduksjonsprogrammet. Den låge prosentdelen kjem av at desse personane har rett, men ikkje plikt, til å gjennomføre karriererettleiing. Fylkeskommunane gjennomfører i hovudsak karriererettleiing til personar med kollektivt vern som grupperettleiing. Denne forma for rettleiing blir ikkje registrert i IMDinett, og dermed blir ikkje karriererettleiing til personar med kollektivt vern fanga opp i talgrunnlaget. Direktorat for høgare utdanning og kompetanse melder til IMDi at fylkeskommunane gir uttrykk for at dei gir karriererettleiing til alle dei får bestilling på frå kommunane.

Introduksjonsprogrammet

At det framleis kjem mange fordrivne frå Ukraina til Noreg, har lagt press på kapasiteten til å oppfylle lovpålagde krav i kommunane og fylkeskommunane i 2023 òg. IMDi har drive utstrekt rettleiing, kompetanseheving og kunnskapsformidling for å støtte opp under arbeidet med kvalifisering og arbeidsformidling gjennom introduksjonsprogrammet. Informasjon frå kommunane og registreringar i NIR tyder likevel på at kommunane i ulik grad har lykkast med å tilby rask oppstart og arbeidsretta innhald i introduksjonsprogrammet.

Førebelse tal for 2023 viser at fire av ti¹⁴ deltakarar berre er registrerte med deltaking i norskopplæring i NIR, og ingen arbeidsretta, utdanningsretta eller andre integreringstiltak. Dette er ikkje eit mål på om deltakarane totalt sett får anna innhald enn opplæring i norsk i introduksjonsprogrammet, sidan dei kan ha hatt eller fått dette før eller etter 2023. Dersom deltakarane i lita grad får anna innhald enn opplæring i norsk totalt sett, kan det likevel ha noko å seie for kor gode sjansar dei har til å delta i arbeidslivet på både kort og lang sikt.

¹³ Etter mellombelse reglar i integreringslova kapittel 6A har personar med kollektivt vern rett, men ikkje plikt, til å gjennomføre karriererettleiing.

¹⁴ 41 prosent av deltakarane har berre norskopplæring som tiltak i introduksjonsprogrammet.

Blant deltakarar utan fullført vidaregåande opplæring er det, slik IMDi vurderer det, framleis ein for låg del som deltek i vidaregåande opplæring innanfor rammene av introduksjonsprogrammet. IMDi har saman med HK-dir i 2023 greidd ut moglege årsaker til dette, og foreslått tiltak for å auke deltakinga.¹⁵

Deltaking i introduksjonsprogram

Førebelse tal viser at det totalt var 32 115 personar som deltok i introduksjonsprogram i 2023. Av desse var 17 085 nye deltakarar. Dette er ein stor auke. Prosentdelen kvinnelege deltakarar i introduksjonsprogram er noko lågare i 2023 samanlikna med tidlegare år. Kvinnedelen var i 2023 på 63 prosent, mens kvinner utgjorde 67 prosent i 2022.

Tabell 3-2-7. Deltakarar i introduksjonsprogram, nye deltakarar, og deltakarar som har avslutta program. Talet på personar. 2017–2023 (førebelse tal for 2023)

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Deltakarar i alt	27 141	20 968	13 942	10 595	17 879	32 115
Deltakarar med rett og plikt	27 067	19 262	12 727	9 716	8 906	8 259
Deltakarar som kan få tilbod om program	74	1 706	1 215	879	626	551
Deltakarar med kollektivt vern og rett	-	-	-	-	7 861	22 048
Deltakarar med kollektivt vern som kan få tilbod om program	-	-	-	-	486	1 257
<hr/>						
Nye deltakarar	4 419	3 072	2 227	2 246	11 166	17 085
Personar som har avslutta program	8 310	8 207	4 820	3 292	2 757	10 055

*Førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024. Endelege tal blir publiserte på imdi.no i juni 2024.

Kjelde: NIR

¹⁵ IMDis og HK-dirs svar på oppdrag 2023-06/02023-03 *Tiltak for å auke bruken av formell kvalifisering.*

Rask oppstart i introduksjonsprogram

Blant dei som fekk rett og plikt (overføringsflyktingar, flyktingar med innvilga asyl, deltakarar med opphald på humanitært grunnlag og deltakarar med opphald på sjølvstendig grunnlag) til introduksjonsprogram i 2023¹⁶, starta 41 prosent i programmet innan 3 månader. Dette er ein noko lågare del enn i 2022, då 51 prosent starta innan 3 månader.

Blant dei som fekk rett (fordrivne frå Ukraina), starta 62 prosent innan 3 månader. I 2022 var det 58 prosent som gjorde det same. Der var dermed ein noko større prosentdel med oppstart innan 3 månader i 2023 enn i 2022.

IMDi har førebels ikkje noko forklaring på forskjellane i oppstart mellom dei ulike rettsgruppene. Vi veit heller ikkje om kommunane er à jour med å registrere vedtak om introduksjonsprogram, og om det er faktiske forskjellar. Éi forklaring på eventuelle forskjellar kan vere at fordrivne frå Ukraina med eit forholdsvis likt utdanningsnivå og liknande mål og behov utgjør majoriteten av deltakarane i 2023, og lettare kan slusast inn i relevante tilbod.

Tabell 3-2-8. Personar som kom inn i målgruppa og starta i introduksjonsprogram innan 3 eller 6 månader. 2018–2023 (førebelse tal for 2023)

Kohort*	Rettsgruppe	Personar som fekk retten	Prosentdel som starta i introduksjonsprogram innan 3 månader	Prosentdel som starta i introduksjonsprogram innan 6 månader
2018	Rett og plikt	4 349	59 %	79 %
2019	Rett og plikt	2 747	63 %	87 %
2020	Rett og plikt	1 969	61 %	83 %
2021	Rett og plikt	2 311	55 %	82 %
2022	Rett og plikt	2 957	51 %	77 %
	Rett (kollektivt vern)	5 149	58 %	82 %
2023**	Rett og plikt	2 473	41 %	76 %
	Rett (kollektivt vern)	16 078	62 %	83 %

*Kohortane går frå 1.10 til 30.09 kvart år.

** Førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024. Endelege tal blir publiserte på imdi.no i juni 2024.

¹⁶ Gjeld perioden 1.10.2022–30.9.2023.

Slutt mål

Blant dei fordrivne frå Ukraina med rett til introduksjonsprogram er 93 prosent registrerte med slutt mål som inneber kort programtid. Blant dei som har rett og plikt til introduksjonsprogram, er den tilsvarande delen berre 14 prosent.

Tabell 3-2-9. Slutt mål for deltakarar med rett til introduksjonsprogram i 2023 (fordrivne frå Ukraina), uavhengig av alder (førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024)

Slutt mål	Deltakar-tal	Prosentdel
Arbeid – personen har utdanning på vidaregåande nivå frå før	17 135	88 %
Arbeid – personen har ikkje utdanning på vidaregåande nivå frå før	1 046	5 %
Fullføre grunnskulen / delar av grunnskulen	44	0 %
Fullføre vidaregåande opplæring / delar av vidaregåande opplæring	368	2 %
Høgare utdanning – personen har utdanning på vidaregåande nivå frå før	974	5 %
Deltakarar totalt med registrert slutt mål	19 567	100 %

Tabell 3-2-10. Slutt mål for deltakarar med rett og plikt til introduksjonsprogram i 2023 (inkluderer ikkje fordrivne frå Ukraina), uavhengig av alder (førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024)

Slutt mål	Deltakar-tal	Prosentdel
Arbeid – personen har utdanning på vidaregåande nivå frå før	510	10 %
Arbeid – personen har ikkje utdanning på vidaregåande nivå frå før	1 489	28 %
Fullføre grunnskulen / delar av grunnskulen	1 504	29 %
Fullføre vidaregåande opplæring / delar av vidaregåande opplæring	1 567	30 %
Høgare utdanning – personen har utdanning på vidaregåande nivå frå før	191	4 %
Deltakarar totalt med registrert slutt mål	5 261	100 %

Innhald i introduksjonsprogram

Arbeidsretta tiltak

Førebelse tal for 2023 viser at blant deltakarane i introduksjonsprogram, uavhengig av rettskategori, var det 28 prosent (9 036 personar) som hadde arbeidsretta tiltak i programmet. Dette er ein auke frå 2022, då det var 22 prosent. Blant dei med rett til introduksjonsprogram (fordrivne frå Ukraina) har prosentdelen med arbeidsretta tiltak i programmet auka betrakteleg, frå 17 prosent i 2022 til 31 prosent i 2023.

Tabell 3-2-11. Innhold i introduksjonsprogram blant fordrive frå Ukraina med rett, fordelt på tiltakskategori* i 2022 og 2023 (førebeile tal, uttrekk per 18.01.2024)

Tiltaksgruppe	Prosentdel deltakarar med tiltak innanfor tiltaksgruppa	
	2022 (N = 7 861)	2023 (N = 22 048)
Opplæring i norsk	90 %	97 %
Arbeidsretta tiltak	17 %	31 %
Utdanningsretta tiltak	3 %	3 %
Andre integreringstiltak	30 %	36 %

*Ein deltakar kan ha delteke i fleire typar tiltak innanfor tiltaksgruppene i løpet av året.

Blant fordrivne frå Ukraina burde det vore ein høgare del med arbeidsretta tiltak med tanke på kor stor del av deltakarane som har mål om rask overgang til arbeid. Kapasitetsutfordringar, lite erfaring og behov for å byggje opp eller vidareutvikle samarbeid om kvalifisering og formidling til arbeid kan ha medført at ein del kommunar ikkje har lagt nok vekt på eller har lykkast godt nok med å tilby arbeidsretta innhald i program.

Blant andre deltakarar (overføringsflyktningar, flyktningar med innvilga asyl, deltakarar med opphald på humanitært grunnlag og deltakarar med opphald på sjølvstendig grunnlag) er det ein vesentleg høgare prosentdel med utdanningsretta tiltak enn blant fordrivne frå Ukraina. Forskjellen speglar at utdanningsnivået er mykje lågare i denne deltakargruppa. Prosentdelen med utdanningsretta tiltak blant dei fordrivne frå Ukraina kan likevel vere låg med tanke på kva behov målgruppa kan ha for tiltaka vurdering/godkjenning av utanlandsk utdanning, og deltaking i komplimenterande studium.

Tabell 3-2-12. Innhold i introduksjonsprogram blant deltakarar med rett og plikt (ikkje fordrivne frå Ukraina) fordelt på tiltakskategori* i 2023

Tiltaksgruppe	Prosentdel deltakarar med tiltak innanfor tiltaksgruppa i 2023
	N = 8 259 deltakarar
Opplæring i norsk og samfunnskunnskap	88 %
Arbeidsretta tiltak	23 %
Utdanningsretta tiltak	25 %
Andre integreringstiltak	42 %

*Ein deltakar kan ha delteke i fleire typar tiltak innanfor tiltaksgruppene i løpet av året.

Tiltak som gir formelle kvalifikasjonar innanfor introduksjonsprogram

Med innføringa av integreringslova har det vore ei forventning om at ein større del av deltakarane i introduksjonsprogram skal få formelle kvalifikasjonar innanfor ramma av programmet, fordi formelle kvalifikasjonar gjer det lettare både å komme i jobb og å få ei stabil tilknytning til arbeidslivet. Dette er særleg viktig for deltakarar som har lite eller inga tidlegare utdanning. Å fullføre vidaregåande skule er svært viktig for å komme inn i og bli verande i arbeidslivet. Innvandrarar som har vidaregåande opplæring frå Noreg, er òg sysselsette på tilsvarande nivå som resten av befolkninga med same utdanningsnivå.

Blant deltakarar med rett og plikt til introduksjonsprogram (overføringsflyktningar, flyktningar med innvilga asyl, deltakarar med opphald på humanitært grunnlag og deltakarar med opphald på sjølvstendig grunnlag) er det ein vesentleg større prosentdel som har låge formelle kvalifikasjonar, enn det er blant fordrivne frå Ukraina.

Samla sett er prosentdelen deltakarar med programinnhald som gir formelle kvalifikasjonar, omtrent uendra frå 2022. Blant deltakarane med rett til introduksjonsprogram (fordrivne frå Ukraina) var prosentdelen som deltok i utdanningsretta tiltak i programmet, langt lågare enn blant andre deltakarar. Førebelse tal¹⁷ viser at blant deltakarar med rett til introduksjonsprogram (fordrivne frå Ukraina) var det 3 prosent som hadde utdanningsretta tiltak i programmet i 2023, mens den tilsvarande delen blant andre grupper var 25 prosent.

Førebelse tal viser at 6 prosent (1 837 deltakarar) deltok i grunnskuleopplæring i introduksjonsprogrammet i 2023. Dette er ein reduksjon frå 2022, då det var 10 prosent. Blant deltakarar med rett og plikt var den tilsvarande delen 18 prosent, og blant fordrivne frå Ukraina med rett til introduksjonsprogram var han 1 prosent. IMDi vurderer at delen som deltok i grunnskuleopplæring i introduksjonsprogrammet i 2023, er for låg blant andre flyktningar enn dei med kollektivt vern. Blant andre grupper flyktningar enn fordrivne frå Ukraina er det om lag 30 prosent som ikkje har fullført grunnskule.

Førebelse tal¹⁸ viser at berre 2 prosent (772 av i alt 32 115 deltakarar) deltok i vidaregåande opplæring i introduksjonsprogrammet i 2023. Blant deltakarar med rett og plikt var prosentdelen 7 prosent, og blant fordrivne frå Ukraina med rett til introduksjonsprogram var han 1 prosent (6 promille). Blant anna deltakarar enn fordrivne frå Ukraina burde ein større del delta i vidaregåande opplæring innanfor rammene av introduksjonsprogrammet, med tanke på at mange manglar formelle kvalifikasjonar.

Samtidig er det ei rekkje forhold som kan påverke deltakinga i vidaregåande opplæring innanfor rammene av introduksjonsprogrammet negativt. IMDi og HK-dir fekk i 2023 i oppdrag å greie ut kvifor det er ein så lag prosentdel som får formell kvalifisering som ein del av introduksjonsprogrammet, og vurdere om det bør gjerast endringar i integreringsregelverket og eventuelt setjast inn andre tiltak for å auke deltakinga. Direktoratata leverte ein rapport med tilrådingar 1. oktober. Blant utfordringane rapporten peiker på, er utilstrekkeleg informasjon og rettleiing til deltakarane som kan setje dei i stand til å ta informerte val om utdanning, mangel på tilbod som er lagde til rette for målgruppa, og utfordringar med inntektssikring gjennom heile opplæringsløpet. Programtida til deltakarane kan i kombinasjon med dette utgjere ein barriere.

Fordrivne frå Ukraina med høgare utdanning kan ha behov for å komplementere den utanlandske utdanninga si ved norske universitet og høgskular, for å kunne ta i bruk den tidlegare

¹⁷ Uttrekk per 18.01.2024. Endelege tal blir publiserte på imdi.no i juni 2024.

¹⁸ Uttrekk per 18.01.2024. Endelege tal blir publiserte på imdi.no i juni 2024.

utdanninga si på den norske arbeidsmarknaden. Likevel er berre 6 promille av deltakarane med rett til introduksjonsprogram (fordrivne frå Ukraina) registrerte med deltaking i fag på høgare nivå i 2023.

Foreldrerettleiing i introduksjonsprogrammet

Foreldrerettleiing har frå og med 2021 vore obligatorisk innhald i introduksjonsprogram for deltakarar som har barn under 18 år, eller som ventar barn.

Samarbeidet mellom IMDi, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) for meir foreldrerettleiing i introduksjonsprogrammet har i perioden 2016–2023 resultert i at om lag 450 kommunetilsette som jobbar med deltakarar i introduksjonsprogram, har gjennomført opplæring og sertifisering i foreldrerettleiing etter International Child Development Programme (ICDP). I 2023 har IMDi i samarbeid med Bufdir/Bufetat arrangert seks digitale ICDP-kurs og eitt ICDP-kurs med fysisk deltaking. Til saman blei det gitt tilbod om rundt 100 kursplassar i 2023.

Sidan 2021 har 5 389¹⁹ deltakarar i introduksjonsprogram delteke i foreldrerettleiing innanfor programmet. Det blei i 2021 busett 1 496 flyktningar som var vaksne i familiar med barn, og blant desse er det så langt registrert at 541 personar²⁰ har delteke i foreldrerettleiing. Dette tyder på at om lag halvparten av dei som blei busette i 2021, og som er i målgruppa for foreldrerettleiing, har delteke så langt. IMDi vil følgje utviklinga og vurdere om det er behov for ytterlegare informasjon og rettleiing til enkeltkommunar ved eit eventuelt manglande tilbod om foreldrerettleiing.

Mellombelse unntaksreglar som blei innførte 1. juli 2023, inneber at kommunen kan gjere unntak frå krava om talet på rettleiingsmøte²¹ og rettleiingssamtalar dersom kapasitetsomsyn i kommunen gjer det nødvendig. På oppdrag frå Arbeids- og integreringsdepartementet har IMDi i samarbeid med Bufdir/Bufetat utvikla ein modell for foreldrerettleiing tilpassa høge inkomstar. Modellen er send til departementet.

På imdi.no har vi publisert tilrådd innhald og tilrådde rammer for foreldrerettleiing tilpassa høge inkomstar. IMDi ventar på oppdrag frå departementet for iverksetjing og formidling av tilrådd modell for foreldrerettleiing tilpassa høge inkomstar i 2024.

¹⁹ Talet kommunane hadde registrert per 31.01.2023.

²⁰ Talet kommunane hadde registrert per 31.01.2023.

²¹ Rettleiing i gruppe skal likevel bestå av minst fire rettleiingsmøte, og individuell rettleiing skal likevel bestå av minst to rettleiingssamtalar.

Slutt mål for deltakarar under 25 år utan utdanning på vidaregåande nivå

Integreringslova legg til grunn at deltakarar under 25 år utan tidlegare utdanning på vidaregåande nivå primært skal fullføre vidaregåande opplæring.

Førebelse tal presenterte i tabell 3-2-13 viser at dette er eit lågt ambisjonsnivå for ein stor del av deltakarane med rett og plikt til introduksjonsprogram (overføringsflyktingar, flyktingar med innvilga asyl, deltakarar med opphald på humanitært grunnlag og deltakarar med opphald på sjølvstendig grunnlag). I 2023 har 39 prosent slutt mål om å fullføre vidaregåande opplæring i 2023, og 20 prosent har slutt mål om å fullføre delar av vidaregåande opplæring. Prosentdelen deltakarar under 25 år som har det å fullføre vidaregåande opplæring som slutt mål, er omtrent uendra frå 2022.

Tabell 3-2-13. Slutt mål for deltakarar med rett og plikt til introduksjonsprogram under 25 år som ikkje har fullført utdanning på vidaregåande nivå ved oppstart i introduksjonsprogram i 2021–2023

Slutt mål	2021		2022		2023*	
	Deltakartal	Prosentdel	Deltakartal	Prosentdel	Deltakartal	Prosentdel
Arbeid	5	4 %	21	3 %	52	5 %
Fullføre delar av grunnskulen	15	11 %	83	14 %	149	15 %
Fullføre grunnskulen	37	26 %	136	23 %	197	20 %
Fullføre vidaregåande opplæring	51	36 %	231	38 %	380	39 %
Fullføre delar av vidaregåande opplæring	34	24 %	133	22 %	189	20 %
Totalt	142	100 %	604	100 %	967	100 %

* Førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024. Endelege tal blir publiserte på imdi.no i juni 2024.

Førebelse tal presenterte i tabell 3-2-14 viser at blant fordrivne frå Ukraina under 25 år som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, har om lag 80 prosent som slutt mål å fullføre heile eller delar av vidaregåande opplæring. Samtidig er det ein mykje mindre del av deltakarane under 25 år som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, i denne gruppa enn i andre deltakargrupper.

Tabell 3-2-14. Slutt mål for deltakarar med rett til introduksjonsprogram under 25 år som ikkje har fullført utdanning på vidaregåande nivå ved oppstart i introduksjonsprogram i 2023 (førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024)

Slutt mål	Deltakartal	Prosentdel
Arbeid	74	21 %
Fullføre delar av grunnskulen	4	1 %
Fullføre grunnskulen	3	1 %
Fullføre vidaregåande opplæring	172	49 %
Fullføre delar av vidaregåande opplæring	97	28 %
Totalt	350	100 %

Det er få deltakarar blant dei fordrivne frå Ukraina som har slutt mål om å fullføre heile eller delar av grunnskulen. I andre deltakargrupper utgjer dette slutt målet for 35 prosent av deltakarane. Behov for grunnskuleopplæring i forkant av vidaregåande opplæring er ei naturleg forklaring på at ikkje fleire enn om lag 60 prosent av deltakarane som ikkje er fordrivne frå Ukraina, har slutt mål om å fullføre heile eller delar av vidaregåande opplæring.

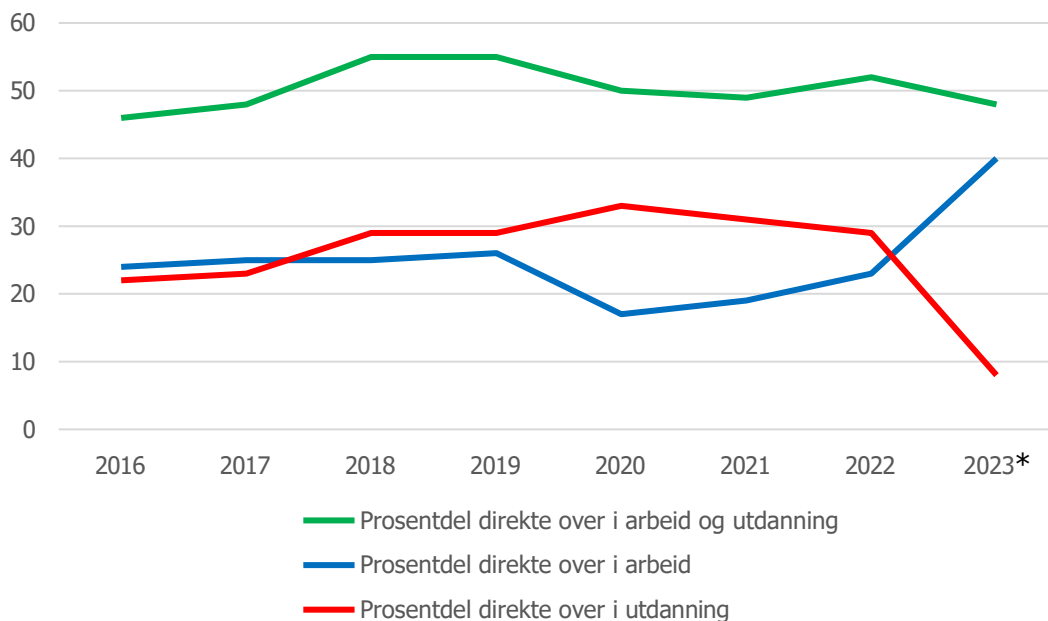
Resultat av deltaking i introduksjonsprogram

Sysselet eller i utdanning rett etter avslutta program i 2023

Førebelse tal viser at om lag 10 000 deltakarar avslutta introduksjonsprogram i 2023. Blant desse gjekk 48 prosent²² over i arbeid og/eller utdanning rett etter avslutta program, og det samla resultatet er omtrent uendra²³ sidan 2022. Det er langt fleire deltakarar som har avslutta introduksjonsprogrammet i 2023 enn i 2022. I 2022 avslutta 2 757 deltakarar introduksjonsprogrammet.

²² Uttrekk per 18.01.2024. Tala frå 2023 er førebelse fordi kommunane har ein registreringsfrist på 2 månader. Det er 1 deltakar som manglar registrert avslutningsårsak. Denne deltakaren er ikkje inkludert i berekningsgrunnlaget for resultatoppnåing.

²³ I 2022 gjekk 52 prosent rett over i arbeid og/eller utdanning etter avslutta program. Erfaring har vist at det kan vere ein differanse mellom målingar som er gjennomførte før og etter registreringsfristen til kommunane. Erfaringar frå tidlegare år viser at måloppnåinga er uendra i måling som er gjord etter at registreringsfristen er gått ut, eventuelt at ho har gått ned med inntil 2 prosentpoeng.

Figur 3-2-1. Prosentdelen av deltakarane som går direkte over til arbeid og utdanning etter avslutta introduksjonsprogram. 2016–2023* (førebelse tal for 2023)

*Førebelse tal, uttrekk per 18.01.2024. Endelege tal blir publiserte på imdi.no i juni 2024.

Førebelse tal viser vidare at 40 prosent av deltakarane gjekk over til arbeid, eventuelt kombinert med utdanning, og arbeid med lønnsstilskot, direkte etter avslutta program i 2023, mens 8 prosent gjekk over til vidaregåande opplæring og høgare utdanning. Blant dei som avslutta program i 2022, gjekk 23 prosent til arbeid og 29 prosent til utdanning. Prosentdelen med overgang til arbeid er vesentleg høgare i 2023 samanlikna med 2022, mens prosentdelen med overgang til utdanning er lågare.

Fordrivne frå Ukraina har i gjennomsnitt høgare utdanningsnivå enn dei andre gruppene, og erfaring viser at det er ein større del av dei med formelle kvalifikasjonar enn dei med lågt utdanningsnivå som går over i arbeid etter avslutta program.²⁴ Blant fordrivne frå Ukraina gjekk 44 prosent direkte over i arbeid etter avslutta program, mens det blant resten av gruppene berre var 21 prosent som gjorde det same. Resultata kan dermed truleg forklarast med samansetjinga og eigenskapar blant deltakarar som avslutta program.

Det samla 2023-resultatet for alle deltakarar viser førebels eit noko svakare resultat enn fjoråret, med ein resultatnedgang på 4 prosentpoeng. Ein særleg viktig faktor er at 7 av 10 av dei som avslutta program i 2023, var kvinner. Kjønnfordelinga blant dei som avsluttar program, har noko å seie for resultatet. Prosentdelen kvinner som avslutta program, er vesentleg

²⁴ Blant deltakarar som har rett til og kan få tilbod om introduksjonsprogram (personar med kollektivt vern), er det 48 prosent som går over til arbeid og/eller utdanning direkte etter avslutta program. Blant andre flyktningsgrupper er det 46 prosent som går over til arbeid og/eller utdanning direkte etter avslutta program. Elles utgjorde fordrivne frå Ukraina berre 5 prosent av alle som avslutta introduksjonsprogram i 2022.

høgare i 2023 enn tidlegare år, og har auka med 11 prosentpoeng frå 2022.²⁵ Kvinner har erfaringsmessig om lag 20 prosentpoeng lågare måloppnåing enn menn rett etter avslutta program.

Resultat for deltakarar som avslutta introduksjonsprogram i 2021 – målt eitt år etter avslutta program

Statistisk sentralbyrå (SSB) finn at 65 prosent av dei som avslutta introduksjonsprogram i 2021, var sysselsette og/eller i utdanning eitt år etter avslutta program (status per november 2022). prosentdelen i arbeid eller utdanning auka med 4 prosentpoeng samanlikna med 2020-kohorten. Blant kvinner auka prosentdelen i arbeid eller utdanning med 8 prosentpoeng, frå 50 til 58 prosent, mens auken for menn var frå 70 til 75 prosent.

Sidan kvinnene som avslutta introduksjonsprogram, gjekk frå å utgjere 49 prosent av 2020-kohorten til å utgjere 58 prosent av 2021-kohorten, og sidan kvinner erfaringsmessig har lågare måloppnåing enn menn, har det samla resultatet for 2021-kohorten ikkje ein like stor auke som når vi ser på resultatauken blant kvinner og menn separat.

Tal frå SSB viser ein større del sysselsette blant dei som avslutta introduksjonsprogram i 2021, målt eitt år etter avslutta program. Blant dei som avslutta program i 2021, var 47 prosent sysselsette eitt år etter (per november 2022). Dette er ein auke på 5 prosentpoeng samanlikna med dei som avslutta i 2020. Blant kvinner auka sysselsett-delen med 9 prosentpoeng, frå 26 prosent for dei som avslutta i 2020, til 35 prosent for dei som avslutta i 2021. Tilsvarende tal for menn var ein auke på 4 prosentpoeng, frå 59 prosent til 63 prosent.

Prosentdelen som berre var i utdanning eitt år etter, endra seg lite frå deltakarane som avslutta program i 2020, til dei som avslutta program i 2021.

IMDi reknar med at dei betre resultata for 2021-kohorten i hovudsak kjem av ein betre arbeidsmarknad for 2021-korten enn for 2020-kohorten. Arbeidsløysa blant innvandrara²⁶ var 8 prosent i 2020, 5,4 prosent i 2021 og 3,8 prosent i 2022. Begge kohortane hadde det same resultatnivået rett etter avslutta introduksjonsprogram og hadde dermed det same utgangspunktet. Derimot var det om lag 1 500 færre som avslutta program i 2021 enn året før.

²⁵ Førebelse tal (uttrekk per 18.01.2024) viser at blant deltakarar som avslutta program i 2023, utgjorde kvinner 68 prosent. I 2022 utgjorde kvinner 57 prosent av personane som avslutta program.

²⁶ Innvandrara frå land i Aust-Europa utanom EU, alle land i Asia (inkl. Tyrkia), alle land i Afrika, alle land i Sør- og Mellom-Amerika og alle land i Oseania utanom Australia og New Zealand.

Nasjonalt introduksjonsregister (NIR)

Kommunane bruker Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) til å registrere enkeltpersonar som deltek i introduksjonsprogram, opplæring i norsk og samfunnskunnskap og opplæring for bebuarar på mottak. Opplysningar frå NIR blir brukte i rapportering til departementet og til publisering av statistikk og til analysar i SSB og IMDi, og dei er grunnlag for forskning og politikktutvikling på integreringsfeltet.

IMDi har i 2023 tilpassa NIR til endringar i integreringslova og det mellombelse regelverket for personar som har fått opphaldsløyve etter utlendingslova § 34 (kollektivt vern), dvs. kapittel 6A i integreringslova, som tredde i kraft høvesvis 1. juli og 1. august 2023. Dei fleste endringane kom på plass i løpet av september og oktober 2023. IMDi har vidare tilpassa NIR til fylkes- og kommuneinndelinga som tredde i kraft 1. januar 2024, i tillegg til løpande vedlikehald og forbetringar av registeret.

Andre ordningar og verkemiddel for auka deltaking i arbeidslivet

IMDi forvaltar ei rekkje tilskotsordningar med mål om å bidra til auka sysselsetjing av innvandrarak. Ordningane Jobbsjansen, Tilskot til utvikling av kommunale kvalifiserings- og integreringstiltak og Tilskot til etablering og gjennomføring av tilbod om tilrettelagd fag- og yrkesopplæring skal bidra til høgare kvalitet i tilbodet kommunane og fylkeskommunane gir til målgruppa. Tilskot til norskopplæringsordninga supplerer den lovfesta norskopplæringa og bidreg til å utvikle fleire og meir fleksible norskopplæringstilbod, for ei breiare målgruppe.

Tilskot til utvikling av kommunale kvalifiserings- og integreringstiltak

Formålet med tilskotsordninga er å heve kvaliteten og betre resultatane i kvalifiserings- og integreringsarbeidet i kommunane. Tilskotsordninga skal bidra til kunnskaps- og metodeutvikling av nasjonal interesse, og prosjekterfaringar og produkt skal ha overføringsverdi for andre kommunar. I 2023 fekk IMDi 94 søknader etter to rundar med utlysning. Søknadene viste at det er eit stort behov i kommunane for å utvikle tiltak og metodar som kan bidra til effektive kvalifiseringsløp. Det blei innvilga tilskot til 55 prosjekt som

utvikla tiltak, metodar og modellar innanfor område 1–6 i ordninga, med ei tilskotsramme på 51,9 mill. kroner. Totalt innvilga tilskot var på 51,8 mill. kroner.²⁷

Etter den ordinære søknadsbehandlinga var det eit mindreforbruk på 7,978 mill. kroner for område 1–6. På bakgrunn av dette, og ei vurdering av faktisk behov i kommunane, blei det vedteke å gjennomføre ei ny tildeling innanfor område 6 i ordninga, *Innovative løysingar i introduksjonsordninga og opplæringa i norsk og samfunnskunnskap som bidreg til overgang til arbeid og/eller utdanning etter avslutta løp*.

Prosjekta har med nokre få unntak hatt god framdrift. Nokre av prosjekta har hatt avvik og forseinkingar frå dei opphavlege planane på grunn av kapasitetsutfordringar i samband med auka busetjing.

I prosjektoppfølginga, både i oppfølgingsamtalar og i nettverkssamlingar, har IMDi lagt vekt på erfaringsdeling mellom prosjekta og på å sikre at tiltak og metodar som blir utvikla i eit prosjekt, etter kvart blir ein del av ordinær drift.

For at produkt som prosjekta utviklar, slik som rettleiarar, verktøy og metodar, skal ha ein reell overføringsverdi, har det vore behov for å spisse forma på og innhaldet i produkta. I tilskotsbrev frå IMDi blir det presisert at alle produkta som prosjekta utviklar, skal lastast opp på nettsida til kommunen, slik at dei blir tilgjengelege for andre. I 2023 var nokre av prosjekta òg bidragsytarar på *Fagverksted*.

Nasjonal samarbeidsmodell for tilrettelagd fag- og yrkesopplæring (2022–2026)

Område 7 i tilskotsordninga disponerte 5 mill. kroner til forsøket med nasjonal samarbeidsmodell for tilrettelagd fag- og yrkesopplæring. Fylkeskommunane Nordland, Troms og Finnmark og Agder søkte om og fekk tildelt 4,72 mill. kroner i 2023. Klassane i dei tre forsøksfylka blei etablerte ved oppstart av skuleåret 2022/2023 og er no inne i sitt andre skuleår. Prosjekta har hatt god framdrift sett opp imot planlagde aktivitetar i 2023. Eitt av fylka er allereie i gang med å oppskalere prosjektet og har, basert på samarbeidsmodellen dei har utvikla, starta tre nye klassar hausten 2023. Desse klassane er ikkje finansierte av forsøket. Alle fylkeskommunar melder likevel om at dei opplever eit auka press på tenestene sine, på grunn av høge inkomstar av fordrivne frå Ukraina. Eitt av fylka er òg i gang med fylkesdeling og må ta høgd for at det vil kunne påverke prosjektet.

²⁷ Etter den ordinære utlysinga fekk IMDi inn 57 søknader frå like mange prosjekt, og av desse var det 42 prosjekt som utvikla tiltak, metodar og modellar for eit samla innvilga tilskot på 43,9 mill. kroner. I den ekstraordinære utlysinga fekk IMDi inn totalt 37 søknader, og av desse fekk 13 innvilga tilskotsmidlar på til saman 7,9 mill. kroner.

IMDi følgjer opp prosjekta gjennom månadlege digitale møte og halvårlege samlingar. Vi formidlar vidare og følgjer opp eventuelle utfordringar som prosjektleiarane melder ifrå om, for eksempel når det gjeld samarbeid eller regelverksutfordringar.

IMDi lyste i 2023 ut ei følgjeevaluering av forsøket med mål om å få eit godt kunnskapsgrunnlag for å utvikle ein nasjonal samarbeidsmodell for tilrettelagd fag- og yrkesopplæring for vaksne innvandrarakar. NIFU blei vald som leverandør, og vil følgje forsøket fram til hausten 2026.

Tilskot til tilrettelagd fag- og yrkesopplæring for vaksne innvandrarakar

Målgruppa for ordninga er vaksne innvandrarakar som har rett til vidaregåande opplæring, og som har for låge norskferdigheiter til å følgje ordinær opplæring utan tilrettelegging. Ramma for tilskotsordninga i 2023 var 15,4 mill. kroner, og søknadssummen var 16,4 mill. kroner. 10 fylkeskommunar søkte og fekk tildelt midlar.

I 2022²⁸ deltok om lag 700 vaksne innvandrarakar i tilbod finansierte gjennom ordninga, og om lag 14 prosent var deltakarakar eller tidlegare deltakarakar i introduksjonsprogram.

Alle tilskotsmottakarakane har tilbod innanfor *helse- og oppvekstfag*, mens fem av fylka har tilbod innanfor *bygg- og anleggsteknikk* og fem innanfor *restaurant- og matfag*. Tre av fylka har tilbod innanfor *teknologi- og industrifag*. Eitt fylke tilbyr studieprogramma *informasjonsteknologi og medieproduksjon; sal, service og reiseliv; naturbruk og handverk, design og produktutvikling*.

IMDi erfarer at fylkeskommunane har meir kontakt og utvekslar meir erfaringar, og at dei i større grad enn tidlegare år sørgjer for kompetanseheving av lærarakane. Samarbeidet med NAV er styrkt, men er i varierende grad institusjonalisert og leiarforankra.

Språkstøtte til lærlingane er ein viktig dørøpnar hos arbeidsgivarane, også for å sikre progresjon i læretida. Dette kan bli endå viktigare når konkurransen om arbeidsplassane som opplæringsarenaer blir større ved implementeringa av modulbasert opplæring frå 1. august 2024.

Konferanse om fag- og yrkesopplæring

IMDi arrangerte ein fagkonferanse om tilrettelagd fag- og yrkesopplæring for vaksne hausten 2023, for å tilby ein felles arena for informasjons- og erfaringsutveksling. Alle

²⁸ Tal for 2023 vil liggje føre i ei samla tilskotsrapportering i juni 2024.

fylkeskommunane deltok, også dei som ikkje fekk støtte frå IMDi sine tilskotsordningar knytte til fag- og yrkesopplæring.

Konferansen blei halden for tredje året på rad, og i 2023 var temaet suksessfaktorar og barrierar for samarbeid. Utlendingsdirektoratet og Lånekassen bidrog med innlegg om regelverka knytte til permanent opphald, familiesameining og studiestøtte. Dette klargjorde korleis ulike regelverk verkar inn på kvarandre i arbeidet med tilrettelagd fag- og yrkesopplæring, og korleis regelverka påverkar deltakarane.

Tilskot til norskopplæringsordninga

IMDi forvaltar norskopplæringsordninga er ei prøveordning som blei oppretta som ein del av "Norskinnsatsen" i 2021. Gjennom tilskotsordninga gir godkjende tilbydarar eit gratis norskopplæringstilbod, som eit supplement til den lovfesta norskopplæringa. Målgruppa er vaksne innvandrarak som har brukt opp eller ikkje har rett til gratis norskopplæring etter integreringslova. Deltakarane får tilbod om 80–100 timar norskundervisning etter læreplanen i norsk for vaksne innvandrarak, som skal føre til at deltakarane når språknivå B1 eller høgare. Ordninga skal utvikle fleire fleksible norskopplæringstilbod og bidra til innovasjon i metodar for norskopplæring og samarbeid mellom frivillige, ideelle, offentlege og private aktørar. Både offentlege og private godkjende tilbydarar av norskopplæring kan få midlar gjennom ordninga.

IMDi fordelte 52,8 mill. kroner gjennom norskopplæringsordninga i 2023, noko som svarer til eit opplæringstilbod til nær 5 280 deltakarar. Totalt i 2023 blei midlane tildelte 33 unike tilbydarar. Blant desse var det både private tilbydarar, ideelle og frivillige organisasjonar og kommunale vaksenopplæringsssenter.

[Norskopplæringsordninga har blitt følgjeevaluert i perioden 2021–2023](#). Evalueringa viser at ordninga er ettertrakta og treffer ein variasjon av tilbydarar og eit mangfald av deltakarar. Ordninga har bidrege til å utvikle fleire fleksible opplæringstilbod, som blir tilpassa ulike delar av målgruppa. Tilboda rettar seg mot ulike grupper av innvandrarak, både arbeidsinnvandrarak, flyktningar og familiesameinte. Arbeidsinnvandrarak har gjennom prøveperioden vore ei stor deltakargruppe, og i 2023 omfattar undervisninga òg ein stor del personar med kollektivt vern.

Evalueringa peiker på at ordninga bidreg til å styrkje norskferdigheitene til vaksne innvandrarak. Deltakarane uttrykkjer at dei opplever stor språkutvikling, særleg munnleg, og dei blir tryggare i ei rekkje kvardagssituasjonar. Opplæringa gjer òg deltakarane meir motiverte for vidare norskopplæring og formell kvalifisering, og fleire har komme ut i arbeid. Evalueringa viser òg at tilskotsmottakarane stort sett er nøgde med korleis ordninga blir forvalta. Tilbydarane har fått presentert funn frå evalueringa undervegs i evalueringsperioden i fysiske og digitale samlingar der IMDi òg har lagt til rette for rettleiing og fagleg påfyll. I løpet av prøveperioden har IMDi nytta funn frå evalueringa til å justere ordninga.

Evaluering – ekstraordinære midlar til norskopplæring for flyktingar frå Ukraina 2022

I samband med auka innkomstar frå Ukraina blei det løyvd 50 mill. kroner til tidleg opplæring for personar med kollektivt vern. Midlane blei kunngjorde over ein ekstraordinær runde i 2022 og evaluerte for 2022–2023. Ekstraulysinga bidrog til at det raskt blei utvikla nye norskopplæringstilbod til målgruppa, og desse blei organiserte av 32 unike tilbydarar – 11 private og 21 kommunale. Funna frå evalueringa viser at ekstraulysinga har lykkast i å stimulere ulike type tilbydarar til å lage nye norskopplæringstilbod. Midlane har bidrege positivt til å møte behovet for norskopplæring hos målgruppa, ved at dei får tilbod om norskopplæring utover det rettsbaserte tilbodet. Målet om A2-nivå på 50 timar er derimot ikkje nådd, og det blir påpeikt at målet er for ambisiøst for personar med avgrensa kunnskapar ved oppstart.

Det har samtidig vore utfordrande å tilpasse undervisninga til kvar enkelt deltakar, i ein situasjon der deltakarane blei busette raskt og flytta på seg. Dette førte til ein del fråfall, til nyrekruttering undervegs og til at ein del deltakarar ikkje klarte å fullføre tilbodet før dei blei busette. Funna frå evalueringa viser òg gode og innovative grep i undervisninga. Éin tilbydar rekrutterte for eksempel ein «tillitsperson» frå frivillig sektor og tok i bruk morsmålslærarar i undervisninga. Funn frå evalueringa har blitt presenterte for tilbydarane i to digitale samlingar.

Jobbsjansen

Formålet med *Jobbsjansen* er å auke sysselsetjinga blant innvandrarar som står langt frå arbeidsmarknaden, og som har behov for kvalifisering.

I statsbudsjettet for 2023 blei det sett av 104 mill. kroner til Jobbsjansen, inkludert 10 mill. kroner til forsøket med per capita-finansiering. IMDi fekk totalt 36 søknader på til saman 156,8 mill. kroner til den ordinære ordninga i Jobbsjansen. Det blei innvilga tilskot til 30 prosjekt på totalt 94 mill. kroner. Alle søknadene som blei innvilga, var vidareføringar frå 2022. Dei innvilga prosjekta hadde ei gjennomsnittleg eigenfinansiering på om lag 32 prosent. Til saman har prosjekta hatt som mål å ha om lag 800 deltakarar i 2023. Informasjon om det faktiske talet på deltakarar og om resultatata vil liggje føre i april 2024, i samband med gjennomføringa av individrapportering.

Resultata i Jobbsjansen har vore gode dei siste åra. Blant dei som avslutta deltakinga si i Jobbsjansen i 2022, gjekk 60 prosent over til arbeid eller arbeid i kombinasjon med utdanning, mens 14 prosent gjekk til vidaregåande opplæring eller høgare utdanning.

Bruk av *Supported Employment*-metodikk og arbeidsretta tiltak, med tett og heilskapleg oppfølging av både deltakarar og arbeidsgivarar, er blant dei viktige tiltaka i prosjekta. Prosjekta har òg lagt stor vekt på å utvikle ulike kvalifiseringsløp som fører til formell kompetanse.

IMDis oppfølging og rettleiing av prosjekta

IMDi følgjer opp og rettleier tilskotsmottakarane for å sikre ei god og effektiv forvaltning av midlane. Vi hentar òg inn kunnskap på tvers av prosjekta for å vidareutvikle ordninga.

I 2023 arrangerte IMDi ei felles nasjonal nettverkssamling for Jobbsjansen-prosjekta saman med mottakarar av tilskot til utvikling av kommunale kvalifiserings- og integreringstiltak, i tillegg til fylkesvise oppfølgingsmøte og bilateral oppfølging.

Oppfølgingsaktivitetane er etterspurde, og bidreg til kvalitet i programtilbodet og høgare måloppnåing i Jobbsjansen.

Jobbsjanseregister

IMDi har etablert eit jobbsjanseregister som blei sett i drift i april 2023. Gjennom opplæringssamlingar har IMDi fått tilbakemeldingar om at registeret er ei nyttig og brukarvennleg løysing.

Etableringa av registeret har lagt eit grunnlag for å kunne følgje deltakarane over tid, for enklare innrapportering frå kommunane og for trygg oppbevaring av data. Registeret skal òg dokumentere innsatsen og resultatata i dei ulike prosjekta og gi eit betre kunnskapsgrunnlag for vidareutviklinga av Jobbsjansen-ordninga.

Forsøk med per capita-finansiering av Jobbsjansen

I 2022 blei det sett i gang eit fireårig forsøk for å prøve ut ein alternativ finansieringsmodell for Jobbsjansen. Målet med forsøket er å teste ut om ei per capita-finansiering av Jobbsjansen vil gi like høg kvalitet og like gode resultat som den ordinære modellen for finansiering. Forsøket går føre seg i 5 kommunar, med eit måltal på 76 deltakarar i 2023.

Forsøket blir følgjeevaluert av ideas2evidence. Formålet med evalueringa er å få innspel som bidrar til ei meir treffsikker og effektiv tilskotsordning.

Tiltak for eit meir etnisk mangfaldig og inkluderande arbeidsliv

For å sikre at innvandrarar får nytta kompetansen sin, og for å få bukt med rasisme og diskriminering gjennomfører IMDi tiltak retta mot arbeidsgivarar og verksemder i offentleg og privat sektor. Formålet er å auke inkluderinga og rekruttering av innvandrarar i arbeidslivet og å bidra til at kompetansen deira blir brukt på ein god måte.

IMDis verkemiddel for meir etnisk mangfald i arbeidslivet består av Mangfaldsprisen, ei tilskotsordning for meir etnisk mangfald i arbeidslivet, ei rettleiingsteneste for arbeidsgivarar og dessutan utvikling av kunnskap om mangfald i arbeidslivet.

Ei følgjeevaluering av tiltaka er i gang, og funn derifrå kan tyde på at lite har endra seg i tidsperioden 2021–2023 når det gjeld haldningar til mangfald og ønske om å rekruttere fleire med innvandrarbakgrunn blant arbeidsgivarar. Ei aukande interesse for tilskotsordninga kan samtidig tyde på at fleire arbeidsgivarar ønskjer å setje i verk tiltak for å auke og styrkje mangfaldet i verksemder.

IMDi har i 2023 utvikla ein ny nettressurs for auka rekruttering av personar med innvandrarbakgrunn og kvalifisering og inkludering av flyktningar. Den nye nettressursen for arbeidsgivarar har verktøy for eit meir etnisk mangfaldig og inkluderande arbeidsliv. Dei nye nettsidene byggjer vidare på uttrykket og dei tekniske løysingane for nettstaden *Ny i Norge*. Nettsidene vil bli publiserte i starten av 2024.

Mangfaldsprisen

Formålet med prisen er å fremje etnisk mangfald og betre bruk av kompetansen til innvandrarak og å auke rekrutteringa av innvandrarak i arbeidslivet gjennom å løfte fram dei gode eksempla på etnisk mangfald i arbeidslivet som kan inspirere andre.

I 2023 blei det etablert tre regionale juryar. Dei regionale juryane bestod av representantar frå fylkeskommunane, NAV, partane i arbeidslivet og regionale og lokale næringsforeiningar. Det blei kåra to vinnarak per region, éin frå kvar av dei to verksemdskategoriene for prisen, *små verksemder* (inntil 19 årsverk) og *mellomstore og store verksemder*. Dei regionale prisane blei delte ut på hausten. Deretter kjempa dei regionale vinnarak om å vinne den nasjonale prisen innanfor sin kategori.

Totalt blei om lag 150 verksemder frå heile landet foreslått som kandidatar til dei regionale prisane. I kategorien små verksemder var dei nominerte VSK Fiskeredskaper frå Vannareid, Selvhjelp for innvandrere og flyktningar (SEIF) i Kristiansand og Norsk barnebokinstitutt, som vann. I kategorien mellomstore og store verksemder var dei nominerte Clarion Hotel The Edge i Tromsø, Bergens Tidende og Strawberry AS, som vann.

Prisen og vinnarak har blant anna vore omtalte på nettsidene til næringsforeiningar, kommunar, arbeidstakar- og arbeidsgivarorganisasjonar og bransjeorganisasjonar. I tillegg til tradisjonelle medium har prisen si eiga nettside²⁹, og kommunikasjon via sosiale medium som LinkedIn, Facebook og Instagram bidreg ytterlegare til å skape blest og spreie informasjon om etnisk mangfald som ein ressurs i arbeidslivet.

²⁹ [Mangfaldsprisen](#)

Mangfaldskonferansen 2023

Den 29. november arrangerte IMDi *Mangfaldskonferansen 2023 – fra ord til handling*. Arrangementet var fullbooka med over 400 deltakarar. Målgruppa var arbeidsgivarar, HR-personell og andre interesserte i fagfeltet. Vel 40 prosent av deltakarane var arbeidsgivarar eller rekrutterarar. Ei evaluering viser at over 90 prosent av deltakarane syntest at konferansen var relevant for det daglege arbeidet deira.

Tilskot til tiltak for meir etnisk mangfald i arbeidslivet og rettleiingsteneste

Det var ein stor auke i talet på søknader til ordninga i 2023. Av 72 søknader fekk 27 verksemdar utbetalt tilskot. Tilskota låg på mellom 50 000 og 900 000 kroner.

At det blir fleire søkjarar, tyder på at ordninga er i ferd med å etablere seg og bli kjend for målgruppa, og at ho treffer når det gjeld behov og ønske. Oxford Research og NTNU, som følgjeevaluerer ordninga, rapporterer at det ser ut til at fleire verksemdar som har fått tilskot, har blitt viktige ambassadørar for ordninga og spreier kunnskap om ho.

Mens det i tidlegare år var mange tilskotsmottakarar som hadde kompetanseheving/sertifisering i mangfaldsleiing som foreslått tiltak, har IMDi prioritert ei større breidd i 2023. Sjølv om mange framleis ønskjer å kvalifisere leiarar i mangfald og inkludering, er dette tiltaket no oftare ein del av ein breiare tiltakspakke. Hos søkjarar som nyttar eksterne leverandørar av mangfaldstenester, ser vi òg eit større mangfald blant desse partnarane i 2023.

IMDi har i 2023 stilt tydelegare krav om uttalte mål knytte til formålet med ordninga. Basert på identifiserte forbetningsbehov har vi i forkant av tilskotsåret 2024 òg forenkla og tydeleggjort søknadsmalen, og forbetra informasjonen om korleis søkjarane kan førebu seg til å søkje.

IMDi arrangerte to nettverkssamlingar for tilskotsmottakarar i 2023. Tilbakemeldingane frå deltakarane har vore positive; blant anna seier dei at nettverket har bidrege til spissing og forbetring av fleire enkelttiltak, særleg hos dei verksemdene som er i startgropa. IMDi vil halde fram med nettverkssamlingar i 2024.

På bakgrunn av fleire innvilga søknader, fleire rekrutteringstiltak, funn i følgjeevalueringa og strengare og tydelegare krav til kvantitative mål frå IMDis side, vurderer IMDi at tilskotsordninga i større grad enn tidlegare år bidrar til at ein når måla for ordninga.

Utvikling av kunnskap (FoU) om etnisk mangfald i arbeidslivet

I 2021 blei det sett i gang ei følgjeevaluering av IMDis tiltak og verkemiddel for meir etnisk mangfald i arbeidslivet. IMDi fekk den andre delrapporten frå følgjeevalueringa i desember 2023. Blant funna som blei presenterte i rapporten, er ei svak forbetring i kjennskapen til Mangfaldsprisen og ein beskjeden auke i kjennskapen til rettleiingstenesta og tilskotsordninga. Rapporten bidreg med konstruktive oppsummeringar og nyttig innsikt i praktisk mangfaldsarbeid i norske verksemdar.

I mars 2023 blei det sett i gang eit FoU-prosjekt med mål om å undersøkje om og korleis inkluderande leiing bidreg til større rekruttering av personar med innvandrarbakgrunn, eit meir inkluderande arbeidsmiljø og betre bruk av kompetansen til medarbeidarar. Ein rapport frå prosjektet skal etter planen leverast i mars 2024.

TILSKOT TIL FRIVILLIGE ORGANISASJONAR 2023

IMDi forvaltar tilskot som skal styrkje frivillige organisasjonar si rolle i arbeid med inkludering og integrering

132,5 mill. kr

Tilskot til **integreringsarbeid** i regi av frivillige organisasjonar, forvalta av IMDi og 40 kommunar med høg innvandrarandel

37,5 mill. kr

Tilskot til drift av **nasjonale 14 ressursmiljø** på integreringsfeltet

ARBEID MOT NEGATIV SOSIAL KONTROLL OG ÆRESRELATERT VALD

59 mangfaldsrådgivarar

som jobbar på videregående skular (o.a), har gitt **råd og rettleiing i 899 saker.**

IMDis fagteam for førebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vald har gjennomført **63 kompetansehevingsoppdrag i alle fylka i landet.**

4 spesialutsendingar

har gitt råd og rettleiing i **245 saker.**

3.3 Innvandrarak har høg deltaking i samfunnslivet

IMDi skal bidra til at målet om at innvandrarak har høg deltaking i samfunnsliv og lever eit fritt liv, blir nådd. IMDi skal særleg bidra til at fleire innvandrarkvinner deltek i samfunnslivet. Negativ sosial kontroll og æresrelatert vald står i vegen for retten til å leve eit fritt liv. Rasisme og diskriminering er barrierar for deltaking på alle samfunnsarenaer, og arbeidet på dette feltet er ein viktig del av innsatsen for å få til vellykka integrering.

Frivillige organisasjonar er sentrale aktørar i integreringsarbeidet, både ved å inkludere innvandrarak og ved å tilby aktivitetar og tiltak som fremjar integrering og fellesskap. IMDi skal støtte opp om frivillig sektor og bidra til høg aktivitet og breitt nedslagsfelt.

God forvaltning av tilskot til frivillige organisasjonar på integreringsfeltet er eit viktig verkemiddel for IMDi i arbeidet retta mot frivillig sektor. IMDi har i 2023 ført vidare arbeidet som starta i 2022, for å auke kvaliteten på tilskotsordningane gjennom standardisering og forenkling. Dette arbeidet inkluderer òg oppfølging av Riksrevisjonens tilrådingar i [Revisjonsrapport for 2022 om tilskudd til organisasjonar](#). I desember 2022 lanserte Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) i samarbeid med Kulturdepartementet nettsida tilskudd.no. Nettsida gir oversikt over statlege tilskot til frivillige organisasjonar, og sidan 2022 har IMDi bidrege til å oppdatere sida med relevant informasjon om IMDis tilskotsordningar og tildelingar.

IMDi har òg sett i gang ei evaluering av ordningane *Tilskot til integreringstiltak i regi av frivillige organisasjonar* og *Tilskot til drift av nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet*. Ho skal inkludere ei evaluering av den ekstraordinære utlysinga av tilleggsmidlar til frivillige organisasjonar knytt til auka flyktningsinnkomstar frå Ukraina, og ta for seg formål, innretning, forenkling og føreseielegheit i tilskotsordningane. Evalueringa blir gjennomført av Ideas2evidence i 2023–2024. Rapporten skal vere klar i mai 2024 og gi kunnskap om i kva grad tilskotsordningane er effektive verkemiddel for å støtte opp under sivilsamfunnets bidrag i heile breidda av integreringsfeltet.

IMDi har vidare ei sentral rolle som samordnar og pådrivar nasjonalt, regionalt og lokalt. IMDi har i 2023 lagt særleg vekt på godt samarbeid med og oppfølging av dei førti kommunane som forvaltar tilskot til lokale tiltak, og dei ti landsdekkjande organisasjonane IMDi har intensjonsavtale med.

IMDi har også i 2023 delteke i Frivillighetsfaglig forum, leidd av Frivillighet Norge, saman med fleire andre direktorat og departement. Forumet har to årlege møte og har som formål å løfte frivilligfeltet. IMDi vurderer dette som ein nyttig arena for å dele

informasjon og erfaringar på tvers av departement og direktorat og for å synleggjere IMDis arbeid med å styrkje rolla til sivilsamfunnet på integreringsfeltet.

Styrkje rolla til sivilsamfunnet på integreringsfeltet

I 2023 har IMDi jobba vidare med både igangsette og nye tiltak frå [Kvardagsintegreringsstrategien](#).

Dei vidare økonomiske rammene, takka vere auka tilskot til frivillig innsats på integreringsfeltet frå 2022, har fått tydeleg verknad i form av større frivillig aktivitet og utvikling av fleire gode integreringsaktivitetar. Rapportering frå tilskotsmottakarar viser at ordninga bidreg til større deltaking i samfunnet for målgruppene og gode møteplassar på tvers av gruppene. Strategien har òg bidrege til fleire og sterkare kommunale og frivillige aktørar på feltet, og fleire regionale arenaer der sivilsamfunn og myndigheiter møtest, byggjer nettverk og deler erfaringar.

I 2023 gjorde IMDi ein innsats for å vidareutvikle og løfte idébanken [Lær frå andre](#), med mål om å gjere gode praksisar frå blant anna sivilsamfunn og kommunar tilgjengelege i integreringsarbeid. IMDi formidla ei rekkje nye eksempel på gode integreringstiltak i regi av frivillige organisasjonar med overføringsverdi for andre. Vidare har IMDi publisert ti filmar, blant anna frå organisasjonar som Voksne for barn, Tusmo og Det filippinske hjelpesamfunnet. Filmene framhevar verdien av frivillige organisasjonar og viser variasjon i tiltakstypar, målgrupper og geografi, slik at dei kan vere til inspirasjon for andre. I tillegg til idébanken blei filmene formidla via IMDis sosiale mediekanalar og konferansar. IMDi vil halde fram med å vidareformidle eksempel og gode verktøy for frivillig sektor og kommunen i 2024.

Kvardagsintegreringsstrategien har bidrege til utvikling av mykje ny kunnskap om sivilsamfunnet og den rolla det spelar på integreringsfeltet, og dessutan til auka kunnskapsformidling og -deling. IMDis arbeid med å koordinere og følgje opp tiltak i strategien vil halde fram i 2024.

På oppdrag frå IMDi har NORCE Helse og Samfunn gjennomført FoU-prosjektet [Rekruttering og inkludering i organisasjonslivet](#) (rapport nr. 25:2023). Rapporten blei levert i november 2023 og presenterer forslag til tiltak for auka rekruttering og inkludering av barn, unge og vaksne med innvandrarsbakgrunn i organisasjonslivet.

I 2023 gjennomførte IMDi ei kartlegging av tilgangen til lokale for frivillige organisasjonar på integreringsfeltet, i dei 40 kommunane som forvaltar tilskot for IMDi gjennom ordninga *Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar*. Det blei kartlagt i kva grad desse organisasjonane har tilgang til lokale som dekkjer behova deira, og om lokala er eigna for formålet.

Resultata tyder på at frivillige organisasjonar har relativt god tilgang til lokale i desse 40 kommunane, og at dei har positive erfaringar med leige og lån, men at det er fleire aktørar enn kommunen som er med på å sikre tilgangen til lokale. Kartlegginga peiker på at mange

kommunar har eit potensial når det gjeld å nå aktivt ut til fleire organisasjonar, og då særleg innvandrorganisasjonar.

I 2023 fekk IMDi òg i oppgåve å utarbeide ein plan for korleis frivillig sektor kan mobiliserast ytterlegare, inkludert korleis fleire frivillige kan rekrutterast for å utfylle og supplere den offentlege innsatsen. IMDi foreslo ei rekkje tiltak retta mot frivillige organisasjonar og kommunar, blant anna rettleiing, råd og eksempel på godt samarbeid mellom aktørane og geografiske oversikter over midlar som frivillige organisasjonar har fått tildelt.

IMDis ungdomspanel

I 2022 etablerte IMDi eit ungdomspanel med utgangspunkt i tiltaket i kvardagsintegreringsstrategien til regjeringa. IMDis ungdomspanel har som mål å leggje til rette for at ungdommar kan medverke i avgjerdsprossar og delta som reelle aktørar i utviklinga av integreringspolitikken.

I 2023 har panelet hatt fire samlingar. Dei har òg delteke på rapportlanseringar og integreringskonferansen til regjeringa og markert kvinnedagen. Panelet har gitt innspel til regjeringa sin [handlingsplan mot rasisme og diskriminering](#), utforma høyringssvar om barns rettstryggleik i barnevernet og gitt innspel til lovutvalet om negativ sosial kontroll, æresrelatert vald, tvangsekteskap, kjønnslemlesting og psykisk vald. Dei har òg gitt råd til IMDi og integreringsmyndigheiter, der dei blant anna trekte fram at

- det må bli enklare å få godkjent utdanninga si for dei som ikkje er utdanna i Noreg
- kvar og ein av oss må bli flinkare til å inkludere og integrere innvandrarak, for eksempel gjennom at kommunen legg til rette for dette ved å bruke besøksfamiliar

Det er stor interesse for IMDis ungdomspanel, og hausten 2023 blei panelet løfta fram på nettsidene til UNCHR som eit eksempel på eit godt integreringstiltak. Nytt panel for 2024 er rekruttert og har første samling i første kvartal av 2024.

Regionale integreringskonferansar

I samarbeid med fylkeskommunar, kommunar og lokale frivillige organisasjonar, inkludert innvandrorganisasjonar, har IMDi i 2023 gjennomført tre regionale integreringskonferansar: i Møre og Romsdal, i Troms og Finnmark og i Rogaland. Det har vore stor interesse for konferansane, og i alle tre regionar var arrangementet fullteikna, med rundt 500 deltakarar totalt. Fleirtalet av konferansedeltakarane var kommunetilsette, mens representantar frå sivilsamfunnet deltok i mindre grad. Evalueringa viste at konferansane treffer godt, når målet om å leggje til rette for samarbeid mellom staten, fylkeskommunane, kommunane og sivilsamfunnet, og bidreg til erfaringsutveksling og nettverksbygging.

For å gjere konferansane relevante for dei ulike regionane har IMDi, ved utarbeidinga av programmet, lagt vekt på innspel og ønske frå regionale referansegrupper. Desse temaa

blei tekne opp under konferansane i år: rasisme, diskriminering, barrierar for deltaking i frivillige organisasjonar, traumeforståing i møte med flyktningar, samarbeid mellom frivillig sektor, kommunen og næringslivet, verdien av innvandrorganisasjonar, og dessutan Ukraina og ukrainarar.

Intensjonsavtalar med landsdekkjande frivillige organisasjonar

IMDi har intensjonsavtalar med 10 frivillige organisasjonar i perioden 2021–2024. Målet med intensjonsavtalane er å bidra til integrering av flyktningar og innvandrarar i Noreg og å få fleire flyktningar og innvandrarar til å delta i frivillig organisasjonsliv lokalt og sentralt.

Det har vore meir kontakt og samarbeid mellom IMDi og organisasjonane i 2023. I tillegg til bilaterale møte med alle organisasjonane har vi hatt møte knytte til innsatsen for mottak og integrering av ukrainske flyktningar. Det har òg vore samarbeid om gjennomføringa av regionale konferansar og i gjennomføringa av forskings- og utviklingstiltak. Fleire har dessutan bidrege som mentorar i prøveordninga for små og nystarta organisasjonar.

Frivillighet Norge kom i juni med eit felles innspel til IMDi på vegner av organisasjonane med intensjonsavtale. Innspelet tok opp utfordringar ved forvaltninga av ordninga *Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar*. Innspelet omhandlar ønske om ein forenkla søknadsprosess, raskare utbetaling og moglegheiter for fleirårig støtte og for å overføre midlar frå eitt år til eit anna.

Utfordringane organisasjonane peiker på, er godt kjende for IMDi og har vore spelte inn fleire gonger tidlegare, også frå andre tilskotsmottakarar. Innspelet er følgt opp skriftleg og i dialogmøta med organisasjonane. IMDi vurderer at særleg forskriftsfestinga av *Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar* frå 2024 i stor grad vil kunne komme innspelet i møte.

Regjeringa sin nasjonale integreringskonferanse

Formålet med konferansen¹ er å gi innvandrorganisasjonar, innvandrarråd og andre som jobbar med integrering, høve til å fremje synspunkt og innspel til regjeringa. IMDi hjelpte til med praktisk tilrettelegging av den nasjonale integreringskonferansen i 2023 og samla inn relevante innspel i forkant. På oppdrag frå Arbeids- og inkluderingsdepartementet har IMDi oppretta ei referansegruppe som skal følgje og gi innspel til gjennomføring av tiltaka i regjeringsstrategien for kvardagsintegrering. Referansegruppa er breitt sett saman av representantar frå sivilsamfunnet. I 2023 gav referansegruppa innspel til forma på konferansen og til andre relevante tema og tiltak.

¹ [Regjeringens nasjonale integreringskonferanse](#).

Tilskotsordningar for frivillige organisasjonar

Frivillige organisasjonar, lokale lag og foreiningar tilbyr til saman eit mangfald av ulike tiltak som bidreg til deltaking og integrering for innvandrarakar, og som utgjer eit viktig supplement til integreringsarbeidet i kommunane. Frivillige organisasjonar kan søkje IMDi om tilskot til ulikt integreringsarbeid. Det er nokre ordningar ein kan søkje på, og nokre ordningar der tilskot blir tildelte til organisasjonar over statsbudsjettet.

IMDis vurdering av måloppnåinga for tilskotsordningane er basert på dialog og tilbakemeldingar frå tilskotsmottakarar gjennom 2023 og sluttrapporteringar for tilskotsåret, som har frist i første kvartal av 2024.

Tabell 3-3-1. Tilskotsordningar og enkelttilskot til frivillig verksemd (kap. 671, post 71 og post 73). Støttebeløp 2021–2023 i mill. kroner

Tilskotsordningar og enkelttilskot til frivillig verksemd	Innvilga beløp i 2021	Innvilga beløp i 2022	Innvilga beløp i 2023
Post 71 – Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar (forvalta av IMDi og 40 utvalde kommunar)	106,2	127,6	132,5
Post 71 – Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar, ekstraordinær tilleggsutlysning – fordrivne frå Ukraina	-	45,0	-
Post 71 – Tilskot til informasjonstiltak for innvandrarbefolkninga i regi av frivillige organisasjonar i samband med koronapandemien	40,0	20,0	-
Post 71 – Tilskot til nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet (øyremerkt tilskot i statsbudsjettet til namngitte organisasjonar)	37,5	37,5	37,5
Post 71 – Tilskot til norskopplæringsordninga	30,0	80,0	52,8
Post 73 – Øyremerkete enkelttilskot til namngitte organisasjonar i statsbudsjettet	12,8	11,8	.*
Sum	227,1	321,9	222,8

*IMDis del på post 73 var på 13,6 mill. kroner. Midlane går ikkje til frivillig verksemd og er derfor ikkje tekne med her.

Nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet

Tilskotet på 37,5 mill. kroner blei fordelt på 14 nasjonale ressursmiljø.^{2,3} Formålet er å medverke til betre kunnskap om integrering i befolkninga. Dette omfattar kunnskap om moglegheiter og utfordringar ved integreringsprosessen og om auka tillit og tilhøyrsla til det norske samfunnet blant innvandrara og barna deira.

Nasjonale ressursmiljø bidreg til integrering ved å auke deltakinga i, tilliten til og tilhøyrsla til det norske samfunnet. Dette gjer dei blant anna gjennom å tilby råd og rettleiing som supplerer det offentlege tenestetilbodet. Rettshjelp, språkkurs og arbeidskvalifiserande tiltak er eksempel som medverkar til å byggje ned barrierar for at brukarane kan delta i arbeids- og samfunnslivet. Enkelte ressursmiljø tilbyr òg krise- og konflikthandtering retta mot enkeltindivid og grupper som er utsette for diskriminering, utanforskap og vald i nære relasjonar. I tillegg til det ordinære aktivitetstilbodet organisasjonane har, har fleire ressursmiljø i 2023 ført vidare tilbod til ukrainske flyktningar. For eksempel har NOAS eit omfattande nettbasert informasjonstilbod til ukrainske flyktningar.

Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar

Gjennom *Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar* kan frivillige organisasjonar, ideelle aksjeselskap og sosiale entreprenørar få støtte til prosjekt, enkelttiltak, aktivitetar og drift. Formålet med tilskotsordninga er å auke arbeids- og samfunnslivsdeltakinga blant innvandrara og barna deira.

IMDi fordelte om lag 30 prosent av tilskotet til nasjonale prosjekt, og la vinn på å sikre variasjon i typen tilskotsmottakarar. Organisasjonane som får støtte, omfattar dermed landsdekkjande frivillige organisasjonar, innvandraraorganisasjonar og organisasjonar som ønskjer å skalere opp verksemda si til nye stader i landet.

Eitt av tiltaka i regjeringsstrategien *Hverdagsintegrering – strategi for å styrke sivilsamfunnets rolle på integreringsfeltet 2021–2024* er å auke tilskota til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar for å sikre meir frivillig aktivitet i fleire kommunar og område. Talet på kommunar som forvaltar tilskot over ordninga, dobla seg derfor frå 20 i 2021 til 40 i 2022. Både i 2022 og 2023 tildelte IMDi om lag 70 prosent av

² Organisasjonar som fekk tilskot, er: Selvhjelp for innvandrere og flyktningar (SEIF), Antirasistisk Senter (ARS), Minotenk – Minoritetspolitisk tenketank, Mira – Ressurscenter for innvandrere- og flyktningkvinner, Norsk organisasjon for asylsøkerar (NOAS), Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD), Caritas Norge, LIM – Likestilling, integrering, mangfold, Stiftelsen Fargespill, Samora, Utrop, Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA), Bydelsmødre Norge og MIR.

³ Ei oversikt over vedtekne beløp til nasjonale ressursmiljø i 2023 finst her: [Tilskot til nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet | IMDi](#).

ramma for tilskotsordninga til dei utvalde kommunane. Kommunane som forvaltar tilskotsordninga, får rettleiing av IMDi, som også legg til rette for erfaringsdeling mellom stat, kommune og frivillig sektor.

IMDi erfarer at kommunane forvaltar midlane på ein måte som bidreg til å styrkje det frivillige arbeidet lokalt og til å auke kompetansen og erfaringsdelinga mellom kommunane og IMDi. Det vil likevel ta tid for dei nye kommunane å byggje opp eit godt samarbeid med frivillig sektor.

Riksrevisjonens stikkprøvekontroll i 2022 tydde på at er det krevjande å få til lik forvaltningspraksis og rapportering når tilskotsforvaltninga er delegert til kommunane slik som i denne tilskotsordninga. IMDi har følgd opp tilrådingane frå Riksrevisjonen i 2023 med tettare samarbeid og hyppigare møte med kommunane. Den delte forvaltninga mellom IMDi og dei 40 utvalde kommunane er òg eit tema i evalueringa av tilskotsordninga som blir gjennomført i 2023–2024, og som skal gi tilrådingar for justeringar og vidare forvaltning av ordninga.

Tabell 3-3-2. Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar. Støtte frå IMDi til prosjekt etter delmål for ordninga. Støttebeløp og prosentdel av løyving 2021–2023

Delmål for ordninga	2021		2022		2023	
	Tildelt (i mill. kroner)	Prosentdel	Tildelt (i mill. kroner)	Prosentdel	Tildelt (i mill. kroner)	Prosentdel
Del A: Stimulere til fellesskap, tillit og tilhørslse i lokalsamfunn, under dette arbeid mot rasisme og diskriminering og for mangfald i lokalsamfunn	11,6	26 %	13,1	36,5 %	14,5	38 %
Del B: Auke kunnskapen om det norske samfunnet og styrkje kvalifiseringa for arbeid eller utdanning	21,9	49 %	13,1	36,5 %	12,8	34 %
Del C: Førebyggje negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlesting	11,3	25 %	9,9	27 %	10,4	28 %
Totalt	44,9	100 %	36,3	100 %	37,6	100%

IMDi har i tillegg fordelt midlar til 40 utvalde kommunar for vidaretildeling til lokale prosjekt, 92,75 mill. kroner i 2023. Inntil 5 prosent av ramma kan setjast av til administrasjon. I tillegg har IMDi tildelt 0,54 mill. kroner i driftsstøtte til regionale innvandrorganisasjonar og 0,58 mill. kroner til små og nystarta organisasjonar. IMDi har dessutan sett av 0,225 mill. kroner til klagebehandling og brukt 0,2 mill. til behandling av klager.

IMDi fordelte i hovudsak støtte til prosjekt under dei tre delmåla for ordninga. I alt 82 prosjekt fekk støtte i 2023, fordelte på 62 organisasjonar. Kommunane støtta til saman 786 organisasjonar med 916 lokale tiltak og aktivitetar.

Fordeling av støtte under delmåla

Under delmål A fekk 35 nasjonale prosjekt støtte av IMDi, mens 555 lokale prosjekt fekk støtte frå kommunane. Støtta skaper felles møteplassar mellom innvandrarar og befolkninga elles. Eksempel på prosjekt som fekk støtte, er Norges idrettsforbunds *Med aktivitetsguide inn i idretten*, som bidreg til meir deltaking og mangfald i idretten i lokalsamfunnet, og Norsk Folkehjelps *Folkevenn 2023*, som bidreg til større deltaking ved å skape møteplassar og sosiale aktivitetar for innvandrarar i lokalsamfunn.

Sju prosjekt fekk støtte til arbeid mot rasisme og diskriminering. Eit av dei var Telemark Innvandrerråds *Nyankomne flyktninger – vårt felles ansvar*, som rettar seg mot bebuarar i asylmottak og arbeider for å inkludere dei i lokalmiljøet.

IMDi tildeler òg støtte til aktivitetar på asylmottak som ligg utanfor dei 40 kommunane som forvaltar tilskotsmidlar. Prosjekt som *Aktiviteter for beboere i asylmottak* i regi av Redd Barna bidreg til å skape fellesskap ved å styrkje asylsøklarane sine eigne ressursar og til å auke tilhøyrsla deira til det norske samfunnet.

Under delmål B fekk 29 nasjonale prosjekt støtte frå IMDi, mens 250 lokale prosjekt fekk støtte frå kommunane. Prosjekta som har fått støtte, bidreg til større deltaking i arbeids- og samfunnslivet ved å gi målgruppa betre føresetnader for å delta, gjennom auka kunnskap om det norske samfunns- og arbeidslivet, praktisk erfaring og betre språkferdigheiter. Fleire prosjekt har òg mål om å få deltakarar ut i arbeid og rekruttere fleire prosjektdeltakarar som frivillige i organisasjonane.

IMDi gav støtte til 13 nasjonale prosjekt som omfattar arbeidsretta tiltak, for eksempel *Broen til arbeid* i regi av Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA) og *Dugnad som arbeidspraksis – et hverdagsintegreringsprosjekt* i regi av Den Norske Turistforening (DNT). 28 nasjonale prosjekt som bidreg til auka kunnskap om det norske samfunnet, fekk støtte frå IMDi. Eksempel er rettleiingssenter, nettstader og podkastar og liknande som gir informasjon om rettar og plikter, om offentlege tenester og tilbod og om lokalt frivillig organisasjonsliv.

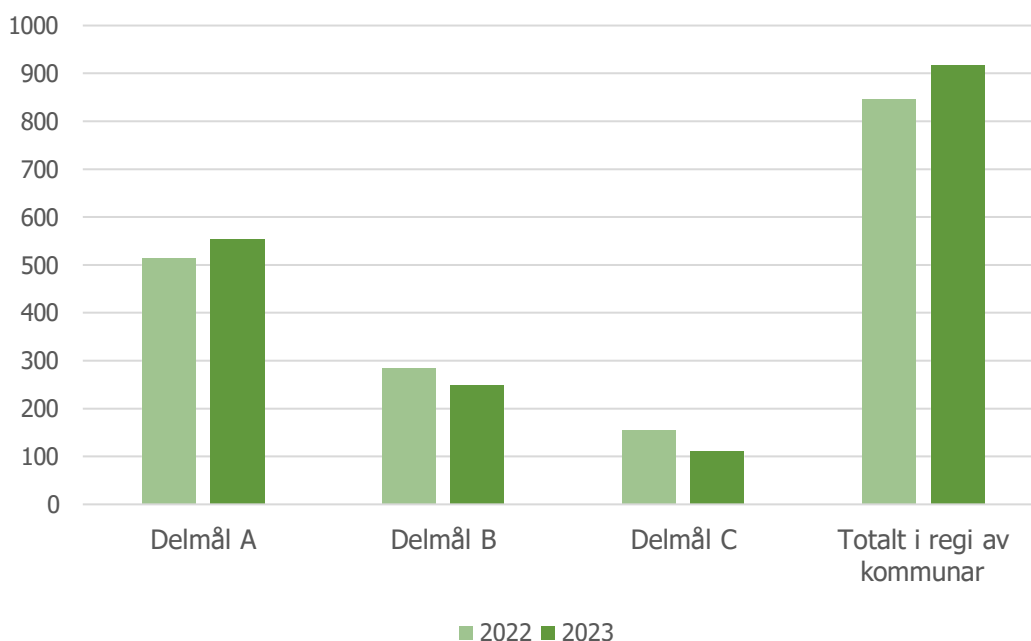
Under delmål C fekk 18 nasjonale prosjekt støtte frå IMDi, mens 111 lokale prosjekt fekk støtte frå kommunar. Det blei òg gitt støtte til tiltak for likestilling og likeverd mellom kjønn. Eit eksempel under delmål C er eit prosjekt i regi av Skeiv verden som i fleire år har gjennomført undervisning, informasjon og rettleiing for deltakarar i introduksjonsprogram. Målet med prosjektet er å sikre lik tilgang til introduksjonsprogrammet og kvalifisering for LHBTIQ-personar og å sikre god kvalitet i undervisninga om kjønns- og seksualitetsmangfald. Prosjektet bidreg til å skape tryggare læringsmiljø for LHBTIQ+-deltakarar, førebyggje negativ sosial kontroll og auke kunnskapen om LHBTIQ+-rettar. Organisasjonen har nådd ut til introduksjonssentra i ulike delar av landet.

Eit anna eksempel på tiltak er eit prosjekt i regi av Hjelpeskilden Norge, som har utarbeidd ei teneste for rådgiving, informasjon og støtte til utsette via Snapchat. Prosjektet

blir drive av personar som sjølv har blitt utsette for negativ sosial kontroll. Likepersonane gir informasjon om negativ sosial kontroll, rettar og hjelpetilbod, og er tilgjengelege på chat for å gi støtte over tid. Målet er at dei utsette skal kunne identifisere negativ sosial kontroll i eige liv, ta eigne val og søkje nødvendig hjelp, og at dei som har brote med kontrollen, får støtte i sitt nye liv og eit nytt nettverk. Som tidlegare år er det eit fåtal mindre organisasjonar, inkludert innvandrorganisasjonar, som har søkt prosjektmidlar frå IMDi. Dette gjeld spesielt delmål C, noko som kan forklarast med at små organisasjonar kan mangle erfaring eller ressursar til å gjennomføre metodeutviklingsprosjekt med overføringsverdi nasjonalt.

Frå 2022 til 2023 har det blitt mange fleire lokale tiltak som har fått støtte under delmål A (talet har gått frå 514 til 555), mens det har blitt mange færre tiltak under delmål B (frå 283 i til 250) og C (frå 155 til 111). Talet på tiltak som får støtte frå kommunane, har gått opp frå 843 i 2022 til 916 i 2023.

Figur 3-3-1. Prosjekt støtta av kommunen i 2022 og 2023, fordelt på delmål A, B og C

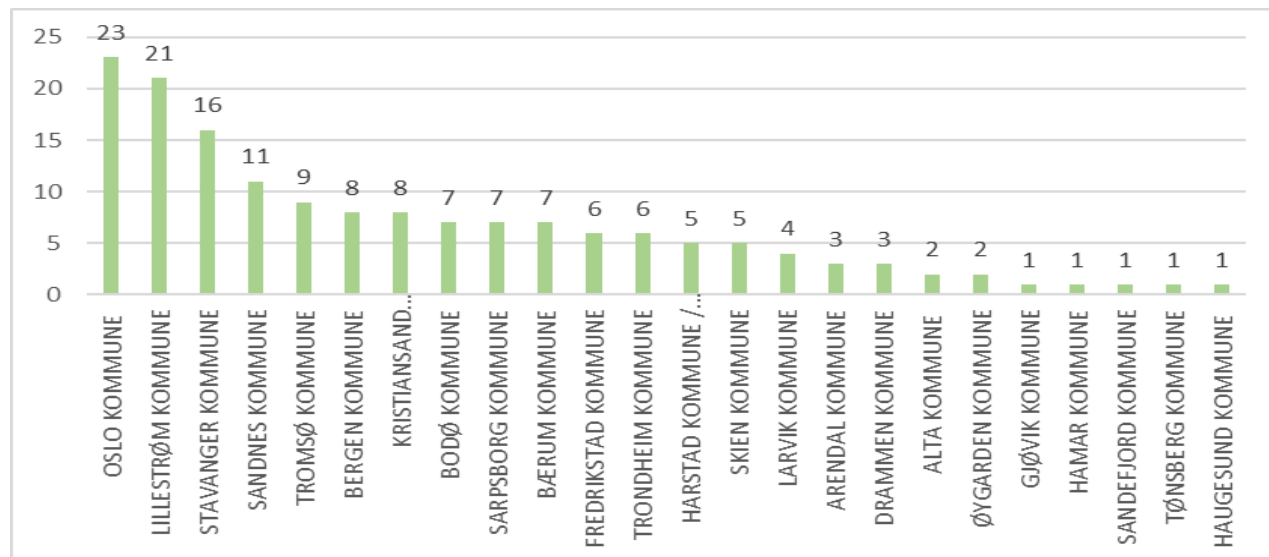

Tildeling av driftsstøtte

I tillegg til støtta til prosjekt og tiltak er det løyvd driftsstøtte til lokale og regionale innvandrorganisasjonar. Driftsstøtta bidreg til auka inkludering og representasjon for innvandrarbefolkninga, og IMDi vurderer støtta som eit positivt tiltak for å styrkje innvandrorganisasjonane og rolla deira på feltet. I 2023 fekk 153 lokale organisasjonar driftsstøtte frå kommunane, og 8 regionale organisasjonar fekk driftsstøtte frå IMDi. I tillegg fekk 9 innvandrorganisasjonar støtte gjennom prøveordninga for små og nystarta organisasjonar på integreringsfeltet (2022–2024). 12 av dei 40 kommunar tildelte ikkje driftsstøtte til lokale innvandrorganisasjonar i 2023, noko som er uendra frå 2022.

Resultata frå tildelingane til kommunane viser at det enno er eit potensial for å nå ut med støtte til fleire lokale innvandrorganisasjonar, og IMDi vil fokusere på dette i den vidare oppfølginga av kommunane som forvaltar tilskot i 2024.

Figur 3-3-2. Lokale innvandrorganisasjonar som har fått driftsstøtte frå kommunar i 2023

Prøveordning for små og nystarta organisasjonar

IMDi har i 2022–2023 etablert og prøvd ut ei ordning for å styrkje små og nystarta organisasjonar på integreringsfeltet, noko som er eit av tiltaka i strategien. Det er òg eit mål å hauste erfaringar med nye støtteformer. Ordninga skal ha særleg merksemd på kompetanseheving, rettleiing, organisasjonsdrift, prosjektsøknad og rapportering, og samarbeid med andre organisasjonar (fadderordning e.l.). Ni små og nystarta organisasjonar deltek i ordninga i 2022–2024.

I tillegg til å få tilskot til integreringsaktivitetar blei organisasjonane i 2023 kopla til kvar sin mentor, for å prøve ut rettleiing og kompetanseheving gjennom mentoring. Mentorane er alle frå nasjonale ressursmiljø eller landsdekkjande organisasjonar som har intensjonsavtale med IMDi. Prøveordninga blir følgjeevaluert av NTNU Samfunnsforskning i perioden 2022–2024, og første delrapport skal leverast i april 2024. Evalueringa skal òg trekkje fram gode eksempel på samhandling mellom kommunar, fylkeskommunar og innvandrarråd i lokalt integreringsarbeid. IMDis erfaring med prøveordninga så langt er at ordninga fører til nyttig kompetanseheving for dei ni organisasjonane, ettersom dei får skreddarsydde kurs og rettleiing ut frå dei behova dei melder inn. Fellessamlingane har fått gode tilbakemeldingar frå deltakarane og fører òg til større nettverk både for dei små, nystarta organisasjonane og for mentororganisasjonane.

Evaluering av norsktreningstilbud i regi av frivillige organisasjonar

IMDi støtta 15 nasjonale prosjekt som tilbyr frivillig norsktrening, inkludert teiknspråk. Treninga blir ofte kombinert med andre aktivitetar, og det er i hovudsak større organisasjonar som har fått støtte. På oppdrag frå IMDi gjennomførte [Proba samfunnsanalyse ei evaluering av norsktreningstilbud i regi av frivillige organisasjonar i 2023](#) (Rapport 2023: 17).⁴ Evalueringa viser at det er eit stort spenn blant tilbydarane, og at fleirtalet tilbyr andre aktivitetar i tillegg til norsktrening. Dei fleste tilboda er i utgangspunktet opne for alle som ønskjer å lære norsk, og krev ikkje påmelding. Om lag halvparten av aktørane oppgir at dei har eit eige tilbud til ukrainske flyktingar. Blant utfordringane tilbydarane møter, er å rekruttere og behalde nok frivillige, å gi opplæring dei frivillige har behov for, og at prosjektfinansiering gjer det vanskelegare å planleggje tilbodet.

Deltakarane fortel at norsktreninga er ein av få arenaer der dei får høve til å praktisere språket og snakke med andre. Mange er opptekne av å lære meir om norsk kultur og korleis ting fungerer i Noreg. Fleire blir betre kjende med lokalsamfunnet og kjem seg ut og skaper seg eit nettverk. Utbyttet dei får av å delta på norsktrening, går derfor langt utover berre det å lære norsk.

IMDi vil lansere evalueringsrapporten gjennom ein workshop for aktuelle aktørar i første kvartal av 2024 og bruke tilrådingane i eit eige utviklingsarbeid retta mot frivillig sektor. I tilskotsforvaltninga vil IMDi sjå til vurderingane i rapporten av kva som er gode norsktreningstilbud, og bruke tilrådingane for å styrkje tilboda.

Arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald

Arbeidet med å førebyggje negativ sosial kontroll og æresrelatert vald har vore eit prioritert område for IMDi i 2023. Dette blir blant anna spegla i måten vi organiserer arbeidet på, ved at dei særskilde hjelpetenestene våre, under dette mangfaldsrådgivarane, oppfølginga av spesialutsendingane for integreringssaker og fagteamet for førebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, no er samla i ein eigen divisjon i verksemda. Temaa blir også løfta fram i arbeidet med kunnskapsutvikling og digitalisering.

Formålet med arbeidet IMDi gjer, er å bidra til at fleire barn, unge og vaksne som står i fare for, eller blir utsette for, negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, får råd, rettleiing og oppfølging i tråd med dei behova og rettane dei har. Innsatsen inkluderer å gi råd og rettleiing til utsette barn, unge og vaksne, slik at dei kan få nødvendig hjelp, og å bidra til kompetanseheving

⁴ Rapport (2023: 17): [Evaluering av norsktreningstilbud i regi av frivillige organisasjoner | IMDi](#)

av skular og hjelpeapparat. Dette har bidrege til meir bruk av og betre kjennskap til IMDis tenester for å førebyggje negativ sosial kontroll og æresrelatert vald.

IMDis arbeid med råd og rettleiing i enkeltsaker

IMDis mangfaldsrådgivarar

IMDis 59 mangfaldsrådgivarar (tidlegare minoritetsrådgivarar), som er utplasserte på vidaregåande skular og enkelte ungdomskular og vaksenopplæringscenter, er ei sentral teneste i arbeidet myndigheitene gjer for å motverke negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Gjennom arbeidet sitt i 2023 har mangfaldsrådgivarane gitt råd og rettleiing i 899 saker der barn, unge og vaksne har vore i fare for å bli utsette – eller har blitt utsette – for negativ sosial kontroll og æresrelatert vald.

Dei fleste sakene i 2023 dreidde seg om ulike grader av negativ sosial kontroll, men omfatta òg risiko for tvangsekteskap, kjønnslemlesting og alvorlege valdssaker der ære kan vere eit motiv. Mangfaldsrådgivarane erfarer at det er noko variasjon i sakene dei avdekkjer, avhengig av befolkningssamansetjinga i områda dei arbeider i, og kva aldersgrupper dei følgjer opp. Mangfaldsrådgivarane på ungdomsskular fokuserer meir på foreldresamarbeid enn mangfaldsrådgivarar som følgjer opp personar over 18 år. Til liks med tidlegare år er det flest jenter som får hjelp frå mangfaldsrådgivarane, og sakene har i størst grad involvert personar med opphav i Irak, Somalia, Afghanistan, Pakistan og Syria.

IMDi erfarer at utplassering av mangfaldsrådgivarar på fleire skular fører til at det blir avdekt fleire saker om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Dette viser at det er behov for tenestene som mangfaldsrådgivarane tilbyr. IMDi vurderer det derfor som svært positivt og viktig at mangfaldsrådgivarordninga blir styrkt med seks stillingar i 2024. Det vil føre til at fleire barn, unge og vaksne kan få nødvendig hjelp og støtte dersom dei er i fare for, eller blir utsette for, negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. IMDi kjem til å føre vidare tilbodet med mangfaldsrådgivarar på ungdomsskular og vaksenopplæringscenter i 2024.

Spesialutsendingar for integreringssaker

IMDi er i samarbeid med Utanriksdepartementet (UD) fagmyndigheit for fire spesialutsendingar for integreringssaker. Desse er utstasjonerte ved ambassadane i Amman, Ankara, Islamabad og Nairobi. Spesialutsendingane bidreg med forsterka konsulær hjelp til norske borgarar i utlandet som er utsette for negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, under dette tvangsekteskap.

I 2023 gav spesialutsendingane frå IMDi råd og rettleiing i 245 saker. Dei fleste sakene i 2023 dreidde seg om ufrivillig opphald i utlandet. Til liks med tidlegare år er det flest jenter som får hjelp, og sakene har i størst grad involvert personar med opphav i Irak, Somalia, Russland, Pakistan og Syria.

Dei konsulære sakene er i nokre tilfelle kompliserte og ressurskrevjande, og dei kan gå over fleire år. I tillegg til å gi konsulær hjelp til personar som er utsette for negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, knytter spesialutsendingane kontakt med lokale myndigheiter og organisasjonar. Dei rapporterer òg om utviklingstrekk innanfor feltet til IMDi og UD. IMDi erfarer at forståinga av ufrivillige utanlandsopphald generelt og arbeidet til spesialutsendingane spesielt har auka, både hos tenesteapparatet i Noreg og blant borgarar i Noreg med bakgrunn frå aktuelle land. Vi reknar med at denne auka forståinga har bidrege til å forhindre ufrivillige utanlandsopphald.

IMDis arbeid med å heve kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald

IMDis fagteam for førebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vald

IMDis fagteam for førebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vald skal styrkje hjelpeapparatet sin kompetanse om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald og auke kjennskapen deira til sentrale hjelpeapparat på feltet. Innsatsen til fagteamet rettar seg hovudsakleg mot tilsette på skular som ikkje har mangfaldsrådgivarar, og tilsette i vaksenopplæringscenter og flyktingtenester. I 2023 gjennomførte fagteamet 63 kompetansehevingsoppdrag i alle fylka i landet. Om lag 3 500 personar har fått kompetanseheving gjennom desse oppdraga. Det har bidrege til at målgruppene har fått meir kompetanse om å førebyggje, avdekkje og følgje opp personar som kan vere utsette for negativ sosial kontroll og æresrelatert vald.

IMDis fagteam erfarer at det er eit stort behov for kompetanse om tematikken negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Dette blir òg stadfesta av nyare forskning. I NIBR-rapporten [Vil gjerne vite mer – Kompetansebehov om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold blant ansatte i opplærings- og integreringstjenestene](#) blir det konkludert med at behovet for meir kompetanse i tenestene er stort på tvers av geografi. Det er framleis for få som kjenner til dei særskilde hjelpetenestene på feltet, slik som Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, spesialutsendingane for integreringssaker ved utanriksstasjonar og mangfaldsrådgivarane. Gjennom arbeidet med kompetanseheving har IMDis fagteam fokusert på å gjere desse tenestene betre kjende. Dette fokuset speglar også den nye strategien for kompetansehevinga til fagteamet, som IMDi planlegg å ferdigstille i starten av 2024.

I tillegg til å styrkje kompetansen blant tilsette på skular, i flyktingtenester og ved vaksenopplæringscenter har IMDis fagteam gitt kompetanseheving til tilsette i kriminalomsorga, oppfølgingstenesta, kommuneleiinga, frivillige organisasjonar og studentar ved universitet og høgskular. Fagteamet har òg hatt stand på ulike IMDi-arrangement for å nå ut til aktuelle målgrupper.

IMDi vurderer at det å gjennomføre kompetansehevingsoppdrag i samarbeid med relevante nasjonale og lokale hjelpetenester gjer at målgruppene får betre utbytte av kompetansehevinga. Fleire kompetansehevingsoppdrag er derfor gjennomførte i samarbeid med RVTS, kommunar,

fylkeskommunar og Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, i tillegg til dei ordinære tenestene til IMDi, inkludert mangfaldsrådgivarar og spesialutsendingar for integreringssaker. I tillegg til å gi kompetanseheving til enkelttenester har IMDis fagteam halde tverrfagleg kompetanseheving gjennom heilskaplege fagdagar for fleire ulike tenester i éin eller fleire kommunar. Formålet med fagdagane har vore å bidra til felles fenomenforståing, å styrkje handlingskompetansen i tenestene og å setje søkjelyset på kor viktig det er med tverrfagleg samhandling. Tilbakemeldingane frå desse tverrfaglege fagdagane har vore gode, og IMDis fagteam vil leggje vekt på tverrfagleg samarbeid og samhandling i 2024 òg, i tett samarbeid med dei andre særskilde tenestene på feltet.

Kompetansehevingsoppdraga og den utoverretta verksemda til mangfaldsrådgivarane

Ein viktig del av mandatet til mangfaldsrådgivarane er å styrkje kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald hos samarbeidspartnarane deira i hjelpeapparatet og dessutan å setje søkjelyset på tematikken i media og gjennom sosiale medium. I 2023 har mangfaldsrådgivarane gjennomført i underkant av 200 kompetansehevingsoppdrag over heile landet, både på arrangement i regi av IMDi og for andre aktørar i kommunane. Fleire kompetansehevingsoppdrag er gjennomførte i samarbeid med RVTS, kommunar, fylkeskommunar og Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, i tillegg til dei ordinære tenestene til IMDi, slik som IMDis fagteam og spesialutsendingane for integreringssaker. Mangfaldsrådgivarane erfarer at den utoverretta verksemda og kompetansehevingsoppdraga deira fører til at dei får fleire førespurnader frå tilsette i relevante tenester, og at fleire utsette dermed får nødvendig rettleiing og hjelp.

Som eit ledd i IMDis arbeid med å gi informasjon om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald til allmenta har mangfaldsrådgivarar delteke i drøftingar om tematikken på radio og tv og blitt profilerte i fleire mediesaker i 2023.

Kompetansehevingsoppdraga og den utoverretta verksemda til spesialutsendingane for integreringssaker

I 2023 har spesialutsendingane for integreringssaker gjennomført 15 kompetansehevingsoppdrag for førstelinjetenesta i Noreg på bakgrunn av arbeidet dei gjer med enkeltsaker, og kunnskapen dei har om landa der dei er stasjonerte.

Kompetansehevinga har blitt gjennomført både gjennom digitale innlegg og ved fysisk deltaking og nettverksbygging på seminar og konferansar i Noreg i løpet av dei tre vekelange opphalda spesialutsendingane har hatt i Noreg. Spesialutsendingane har òg delteke i mindre forum med utvalde tenester og ressurspersonar der formålet har vore erfaringsutveksling og samarbeid på feltet negativ sosial kontroll og æresrelatert vald.

Kompetansehevinga har blitt gjennomført i samarbeid med IMDis fagteam, mangfaldsrådgivarar og Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Temaa for kompetansehevinga har vore å gi hjelpeapparatet meir kunnskap om konkret handtering av enkeltsaker og å auke kunnskapen om transnasjonale problemstillingar i saker

som handlar om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Målet med kompetansehevinga har vore å bidra til førebygging og å sikre at utsette blir fanga opp i Noreg før dei blir sende til utlandet. Erfaringane spesialutsendingane har frå enkeltsaker, og den landsspesifikke kunnskapen dei har skaffa seg, blir nytta i arbeidet med kompetanseheving i hjelpeapparatet i Noreg.

IMDi erfarer at meir kontakt og erfaringsutveksling mellom spesialutsendingane og hjelpeapparatet i Noreg bidreg til at fleire kontaktar spesialutsendingane for å få råd og rettleiing i enkeltsaker.

Tilskotsmidlar til det kompetansehevande arbeidet i RVTS-ane

IMDi har i 2023 tildelt 1,04 mill. kroner til dei regionale ressursentera om vald, traumatisk stress og sjølvmondsførebygging (RVTS) for kompetansehevande arbeid knytt til negativ sosial kontroll, æresrelatert vald, tvangsekteskap og kjønnslemlesting. Midlane har gått til regionale nettverkssamlingar, seminar, konferansar og fagdagar, både digitale og fysiske. Dei ulike arrangementa har hatt ulike delar av det offentlege hjelpeapparatet og dei frivillige organisasjonane som målgruppe. Dei regionale nettverka som RVTS-ane koordinerer, har samarbeidd med IMDi fagteam og mangfaldsrådgivarar i samband med deltaking i nettverk og bidrag under ulike arrangement.

Kunnskapsutvikling

IMDi arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald byggjer på kunnskap frå forskning på feltet, i tillegg til erfaringsbasert kunnskap frå dei særskilde hjelpetenestene til IMDi, inkludert mangfaldsrådgivarane, spesialutsendingane for integreringsaker og fagteamet. I 2023 innhenta IMDi forskingsbasert kunnskap på fleire felt innanfor tematikken for å vidareutvikle og målrette den førebyggjande innsatsen på feltet vidare.

Negativ sosial kontroll gjennom sosiale medium

Proba samfunnsanalyse gjennomførte på oppdrag frå IMDi ei undersøking av erfaringar med negativ sosial kontroll i sosiale medium blant unge personar med innvandrarbakgrunn. Formålet med prosjektet var å skaffe ny kunnskap om korleis negativ sosial kontroll og æresrelatert vald kjem til uttrykk digitalt og gjennom sosiale medium. På grunnlag av kunnskap frå unge utsette og personar som arbeider med førebygging og med å hjelpe utsette, gav Proba tilrådingar om korleis IMDi og andre relevante myndigheiter kan bidra til å førebyggje og kjempe mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald.

Sosial kontroll og integrasjon

Fafo utarbeidde i 2023, på oppdrag frå IMDi, rapporten *Sosial kontroll og integrasjon – betydningen av foreldreinvolvering og foreldrestriksjoner i ungdomstiden for integreringsutfall i overgangen til voksenlivet*. Funna understrekar kor viktig det er at

arbeidet hjelpeapparatet gjer for å motverke negativ sosial kontroll, rettar seg mot både ungdommane og foreldra. På den eine sida er det viktig å styrkje forhandlingsposisjonen til ungdommane og sikre at dei har fridom til å delta i sosiale aktivitetar med jamaldrande. På den andre sida er det viktig å setje foreldra betre i stand til å involvere seg i livet til barna og følgje dei opp på ein konstruktiv måte.

Betre vern for valdsutsette flyktingar og innvandrarar

VID vitenskapelige høgskole gjennomførte i 2022–2023 eit forskingsprosjekt der formålet var å kartleggje behovet for vern og krisesentertilbod for nykomne flyktingar som er utsette for negativ sosial kontroll, æresrelatert vald og annan vald i nære relasjonar. Funn frå prosjektet viste blant anna at det trengst meir kunnskap, kompetanse og samarbeid i handteringa av negativ sosial kontroll, æresrelatert vald og vald i nære relasjonar hos hjelpeapparatet.

Behov for kompetanse om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald blant tilsette i opplærings- og integreringstenestene

By- og regionforskningsinstituttet NIBR ved OsloMet gjennomførte i 2023 eit kartleggingsprosjekt om behovet for kompetanse og kunnskap om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald blant tilsette i tenester som møter nykomne flyktingar og innvandrarar. Ein rapport frå prosjektet analyserer kva kompetanse som finst om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald blant nykomne flyktingar og innvandrarar, i opplærings- og integreringstenestene. Prosjektet var todelt. Først kartla ein kva kunnskap som finst om dette frå eksisterande forskning. Deretter blei det gjennomført ein empirisk studie ved bruk av djupneintervju og ei landsomfattande spørjeundersøking. Studien viste at det er forsvært lite på temaet i Noreg, Sverige og Danmark. I studien kjem det fram at tilsette i opplærings- og integreringstenestene har avgrensa medvit og kompetanse om temaet, sjølv om halvparten av respondentane samtidig seier at dei har oppdaga tilfelle av negativ sosial kontroll.

Omfanget av og årsakene til fråfall frå ordningane under integreringslova

IMDi har gitt Proba i oppdrag å undersøkje omfanget av – og årsakene til – fråfall frå ordningane under integreringslova. Introduksjonsprogrammet og opplæringa i norsk og samfunnskunnskap er dei sentrale verkemidla myndigheitene har for å sikre at nykomne flyktingar og innvandrarar får gode norskkunnskapar, kunnskap om norsk samfunnsliv, formelle kvalifikasjonar og ei varig tilknytning til arbeidslivet. Det er derfor viktig at flest mogleg i målgruppene for ordningane tek del i og gjennomfører programmet eller opplæringa.

Årsakene til manglande deltaking eller gjennomføring er truleg samansette. Blant anna kan det å vere utsett for negativ sosial kontroll, æresrelatert vald eller annan vald i nære relasjonar gjere det vanskeleg å nytte seg av tilboda. Undersøkinga skal bidra til utvikling

av ny politikk og tiltak for å byggje ned barrierar for deltaking i kvalifiseringsordningane, og er eit tiltak i handlingsplanen *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024)*. Rapport frå undersøkinga blir ferdigstilt i februar 2024.

Handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald

Regjeringa lanserte i 2021 handlingsplanen *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vald (2021–2024)*. Handlingsplanen utgjør eit sentralt verkemiddel i IMDis innsats mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. IMDi har ansvar for koordinering og drift av desse nettverka i tilknytning til handlingsplanen.

Nasjonalt nettverk for kunnskapsutvikling og kompetanseheving består av direktorat med ansvar for tiltak i handlingsplanen, i tillegg til dei regionale ressursentera om vald, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (RVTS) og Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (NKVTS). IMDis fagteam for førebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vald og Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlesting og negativ sosial kontroll deltek òg i nettverket. Det nasjonale nettverket skal leggje til rette for å utveksle informasjon og samordne arbeidet mellom nasjonale og regionale aktørar, inkludert NKVTS og RVTS. I 2023 har nettverket gjennomført møta sine saman med referansegruppa for handlingsplanen *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vald*. Nasjonalt nettverk for kunnskapsutvikling og kompetanseheving har fått i oppdrag å utarbeide eit aktørkart som illustrerer ansvarsområde, mandat og samarbeidsrutinar i saker om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Arbeidet med å utarbeide aktørkartet startar i 2024.

Referansegruppa for handlingsplanen består av frivillige organisasjonar og ressurspersonar og skal bidra til at myndigheitene får tilbakemeldingar om utviklingstrekk innanfor dei ulike temaa i aktuelle miljø. Nettverket skal òg bidra til at arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald blir kjent i aktuelle miljø. I 2023 hadde referansegruppa for handlingsplanen tre møte saman med Nasjonalt nettverk for kunnskapsutvikling og kompetanseheving. Temaa som blei tekne opp på møta, var blant anna æresrelatert vald, korleis styrkje samarbeidet mellom frivillige organisasjonar og dei særskilde hjelpetenestene på feltet, og korleis målgruppene opplever det å vere målgrupper for myndigheitene sitt arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Møta i referansegruppa har vore ein god arena for å drøfte relevante problemstillingar på feltet og for å gjere dei særskilde tenestene og arbeidet deira betre kjende.

IMDi erfarer at erfaringsdelinga og drøftingane i desse møta er svært nyttige. I tillegg er det nyttig at referansegruppa og det nasjonale nettverket har felles møte. Dette har gitt dei frivillige organisasjonane større kjennskap til direktorata på feltet, og omvendt, noko som styrkjer samarbeidet mellom deltakarane i nettverket også utanom møta.

Nordisk praktikarnettverk består av aktørar frå hjelpeapparatet, direktorat og frivillige organisasjonar i dei nordiske landa. Nettverket skal sikre erfaringsutveksling og

kunnskapsdeling mellom aktører i hjelpeapparatet i desse landa. Den første samlinga i nettverket blei gjennomført i Oslo i 2023. Hovudtemaet på samlinga var organiseringa av og statusen på feltet negativ sosial kontroll og æresrelatert vald i dei respektive landa. I tillegg drøfta ein tendensar på feltet i Norden. Temaa vald i eit mangfaldsperspektiv og negativ sosial kontroll i religiøse miljø stod òg på dagsordenen.

IMDi erfarer at samlinga i stor grad innfridde nettverket sitt mandat om å dele erfaringar og kunnskap frå arbeidet i dei respektive landa. Tilbakemeldingane frå deltakarane var at dei opplevde nettverket som ein svært nyttig arena for å styrkje kompetansen sin og som eit godt utgangspunkt for vidare samarbeid også utanom nettverket.

IMDis digitale innsats mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald

IMDi har i 2023 arbeidd med å utvikle gode digitale tenester for talregistrering og statistikkarbeid internt. Ei ny løysing for talregistrering for saker som blir behandla av mangfaldsrådgivarane og spesialutsendingane for integrerings saker, blei lansert i januar 2023. Den nye løysinga sikrar betre datakvalitet og enklare statistikkproduksjon og vil bli brukt aktivt i IMDis arbeid på feltet vidare.

Sosiale medium er ein svært viktig arena for IMDis innsats mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. I 2023 har vi ført vidare nærværet vårt på sosiale medium, med mangfaldsrådgivarar på Instagram og Snapchat, nettportalen Nora og ung.no.

Mangfaldsrådgivarar i sosiale medium

Ein sentral del av arbeidet til mangfaldsrådgivarane er å byggje tillit til ungdom og vaksne i målgruppa for ordninga. IMDi erfarer at mange unge kontaktar mangfaldsrådgivarar digitalt, og rådgivarane nyttar derfor sosiale medium mykje til å kommunisere med målgruppene. Der formidlar mangfaldsrådgivarane informasjon om kva rettar barn, unge og vaksne har når det gjeld negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, og om kva dei som mangfaldsrådgivarar kan hjelpe til med. I tillegg orienterer mangfaldsrådgivarane om andre aktuelle hjelperessursar for personar i målgruppene.

Ein annan viktig arena for den utoverretta verksemda til mangfaldsrådgivarane er nettstaden ung.no. Ung.no er det offentlege sin informasjonskanal overfor ungdom. Det er Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) som driv nettstaden, og her har mangfaldsrådgivarane svart på 145 spørsmål frå barn og unge om kva rettar dei har dersom dei blir utsette for negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. IMDi har òg skrive ein artikkel på ung.no om kva ein mangfaldsrådgivar kan hjelpe barn og unge med, og har sikra at det går lenker til nettportalen Nora frå relevante artiklar på ung.no.

Nettportalen Nora

Nettportalen Nora gir unge informasjon om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Den primære målgruppa for nettportalen er ungdom og utsette, dernest følger skulen og hjelpeapparatet. Nora har eit design og innhald som er tilpassa målgruppa ungdom, og har derfor eit anna uttrykk enn dei andre nettflatene til IMDi. Nora er fast landingside for alle ungdomsretta IMDi-kampanjar om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald, inkludert ufrivillige opphald i utlandet, i sosiale medium.

Funn frå forskingsprosjekt som IMDi har gjennomført dei siste åra, viser at ungdom har behov for meir informasjon om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald. Dette har IMDi følgd opp i 2023 gjennom å produsere og lansere fleire kampanjar og filmar retta mot ungdom. Vi har blant anna produsert ein generell informasjonskampanje om kva negativ sosial kontroll er, og ein kampanje som tematiserer førebygging av at unge blir sende til utlandet i sommarferien mot sin eigen vilje. Den sistnemnde kampanjen hadde 2 358 198 visningar på Tik Tok, Snapchat og Instagram. Under Pride i juni køyrde vi ein kampanje om retten til vere kjærast med den ein vil. Kampanjen blei vist 4 millionar gonger og nådde 1 846 880 unike brukarar. IMDi erfarer at dei digitale kampanjane når ut til mange brukarar, og at dei er eignar seg særleg godt til å nå målgruppa ungdom, i arbeidet med å førebyggje og motverke negativ sosial kontroll og æresrelatert vald.

Kampanjar i sosiale medium er ein viktig del i IMDis arbeid for å sikre at ungdom får råd, rettleiing og oppfølging i tråd med dei behova og rettane dei har, og for å gjere dei særskilde hjelpetenestene om negativ sosial kontroll og æresrelatert vald kjende for ungdom. 70 prosent av trafikken inn til nettportalen Nora kjem via kampanjar i sosiale medium. IMDi bruker ungdommar aktivt i utviklinga av kampanjane og innhaldsproduksjonen til nettportalen for å sikre at vi har god kvalitet på produkta retta mot ungdom. I 2023 har IMDis ungdomspanel òg vore involvert i arbeidet. Ungdommane som IMDi bruker i dette arbeidet, er viktige aktørar for å sikre at IMDi når målgruppa ungdom på ein måte som tar omsyn til alvoret i temaa, men som ikkje er så alvorleg i formatet at ungdom vegrar seg for å ta kontakt med hjelpetenestene. Eit eksempel på dette er juleferiekampanjen om mangfaldsrådgivarar som blei lansert i desember. Kampanjen var eit samarbeid mellom IMDi og TikTok-influensaren Superminoritet. Superminoritet er ein positiv rollemodell for unge på sosiale medium og evnar å formidle alvorlege tema på ein lettfatteleg og humoristisk måte.

Ungdom som er under 12 år, er ei nyare målgruppe for nettportalen Nora og for mangfaldsrådgivarordninga. For å vareta denne målgruppa på Nora har IMDi i 2023 laga ein animasjonsfilm om krysskulturell identitet som primært er retta mot ungdomsskuletrinnet. I filmen har vi involvert ungdom og mangfaldsrådgivarar på ungdomsskular for å sikre god brukarmedverknad. Animasjonsfilmen vil bli lansert i 2024.

Både mangfaldsrådgivarane og fagteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald nyttar innhaldet på Nora i arbeidet med kompetanseheving, og dei oppmodar òg hjelpeapparatet om å nytte Nora i arbeidet sitt. Mangfaldsrådgivarane og fagteamet gir dessutan innspel til

innhaldsutviklinga på nettportalen. IMDi har styrkt samarbeidet med Bufdir og ung.no, gjennom at nettredaktøren for Nora deltek i DigiUng-samarbeidet.

Tverretatlege strategiar og samarbeid

Områdesatsingar i byområde med store levekårsutfordringar

IMDi har ansvar for å forvalte midlar til områdesatsingar i Oslo og Drammen. Gjennom områdesatsing skal regjeringa styrkje integreringa og levekåra i utsette byområde. I 2023 tildelte IMDi 36,7 mill. kroner til tre delprogram om nærmiljø, oppvekst og sysselsetjing i Oslo kommune. I tillegg tildelte IMDi 1 mill. kroner til Drammen kommune for å støtte lokale prosjekt som bidreg til større deltaking, meir samarbeid og høgare tillit blant innbyggjarane i kommunen. IMDi bidreg med kunnskap og innspel i oppstarten av programma og deltek òg i styringsgrupper for dei tre delprogramma i Oslo. På den måten følgjer IMDi både utviklinga og gjennomføringa av relevante tiltak i satsinga. IMDi deltek i tillegg i eit erfaringsdelingsnettverk for alle eksisterande områdesatsingar.

Etatssamarbeidet for utsette barn og unge

IMDi deltek i ulike samarbeidsnettverk som omhandlar barn og unge. Her bidreg vi særleg med innspel og kunnskap for å sikre mangfalds- og innvandrarperspektivet. Eitt av desse er etatssamarbeidet for utsette barn og unge, som involverer 13 statlege etatar. Etatssamarbeidet jobbar for meir samordna tenester og ein meir heilskapleg innsats for utsette barn og unge under 24 år og familiare deira. Det overordna målet for samarbeidet er at alle barn og unge og familiare deira skal få nødvendig og tilpassa hjelp og oppfølging. Etatssamarbeidet skal støtte opp under samordningsarbeidet departementa gjer gjennom kjernegruppa for utsette barn, unge og familiare deira. Vidare skal det bidra til at etatane samordnar innsatsen overfor kommunar og statlege tenester der dette er nødvendig for å få til eit meir brukarretta, fleksibelt og samordna tenestetilbod til utsette barn og unge.

Etatssamarbeidet er ei vidareutvikling av 0–24-samarbeidet som blei avslutta i 2021. Evalueringa av 0–24-samarbeidet viser at ein god tverretatleg innsats krev god intern forankring av arbeidet i kvar etat. I 2023 har IMDi derfor jobba for å sikre god intern struktur på arbeidet direktoratet gjer med barn og unge.

Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023)

Regjeringa sin handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023) har ei brei tilnærming. Handlingsplanen inneheld nye initiativ, men byggjer òg vidare på tiltak frå handlingsplanar og strategiar som alt er sette i gang.

IMDi deltek i eit tverretatleg forum om etnisk diskriminering. Forumet er forankra i tiltak nr. 48 i handlingsplanen: styrking av det tverrsektorielle samarbeidet for å sikre at tenester er likeverdige og ikkje diskriminerer etniske minoritetar. Forumet er leidd av Bufdir og legg til rette for erfaringsutveksling, kunnskapsutvikling og samarbeid mellom direktorata. Dei siste to åra har forumet særleg jobba med likeverdige digitale tenester og har blant anna initiert eit FoU-prosjekt som blei lyst ut av Bufdir og IMDi i 2022. Våren 2023 blei rapporten *Likeverdige digitale offentlege tenester* lansert. Rapporten viser at offentleg sektor har lite kunnskap og kompetanse om likeverdige digitale tenester for personar med etnisk minoritetsbakgrunn.

Handlingsplan mot rasisme og diskriminering (2024–2027)

I november 2023 la regjeringa fram ein ny handlingsplan mot rasisme og diskriminering som skal gjelde til 2027. Handlingsplanen rettar seg særleg mot veggen inn, og oppover, i arbeidslivet. Han rettar seg òg mot rasisme og diskriminering som ungdom opplever, og vektlegg innsatsen i kommunar og lokalsamfunn.

IMDi har hjelpt til i arbeidet med den nye handlingsplanen og med å utforme tiltak der IMDi har eit oppfølgingsansvar. Eitt av tiltaka (tiltak 20) er at mangfaldsrådgivarane til IMDi skal bidra til å gjere relevante hjelpetilbod og -tenester kjende for barn og unge som opplever rasisme og diskriminering.

Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimar (2020–2023)

Målet med handlingsplanen var å førebyggje og hindre rasisme og diskriminering av muslimar og personar som blir oppfatta som muslimar. Handlingsplanen skulle bidra til auka kunnskap om samanhengar mellom opplevingar av negative haldningar og diskriminering av muslimar, og deltakinga deira på ulike samfunnsområde og opplevinga deira av å høyre til. I 2022 lyste IMDi og Bufdir ut eit felles oppdrag der målet var å kartleggje og identifisere gode eksempel på rettleiingsmateriell, handlingsplanar og god praksis i arbeidet mot rasisme og diskriminering. Proba fekk oppdraget og leverte rapporten *Kunnskapsformidling om rasisme og diskriminering* våren 2023. Oppdraget er ei oppfølging av tiltak 14 i planen.

Rapporten viser at det er store forskjellar på kva typar tiltak som er utarbeidde innanfor områda inkludering, rasisme og diskriminering. Det finst mange tiltak som skal bidra til integrering og inkludering av flyktningar og innvandrarak, men når det gjeld tiltak og prosjekt som aktivt skal motarbeide, førebyggje eller handtere rasisme og diskriminering, er det færre eksempel å finne, og svært få av tiltaka rettar seg mot majoritetsbefolkninga. Som ein del av oppdraget har ein vurdert korleis gode eksempel kan formidlast på ein betre måte enn i dag, slik at kommunar, organisasjonar og andre kan lære av kvarandre og få inspirasjon til arbeidet mot rasisme og diskriminering. Som ei

oppfølging av oppdraget er IMDi i gang med å dele eksempel på gode tiltak mot rasisme og diskriminering på nettsidene sine.

Handlingsplan mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme

Regjeringa sin handlingsplan mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme skal gjennom kunnskap, tidleg førebygging og samarbeid mellom ulike sektorar sikre at myndighetene fangar opp personar i risikosona og møter dei med tiltak som verkar. Handlingsplanen har fem prioriteringsområde for å førebyggje radikaliserings og valdeleg ekstremisme: 1) kunnskap og kompetanse, 2) samarbeid og koordinering, 3) å førebyggje tilvekst til ekstreme miljø og medverke til reintegrering, 4) å førebyggje radikaliserings og rekruttering gjennom internett og 5) internasjonalt samarbeid.

For å styrkje samarbeidet og koordineringa deltek IMDi i ei direktoratsgruppe som følgjer utviklinga på feltet, identifiserer behov for justeringar eller nye tiltak og gir råd til departementsgruppa (tiltak 11 i handlingsplanen). IMDi har delteke i møte, gitt innspel i faglege diskusjonar og orientert om aktuelt forskings- og utgreiingsarbeid. Informasjon frå gruppa er delt med relevante miljø i IMDi.

Regjeringa sin samarbeidsstrategi for barn og ungdom i låginntektsfamiljar – like moglegheiter i oppveksten (2020–2023)

Formålet med samarbeidsstrategien var å styrkje innsatsen retta mot barn og unge i familjar med vedvarande låginntekt. Strategien la vekt på auka deltaking for barn og unge i målgruppa på arenaer som barnehage, skule, skulefritidsordning (SFO), fritidsaktivitetar og arbeidsliv. Strategien la òg vekt på styrkt sosial mobilitet for barn og ungdom, slik at dei kan utvikle seg og skape si eiga framtid uavhengig av bakgrunnen til foreldra. Det er ønskjeleg at tenesteapparatet jobbar saman og har felles informasjonsutveksling, slik at barna og familiane deira kan få heilskapleg hjelp. IMDi deltek i den tverretatlege arbeidsgruppa og medverkar med informasjonsutveksling i tråd med IMDis samordnings- og pådrivaransvar. IMDi var ansvarleg for rapportering om tiltaka i strategien. Arbeidet blei koordinert av Bufdir. Hovudtiltaket til IMDi inngjekk i *Integrering gjennom kunnskap – Regjeringens integreringsstrategi 2019–2022*, med formål om å auke arbeids- og samfunnslivsdeltakinga blant innvandrarbefolkninga.

Opptrappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar (2024–2028) – tryggleik for alle

IMDi har delteke i arbeidet med å utarbeide opptrappingsplanen saman med andre involverte departement og direktorat. Opptrappingsplanen blei lansert i desember i 2023 og ser felte vald i nære relasjonar, negativ sosial kontroll og æresrelatert vald i samanheng. Som eit tiltak i opptrappingsplanen er rådgivarordninga og Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vald blitt styrkte.

Regjeringa sin handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfald (2023–2026)

IMDi har i 2023 følgt opp tiltak i handlingsplanen knytte til å styrkje arbeidet mangfaldsrådgivarane gjer med å gi elevar og brukarar informasjon om aktuelle hjelpetilbod innanfor kjønns- og seksualitetsmangfald, og tiltak knytte til utvikling av ein kompetansepakke om temaa til bruk i norskopplæring, introduksjonsprogram og vaksenopplæring i samarbeid med HK-dir. IMDi deltek i direktoratsgruppa for handlingsplanen.

BRUK AV TOLK I OFFENTLEG SEKTOR

64 %

av tolkeoppdraga blei utførte med kvalifisert tolk

99,5 %

av oppdraga er på språk der det finnes kvalifiserte tolkar

87 %

av oppdraga er i dei 20 største språka

919 000

tolkeoppdrag på talespråk

73 000

tolkeoppdrag for døve, høyrslhemma og døvblinde

999

mill. kroner ble brukt på tolketenester i offentlig sektor

NASJONALT TOLKEREGISTER

2 388 tolkar

78 språk

63 % har statsautorisasjon og/eller tolkeutdanning frå universitet

3.4 Tolking i offentlig sektor

IMDi er fagmyndigheit for tolking i offentlig sektor og skal gi rettleiing og drive målretta kunnskapsutvikling og formidling på tolkefeltet. IMDi eig og driftar Nasjonalt tolkeregister. Kjerneoppgåva vår som fagmyndigheit for tolking er å arbeide for at offentlig sektor skal ha tilgang til mange nok kvalifiserte tolkar, slik at dei kan oppfylle krava tolkelova stiller til bruk av kvalifisert tolk.

Både prosentdelen av tolkeoppdraga som blir utførte av kvalifisert tolk, og talet på tolkar i Nasjonalt tolkeregister auka i 2023. Likevel blei 34 prosent av tolkeoppdraga utførte av personar utan tolkefaglege kvalifikasjonar.

Etterlevinga av tolkelova blant offentlege organ

IMDi fekk i 2023 i oppdrag frå Arbeids- og inkluderingsdepartementet å etablere ei årleg indikatoremåling av effekten av tolkelova og bruk av tolk. IMDi har derfor inngått avtale med Oslo Economics og Agenda Kaupang om at Tolkemonitor LOV¹ og Tolkemonitor SPRÅK² skal leverast to gonger i året fram til 2026. Indikatoremålinga blei sett i gang på bakgrunn av eit oppdrag allereie i 2022, men avgjerda om at det skal vere ei fast årleg måling, kom i 2023. Tolkemonitor LOV måler i kva grad offentlege organ etterlever av tolkelova, mens Tolkemonitor SPRÅK måler i kva grad offentlege organ bruker tolk på ulike språk. Rapportane blir publiserte med eitt års forseinking, noko som betyr at tala i publiseringsåret 2023 er frå rapporteringsåret 2022.

Bruk av kvalifiserte tolkar i offentlig sektor

Tolkemonitor LOV for året 2022 viste at prosentdelen av tolkeoppdraga som blei utførte av ein kvalifisert tolk, gjekk opp frå ca. 60 prosent i 2021 til 66 prosent i 2022. I 2020 var det 48 prosent av tolkeoppdraga som blei utførte av ein kvalifisert tolk. Den positive utviklinga må sjåast i samanheng med innføringa av tolkelova og IMDis rettleiing og informasjon, men kan òg henge saman med at fleire tolkebestillarar har innført ein anbudspraksis, der leverandørane blir påskjønte for å tilby kvalifiserte tolkar. I tillegg har tolkeutdanningane blitt styrkte økonomisk over tid, og dei kan i dag kvalifisere fleire tolkar. Frå 2014 og fram til i dag har talet på tolkar i Nasjonalt tolkeregister auka med 58 prosent, frå 1 384 tolkar i 2014 til 2 334 tolkar i desember 2023.

Det er positivt at ein større del av tolkeoppdraga blir utførte av ein kvalifisert tolk, men IMDi vurderer at det enno er ein for stor del (34 prosent) av oppdraga som blir utførte

¹ [Tolkemonitor LOV: Offentlige organers etterlevelse av tolkeloven i 2022 | IMDi](#)

² [Tolkemonitor SPRÅK: Offentlige organers behov for tolketjenester i 2022 | IMDi](#)

av personar utan tolkefaglege kvalifikasjonar, og at offentlege organ må følgjast tettare opp og kapasiteten til tolkane utnyttast betre.

Det kjem fram av Tolkemonitor LOV at offentlege organ som har eigenregiløysingar for bestilling av og kontakt med tolkar, etterlever tolkelova § 7 i større grad enn andre. Ulike organisatoriske løysingar gir ulike utslag, og offentlege organ som nyttar private tolkeformidlarar, har vesentleg lågare grad av måloppnåing enn statlege aktørar med eigenregiløysingar.

Retningslinjer for bruk av tolk

Tolkelova § 9 pålegg offentlege organ som jamleg bruker tolk, å ha retningslinjer for tolking, men berre 12 prosent av verksemdene har retningslinjer som tilfredsstillar dei krava lova stiller til slike retningslinjer. 41 prosent har retningslinjer som berre delvis tilfredsstillar krava, mens 47 prosent ikkje har retningslinjer for bruk av tolk i det heile.

Tilsyn med bruken av tolk i offentlege organ

Tilsynet med bruken av tolk i offentlege organ blir utført av statlege og kommunale tilsynsmyndigheiter, jf. tolkelova § 12. Tolkemonitor LOV 2022 viste at det ikkje blei gjennomført tilsyn med etterlevinga av tolkelova i 2022, og tolking har heller ikkje vore tema i andre tilsyn. Agenda Kaupang, som står bak målinga, vurderer at det ikkje er overraskande at det enno ikkje er gjennomført tilsyn med etterlevinga av tolkelova med heimel i § 12, fordi tilsynsmyndigheiter gjerne lét nye lover verke ein periode før dei fører tilsyn med etterlevinga.

Korleis minoritetsspråklege ser på tolking

I april 2023 publiserte IMDi ein rapport laga av NTNU Samfunnsforskning. Rapporten var resultatet av eit FoU-prosjekt om korleis minoritetsspråklege innbyggjarar ser på tolking og tolkemedierte møte med det offentlege. NTNU Samfunnsforskning fann at minoritetsspråklege innbyggjarar gjennomgåande gir uttrykk for at dei ønskjer tolk i møte med det offentlege, for å kunne delta aktivt i samtalane.

Rettleiing og pådrivararbeid

IMDi har høg pågang frå offentlege organ, tolkar og andre som treng rettleiing. I 2023 behandla vi nærmare 1 000 førespurnader på tolkefeltet.

Tolkemonitor LOV viste at det stadig er ein utbreidd bruk av ukvalifiserte tolkar i det offentlege, og at det manglar retningslinjer for bestilling og bruk av tolk. Skriftleg rettleiing på IMDis nettsider og informasjonskampanjar i sosiale medium har ikkje gitt tilstrekkeleg effekt, og direktoratet gjennomførte i 2023 dialogmøte med Bufdir, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Politidirektoratet, KS og Utdanningsdirektoratet for å skape forståing av den manglande etterlevinga av tolkelova. IMDi vil halde fram denne innsatsen i 2024 og vidare.

IMDi held jamleg presentasjonar og innlegg knytte til tolkelova og aktuelle innsatsområde. Utdanningsinstitusjonar, fylkeskommunar, helseføretak og tolkeformidlarar er eksempel på aktørar som har fått besøk av IMDi i 2023.

IMDi deltek i arbeidsgruppa som reviderer Helsedirektoratets rettleiar for kommunikasjon via tolk i helse- og omsorgstenestene. Vi har òg bidrege i ein informasjonskampanje frå Helsedirektoratet om bruk av tolk i helsetenesta.

IMDi får mange førespurnader om skriftleg omsetjing, ettersom det ikkje finst noka anna offentleg myndigheit med ansvar for omsetjingsfeltet. Desse førespurnadene fell utanfor mandatet og kompetanseområdet til direktoratet.

Skjermtolking

Skjermtolking har vore eit innsatsområde dei siste fire åra, med mål om å auke og betre bruken i offentleg sektor. Prosentdelen av tolkeoppdraga som blir utførte via skjerm, låg på ca. 2 prosent frå 2020 til 2022, mens tala for 2023 viste ein nedgang til 1 prosent.

Året 2022 blei først og fremst brukt til å produsere rettleiings- og informasjonsmateriell, blant anna eit e-læringskurs retta mot tolkebrukarar og tolkar. I 2023 har IMDi arbeid med å distribuere og skape merksemd rundt dette materialet.

IMDi gjennomførte i 2023 ein informasjonskampanje om skjermtolking i sosiale medium. Formålet med kampanjen var å vise og framheve positive aspekt og samtidig lenkje til IMDi informasjonsmateriell. Kampanjen oppnådde over 2 millionar visningar i sosiale medium og nådde ut til i underkant av 500 000 menneske. Med eit lite spreingsbudsjett på totalt 150 000 kroner, reknar IMDi dette som gode tal. Samtidig er det sannsynleg at mange av desse menneska er utanfor målgruppa saksbehandlarar i offentleg sektor som er i kontakt med den minoritetsspråklege befolkninga.

Dei gjennomførte tiltaka har støtte både i IMDi eige innsiktarbeid frå 2021 og i tilrådingar frå ein rapport utført av Oslo Economics i 2021: *Organisering av fjerntolking og tolkeformidling i offentlig sektor*³. Målet med tiltaka var å oppnå ein vesentleg auke i talet på skjermtolkeoppdrag. IMDi registrerer at tiltaka så langt ikkje har resultert i ein auke. Vi har ingen klare svar på kvifor så få tolkeoppdrag blir gjennomførte over skjerm, men det er grunn til å tru at offentlege fagpersonar ikkje opplever at det er vesentleg grunn til å velje skjerm. Det vil seie at dei vel frammøtetolking når dei har høve til det, og telefon når frammøte ikkje er mogleg. IMDi vil vurdere om vi skal halde oppe innsatsen for meir bruk av skjermtolking, eller om det er lettare å oppnå effektivisering på tolkefeltet ved å sjå meir overordna på andre moglegheiter som ligg i digitalisering og KI.

³ [Organisering av fjerntolking og tolkeformidling i offentlig sektor](#)

Kvalifisering av tolkar

IMDi forvaltar tilskot til kvalifiseringsordningar for tolkar, og i 2023 blei det løyvd 16,4 mill. kroner. Desse midlane finansierer statsautorisasjonsordninga i tolking, Tospråktesten og kurstilbod innanfor ansvarsområdet til tolkar. Av desse midlane gjekk 15,3 mill. kroner til OsloMet og 1,1 mill. kroner til Samisk høgskole. I tillegg får Høgskulen på Vestlandet finansiering direkte frå Arbeids- og inkluderingsdepartementet til ulike studietilbod for tolkar. Andre studietilbod for tolkar blir finansierte på budsjetta for universitets- og høgskulesektoren.

Tilskotsforvaltninga har som mål å leggje til rette for treffsikker tolkekvalifisering. IMDi innrettar kvalifiseringstilboda mot språka der behovet er størst. Dei siste tre åra er det avsett ressursar til nye administrative løysingar og digitaliseringsprosjekt som OsloMet har varsla at vil gi store effektiviseringsgevinstar. Effektiviseringsgevinstane vil ifølgje OsloMet kunne innhentast frå og med 2024, slik at det vil bli ein aktivitetsauke ved kvalifiseringstilboda som vil vere større enn det auken i tilskot i seg sjølv skulle tilseie.

IMDi og OsloMet har sidan 2007 kvalifisert tolkar på samiske språk, men det har vore utfordrande å rekruttere søkjarar og etablere sensornettverk. Utfordringar i arbeidet med fagleg kvalitet og innretning har gjort at ein har ikkje vore i stand til å dekkje det behovet samfunnet har for tolking på samiske språk. Ansvar for Tospråktesten på samiske språk blei frå 2022 lagt til Samisk høgskule, som arrangerte testen for første gong i desember 2023. Dette dannar eit godt grunnlag for vidare utdanning av tolkar på samiske språk i samisk språkområde.

Tolkemonitor SPRÅK gir ein indikasjon på kva språk IMDi bør prioritere til dei ulike kvalifiseringsordningane og utdanningstilboda i tolking. IMDi bestemmer språka til kvalifiseringstilboda i samråd med utdanningsinstitusjonane, ut frå kunnskapsgrunnlaget om tolkebehov og dekninga av kvalifiserte tolkar på dei språka som blir kartlagde. I 2023 var dei høgast prioriterte språka arabisk, ukrainsk, russisk, kinyarwanda/kirundi og swahili.

Språk med underdekning av kvalifiserte tolkar

Tolkemonitor SPRÅK bereknar kor stor del av tolkeoppdraga for det offentlege som kan dekkjast av tolkane som står i Nasjonalt tolkeregister. For 2022 blei det lagt til grunn at ein tolk venteleg kan utføre tolking tilsvarande 35 prosent av ei stilling, og ut frå dette blei det berekna ei underdekning på ca. 30 prosent. Behovet på arabisk er den største drivaren bak underdekninga. I tillegg er det behov for ca. 500 fleire kvalifiserte tolkar på 19 andre språk. Skal dekningsgrada bli betre, bør offentlege organ få organisatoriske løysingar som gjer det mogleg å utnytte kapasiteten betre, og det må kvalifiserast fleire tolkar. IMDi har i 2023 sett i verk tiltak på begge områda.

Basert på kartlegginga av kapasiteten og tilgangen til tolkar i 2022 vurderer direktoratet at berre ca. 25 prosent av tolkane i tolkeregisteret har tolkeoppdrag som hovudinntektskjelde. 86 prosent av tolkane i kartlegginga oppgir at dei gjerne skulle ha tolka meir, men at manglande moglegheiter og uvisse om inntekt, arbeidsmengd og arbeidsvilkår hindrar dei i det.

Yrkeskvalifikasjonar

Tolkar som har skaffa seg eller fått dei tolkefaglege kvalifikasjonane sine godkjende i eit anna land, kan få godkjenning i Noreg etter *lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjonar* (yrkeskvalifikasjonslova). IMDi godkjenner tolkefaglege yrkeskvalifikasjonar frå utlandet.

I 2023 fekk IMDi ca. 30 søknader om godkjenning av tolkefaglege yrkeskvalifikasjonar frå utlandet. Dei fleste søknadene gjaldt godkjenning av tolkefaglege kvalifikasjonar skaffa i eit EØS-land. Rundt halvparten av søknadene blei godkjende, og tolkane blei førte opp i tolkeregisteret i den kategorien som svarte til dei godkjende kvalifikasjonane deira. Dei utanlandske kvalifikasjonane som blir godkjende, er hovudsakleg bachelor i tolking, statsautorisasjon og enkelte tolkeemne som blir likestilte med det norske grunnemnet i tolking i offentleg sektor.

IMDi er med i nettverket for dei nasjonale godkjenningsmyndigheitene (med 17 andre norske godkjenningsmyndigheiter), som møtttest to gonger i løpet av 2023. IMDi vurderer at det er nyttig å kunne utveksle erfaringar med godkjenning av yrkeskvalifikasjonar frå utlandet med andre nasjonale myndigheiter, for å sikre god felles forståing av lovverket.

Evaluering av kvalifiseringstilbodet i tolking

IMDi har sett i gang ei evaluering av det heilskaplege kvalifiseringstilbodet i tolking i Noreg. Evalueringa blir gjennomført av Proba samfunnsanalyse og Kantar public på oppdrag frå IMDi. Dei to aktørane får hjelp av ei ekspertgruppe med høg tolkefagleg kompetanse. Evalueringa starta i oktober 2023 og blir fullført innan utgangen av 2024.

Nasjonalt tolkeregister

I 2023 fekk 18 personar løyve som statsautorisert tolk i 6 ulike språk, og 185 personar kvalifiserte seg til å stå i Nasjonalt tolkeregister gjennom avlagd Tospråktest og gjennomført TAO-kurs. I tillegg har 25 personar fullført bachelor i tolking ved OsloMet, 46 personar har fullført grunnemne i tolking ved OsloMet, og 20 personar har fullført grunnemne i tolking ved Høgskulen på Vestlandet. Alle desse kvalifikasjonane gir grunnlag for oppføring i tolkeregisteret. Fleire av personane stod i Nasjonalt tolkeregister i lågare kvalifikasjonskategoriar eller andre språk frå før, så auken i talet på unike personar i registeret er noko lågare enn summen av desse tala. I tillegg har registeret opna for oppføring for tolkar med norsk teiknspråk, og desse står for over halvparten av alle nye oppføringar i Tolkeregisteret i 2023.

Talet på tolkar i Nasjonalt tolkeregister

I løpet av 2023 auka talet på oppføringar i Nasjonalt tolkeregister med 24 prosent, frå 2 245 til 2 782. Det er færre unike personar i registeret enn det er oppføringar, sidan oppføringar tel språk og éin tolk kan ha kvalifikasjonar i fleire språk. Talet på unike personar auka òg med 24 prosent, frå 1 891 den 31.12.2022 til 2 338 den 31.12.2023. 599 personar er

førte opp med to eller fleire språk. Prosentdelen høgt kvalifiserte tolkar med anten bachelorgrad, statsautorisasjon eller grunnemne i tolking auka i løpet av 2023 med 8 prosentpoeng, frå 55 til 63 prosent, på grunn av dei mange teiknspråktolkane som kom inn i registeret for første gong.

Tabell 3-4-1. Talet på oppføringar i Nasjonalt tolkeregiester per 31.12, etter kvalifikasjonskategoriar. 2020–2023

Kvalifikasjonskategori	Talet på oppføringar			
	2020	2021	2022	2023
Kategori A: statsautorisasjon og bachelorgrad	18	26	66	92
Kategori B: bachelorgrad eller statsautorisasjon og grunnemne	217	234	242	483
Kategori C: statsautorisasjon	43	45	42	43
Kategori D: grunnemne	745	814	879	997
Kategori E: Tospråktesten og kurs (TAO) eller statsautorisert translatør/fagomsetjar og kurs (TAO)	630	829	1 016	1167
Totalt	1 653	1 948	2 245	2782

Teiknspråk

I 2023 opna Nasjonalt tolkeregiester for oppføring av tolkar i norsk teiknspråk, norsk skrivetolking og tolking for døvblinde. Det er per 31.12.2023 ført opp 268 teiknspråktolkar i Nasjonalt tolkeregiester. Utvidinga av tolkeregiesteret betyr blant anna at offentlege etatar som bestiller teiknspråktolk til tolkeoppdrag som ikkje blir dekte av folketrygdlova, kan finne teiknspråktolkar samla på éin stad. Fagansvaret for teiknspråktolking ligg i Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Samanslåtte språk i Nasjonalt tolkeregiester

IMDi har i samråd med utdanningsinstitusjonane som tilbyr tolkekvalifisering, vedteke å gjere ei endring i måten nokre tolkespråk er oppførte på i Nasjonalt tolkeregiester. Desse tolkespråka har no blitt samla under éi felles oppføring. Grunnlaget for endringa er at språka det gjeld, er såpass gjensidig/innbyrdes forståelege at dei kan ha ei felles oppføring, og at dei er tilstrekkeleg gjensidig forståelege til at tolkar som har tolkeutdanning eller autorisasjon, ikkje skal måtte gjennomføre denne utdanninga eller autorisasjonen to gonger for å kvalifisere seg til å stå som tolk i begge språka.

Fordrivne frå Ukraina

Dei mange fordrivne frå Ukraina gjer at både ukrainsk og russisk i dag er blant dei fem største tolkespråka. Dei aller fleste som kjem til Noreg frå Ukraina, meistrar ifølgje tal frå UDI og NIBR både ukrainsk og russisk. Russisk har lenge hatt mange høgt kvalifiserte

tolkar, mens det før krigen var svært låg etterspurnad og få tolkar på ukrainsk. OsloMet har i 2023, på oppdrag frå IMDi, kvalifisert mange nye tolkar på ukrainsk, og sidan krigen braut ut, har talet på ukrainske tolkar i Nasjonalt tolkeregister gått opp frå 13 til 134. I IMDis årsrapport for 2022 viste vi til ei eigenundersøking av kapasiteten til tolkane⁴ der det kom fram at ein stor del av dei nyleg kvalifiserte ukrainske tolkane jobbar lite, eller ikkje i det heile teke, som tolk. Førebelse tal frå kapasitetsundersøkinga blant tolkar for 2023 peiker på at denne trenden ikkje ser ut til å minke. Det mest utslagsgivande for at kvalifiserte tolkar ikkje tolkar meir enn dei gjer i dag, blir knytt til organisatoriske forhold, det vil seie både til korleis offentlege organ planlegg og gjennomfører tildeling av tolkeoppdrag til tolkar, til lønns- og arbeidsvilkår og til korleis verksemdene organiserer arbeidsdagane til tolkane. Det har vore eit jamt tilfang av nye kvalifiserte tolkar på ukrainsk gjennom 2023, men på sikt er det lite formålstenleg å motverke fråfall av kvalifiserte ukrainske tolkar med å auke ressursane til kvalifisering av endå fleire tolkar. IMDi arbeider derfor med å leggje til rette for betre organisatoriske løysingar og vil framleis ha ein forsterka rettleingsinnsats ovanfor offentlege organ.

Varsel om tolkar som bryt tolkelova

Då tolkelova kom, blei IMDi ansvarleg for å ta imot og behandle varsel om tolkar som ikkje overheld krava i lova. Varslingsordninga er viktig for arbeidet med kvalitetsreform og profesjonalisering på tolkefeltet.

Parallelt med å ta imot, vurdere og behandle varsel har IMDi i 2023 jobba med varslingsrutinar for å sikre kvalitet i oppfølginga. Direktoratet har i år oppretta eit partssamansett utval som skal gi råd når IMDi skal behandle varsel mot tolkar. Utvalet er valt for ein periode på eitt år, og består av fire representantar frå tolkefeltet: ein tolk med tolkeutdanning, ein tolkebestillar, ein tilsett ved tolkeutdanning og ein brukarrepresentant for minoritetsspråklege. Utvalet hadde to møte i 2023 og gav råd i sju varslings saker.

IMDi fekk 15 varsel om tolkar som braut tolkelova, i 2023. Sju varsel omhandla brot på god tolkeskikk, to varsel omhandla brot på teieplikta, og to varsel omhandla brot både på god tolkeskikk og på teieplikta. Fire varsel blei ikkje følgde vidare opp etter innleiande undersøkingar, og éi varslings sak var det ikkje mogleg å innhente nok informasjon om til å gjere innleiande undersøkingar.

IMDi vil publisere ein eigen rapport om arbeidet med varsel om tolkar som bryt tolkelova og tolkeforskrifta.

Internasjonalt arbeid

IMDi har samarbeidd med bulgarske og greske myndigheiter på tolkefeltet. Samarbeidet er finansiert gjennom EØS-midlane i programområda for asyl og migrasjon og for effektive domstolar og ein styrkt rettsstat.⁵ Målet med samarbeidet er å styrkje rettssikkerheita og

⁴ [Tolkers kapasitet og tilgjengelighet i 2022 | IMDi](#)

⁵ [Programområder 2014–2021 – regjeringen.no](#)

tilliten europeiske innbyggjarane har til eigne myndigheiter når det gjeld evna til å sikre sivile rettar, likebehandling og vern.

innanfor rammene av EØS-prosjektet Capacity Building of National Asylum and Migration Management Systems inngjekk IMDi i mars 2022 ein partnerskapsavtale med det greske departementet for migrasjon og asyl (MoMA) om skipinga av eit tolkeregister i den greske utlendingsforvaltninga. Avtalen varer fram til april 2024. IMDis rolle i samarbeidet er å bidra med kunnskap, kompetanse og erfaring når det gjeld oppbygginga av den norske modellen for organisering av tolkefeltet.

Det bulgarske Supreme Judicial Council starta i 2023 eit samarbeid med IMDi om nye aktivitetar for å styrkje rettssikkerheita på tolkefeltet. Aktivitetane i 2023 var retta mot kvalifisering av tolkar, brukarbevisstgjerjing, implementering av tolkelova, bruk av skjermtolking, profesjonalisering av tolkeyrket, arbeidet med behandling av varsel mot tolkar og kunnskapsbygging på feltet.

IMDi presenterte utviklinga av tolkefeltet i Noreg på det 12. nordiske tolkelærarseminaret, som blei arrangert av Universitetet i København i november. Det er ei aukande interesse for regulering på tolkefeltet i dei nordiske landa, og eit potensial for meir samarbeid mellom myndigheitene i Norden.

I desember blei Nasjonalt tolkeregister valt ut av UNHCR som eit godt eksempel som kan inspirere andre land til å finne nye løysingar som hjelper både flyktningane sjølv og lokalsamfunna som tek dei imot.⁶

⁶ [National Register of Interpreters | The Global Compact on Refugees | UNHCR \(globalcompactrefugees.org\)](#)

4. Styring og kontroll i verksemda

IMDi opplegg for styring og kontroll bidreg til måloppnåing for både løpande driftsoppgåver og utviklingsprosjekt. Risikostyring, internkontroll, tryggleik og beredskap og dokumentforvaltning er integrerte i styringa av verksemda.

Verksemdsstyringa i IMDi følgjer eit årshjul tilpassa styringsprosessane i statlege verksemdar. Planar og budsjett støttar opp under måla i tildelingsbrevet frå eigardepartementet og prioriteringar for å utvikle organisasjonen.

IMDi konkretiserer og formaliserer mål, resultatkrav, budsjett og fullmakter i årlege forventningsnotat og disponeringsskriv til divisjonane. Dette er grunnlaget for intern rapportering på måloppnåing og budsjett. IMDi rapporterer til departementet på krava i tildelingsbrevet.

Risikostyring er ein viktig del av verksemdsstyringa i IMDi, med god systematikk i arbeidet med risikovurderingar. Gjennom risikostyringa identifiserer IMDi forhold som kan oppstå og redusere måloppnåinga (risikoar). For å redusere risikoane set IMDi i verk tiltak slik at restrisiko er på eit akseptabelt nivå. I tillegg til overordna risikovurderingar på verksemdsnivå gjennomfører IMDi i aukande grad risiko- og sårbarheitsanalysar (ROS) som går meir i djupna innanfor ulike fagområde.

I 2023 blei det gjennomført tre overordna risikovurderingar på verksemdsnivå. Dei oppsummerte risikovurderingane går fram av tabell 4-1.

Tabell 4-1. Risikoar knytte til mål, med risikovurdering for 2023 per 31.12.2023

Overordna mål	Risiko	Risikovurdering (restrisiko etter tiltak)
Kvalifiseringa for nykomne er målretta og har høg kvalitet.	Risiko for manglande kompetanse i nye busetjingskommunar og komplekst regelverk for kommunar som buset fleire målgrupper	Høg (middels etter tiltak)
	Risiko for at kort programtid vil føre til for låg måloppnåing	Høg (middels etter tiltak)

Busetjinga er rask og treffsikker.	Risiko for at enkelte kommunar har nådd mettingspunktet og ikkje gjer vedtak om busetjing etter IMDi's oppmoding (2024), fordi dei ikkje har kapasitet, tenester, bustader m.m.	Høg (middels etter tiltak)
	Risiko for at avgrensa kartlegging fører til mindre treffsikker busetjing	Middels (middels etter tiltak)
	Risiko for mangelfull kartleggingsinformasjon på fordelingstidspunktet	Middels (middels etter tiltak)
Offentleg sektor har tilgang på og bruker kvalifiserte tolkar.	Risiko for at oppdragsgivarane ikkje får tilgang til tolk når dei treng det	Høg (middels etter tiltak)
	Risiko for at vi ikkje har tolkar på dei språka samfunnet har behov for	Middels (middels etter tiltak)
	Risiko for at utdanningsinstitusjonane ikkje klarer å utnytte dei ressursane dei får tildelte frå IMDi	Høg (middels etter tiltak)
Anna	Risiko for IT-angrep frå utanforståande	Låg

Tryggleik og beredskap

Beredskap

IMDi har oppdatert planverket knytt til tryggleiks- og beredskap, både den overordna planen og delplanane *Kontinuitetsplan*, *Krisekommunikasjonsplan* og *Beredskapsplan for svingningar i bosettingsarbeidet 2022–2025*. Oppdateringa av planverket og den årlege gjennomgangen av informasjonstryggleik og GDPR er viktige element i internkontrollarbeidet med tryggleik og beredskap.

IMDi har revidert og ferdigstilt ein overordna ROS-analyse med tiltak for samfunnstryggleik og beredskap på områda busetjing, minoritetsrådgivarordninga, frivillig sektor med tilhøyrande tilskotsordningar og fysisk sikring av lokale.

Slik IMDi vurderer det, er det gjort mykje på området. Samtidig vil vi i det vidare arbeidet sikre at kunnskap og innsikt på feltet blir godt forankra i heile organisasjonen. I denne samanhengen er forståinga av roller og ansvar sentral. Ein viktig del av det å utvikle internkontrollen på området vil vere gjennomføring av ROS-analysar.

I 2023 er det ikkje gjennomført krise- og beredskapsøvingar. Det skal gjennomførast øvingar i 2024, og desse vil vere med og danne grunnlag for vidareutvikling av planverket.

Informasjonstryggleik og personvern

For å auke forståinga av informasjonstryggleik og personvern blant dei tilsette har IMDi gjennomført kompetansehevande tiltak, blant anna kulturmåling og testing av kor godt dei tilsette forstår phishing. Det blir òg gjennomført fortløpande testing og overvaking av systema til IMDi for å sikre at ingen uvedkommande har tilgang. Ein ROS-analyse av informasjonstryggleiken med tiltak blei starta i 2023 og skal gjerast ferdig i 2024.

I alle digitale utviklingsprosjekt og i ordninga med mangfaldsrådgivarar som har arbeidsstad på vidaregåande skular og ungdomsskular, blir det gjennomført ROS-analysar av informasjonstryggleik og personvern.

Personvernombodet er tett kopla på arbeidet med informasjonstryggleik, for eksempel når det gjeld opplæringsmateriell og tilpassingar av digitale løysingar, som følgje av busetjinga av dei mange fordrivne frå Ukraina.

For å sikre personvernet ved utlevering og behandling av personopplysningar i samband med forskning, analyse og statistikk har IMDi forbetra retningslinjene.

IMDi gav i 2023 tre avviksmeldingar til Datatilsynet som gjaldt personopplysningar på avvegjar. Avvik blei følgde opp med tiltak.

Kunnskapsutvikling

For å bidra til at det blir utvikla ein heilskapleg politikk og tiltak på integreringsfeltet, har IMDi som fagdirektorat eit særleg ansvar for kunnskapsutvikling. IMDi bestiller forskning, gjennomfører evalueringar, set i gang FoU-prosjekt, utviklar integreringsindikatorar og statistikk og lagar kunnskapsoppssummeringar, blant anna basert på erfaringar i kommunesektoren. Kunnskapen blir formidla til departementet, andre statlege myndigheiter og etatar, kommunar, frivillige organisasjonar, arbeidsgivarar og befolkninga elles.

I 2023 fordelte IMDi 32,9 mill. kroner i FoU-midlar på post 21 til totalt 51 prosjekt. Midlane gjekk både til prosjekt som er starta tidlegare år, og til nye prosjekt. Dei spenner tematisk breitt innanfor IMDis ansvarsområde og dekkjer problemstillingar knytte til blant anna kvalifisering til arbeidslivet, busetjing av flyktningar, negativ sosial kontroll, oppvekst og frivillig arbeid, rasisme og diskriminering.

Eksempel på ferdigstilte eller igangsette prosjekt er *Ukraineres første møte med norsk utlendingsforvaltning*, *Integreringsbarometeret*, piloten *Hverdagsintegrering – innvandreres egne opplevelser med tillit, tilhørighet, rasisme og diskriminering*, *Negativ sosial kontroll på skolen / i skolegården* og *Tolkemonitor – offentlige organers språkbehov og etterlevelse av tolkeloven*.

IMDi gjennomfører òg i aukande grad undersøkingar/analysar sjølv, for eksempel *Indikatorer for integrering*, *Indikatorer for etnisk mangfold i arbeidslivet*, *Kommuneundersøkelsen*,

Brukerundersøkelsen blant deltakere i introduksjonsprogram og Tolkers kapasitet og tilgjengelighet.

IMDi har delt ny kunnskap blant anna på ei rekkje lanseringsseminar og gjennom sosiale medium, der vi i løpet av året har nådd langt fleire enn før.

I IMDi har vi òg sett i gang eit stort løft for å gjere tala og statistikkane våre betre og meir tilgjengelege. Datavarehuset (sjå avsnittet om digitalisering nedanfor) står sentralt i denne prosessen og har i løpet av 2023 gitt gevinstar for brukarane med blant anna hyppige oppdateringar av busetjingstal og oppgraderte «tal og statistikk-sider» på imdi.no.

IMDi har ansvaret for dei årlege kartleggingane Berekningsutvalet (partssamansett utval med staten og kommunesektoren) gjer av kommunale utgifter til busetjing og integrering. Kartlegginga viser om det er eit rimeleg samsvar mellom utgiftene til kommunane og dei statlege tilskota til formålet (integreringstilskot, særskilt tilskot for einslege mindreårige og tilskot til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrarar). I 2022 var dekningsgrada for integreringstilskotet 97,3 prosent, det same som i 2021. For einslege mindreårige var den samla dekningsgrada for integreringstilskotet og det særskilde tilskotet 117 prosent. Dekningsgrada for norsktilskotet var 77,1 prosent, ein auke frå 68,4 prosent i 2021. I 2023–2024 gjennomfører utvalet, på oppdrag frå Justis- og beredskapsdepartementet, ei kartlegging av tilskotet til vertskommunar med asylmottak for budsjettåret 2023.

Digitalisering

I 2023 har digitaliseringsarbeidet støtta breitt opp under oppgåveløysinga i IMDi, gjennom å etablere og vidareutvikle tenester, fellesplattformer og datavarehus. Fleire av desse er òg omtalte i kapittel 3.

Fellesplattforma for register- og busetjingstenester er ferdigstilt. Ny arkitektur og overgang til mikrotenster har gjort det langt enklare å gradvis utvikle nye tenester og gjere endringar i systema. Systema har òg blitt mykje meir brukarvennelege. Dei nye registertenestene for Jobbsjansen og for arbeidet til mangfaldsrådgivarane i skulane er ferdig utvikla. Betre datakvalitet og enklare statistikkproduksjon har styrkt arbeidet med kunnskapsgrunnlaget. Den nye løysinga for kartlegging av kompetansen til flyktning før busetjing er sett i produksjon. Løysinga gir meir valide data, som grunnlag for treffsikker busetjing og individuelt tilpassa introduksjonsprogram.

Fellesplattforma for tilskot er utvida med ei ny løysing for utbetaling av tilskot til norskopplæring. Det har blitt enklare å utbetale årets tilleggsløyvingar og tilskotet til utvida opplæring for personar med kollektivt vern. Informasjon om tilskot er no tilgjengeleg for tilskotsmottakarane i sanntid. Plattforma omfattar alle regelstyrte tilskotsordningar og gjer det enkelt å gjere tilpassingar ved endringar i ordningane.

Dermed er vi mindre avhengige av eksterne konsulentar. Framover vil IMDi vurdere om plattformene kan utvidast til å omfatte løysingar for dei søknadsbaserte ordningane.

Fellesplattforma for nettstadene til IMDi er oppgradert. Dermed blir det enklare å utvikle eksisterande og nye nettstader og å gjere nettstadene meir brukarvennlege. Den nye nettstaden nyinorge.no har blitt lansert. Det er ein minimumsversjon som er tilpassa fordrivne frå Ukraina, og som lett kan utvidast til nye målgrupper. Nettstaden baserer seg på gjenbruk av informasjon og data frå ulike sektormyndigheiter og andre relevante aktørar og er eit eksempel på ei samanhengande brukarteneste. Den nye nettstaden for mangfald i arbeidslivet, mika.no, er sett i produksjon og blir lansert i 2024.

Datavarehuset styrkjer og effektiviserer IMDi arbeid med utvikling av datagrunnlag, statistikk og rapportar, som grunnlag for analysar og kunnskapsutvikling, og styringsinformasjon. Oppgraderinga til ei skyteneste gir IMDi betre tilgang til interne og eksterne datakjelder, og andre aktørar får enklare tilgang til IMDi sine data. Det gir gevinstar for eksisterande statistikk- og rapporteringsbehov. Tidkrevjande prosessar med manuell dataauthenting, tilordning i Excel og presentasjon er i ferd med å bli erstatta av automatiserte operasjonar.

I 2023 innførte IMDi ein ny digital styringsmodell, som har bidrege til å profesjonalisere digitaliseringsarbeidet.

Tilskotsforvaltning

IMDi forvaltar mange tilskotsordningar, som skal bidra til at innvandrarak deltek i arbeids- og samfunnslivet. For alle tilskotsordningane samla har IMDi i 2023 betalt ut 21,8 mrd. kroner til kommunar, frivillig verksemd og private. Dei aller fleste ordningane blir lyste ut med rundskriv. Nokre få blir ikkje lyste ut og er ikkje omtalte her (områdesatsing, kvalifiseringsordningar for tolkar og nokre få tilskot vedtekne av Stortinget på kap. 671, postane 62, 72 og 73).

Rapporteringa her byggjer på rapporteringa i kapittel 3.

Innan 1. juni 2024 får departementet ein utdjupande rapport om tilskot til auka kvalitet i dei kommunale tenestene, frivillig verksemd og etnisk mangfald i arbeidslivet. Rapporten vil basere seg på rapporteringa frå tilskotsmottakarane, som ikkje kjem før årsrapporten er ferdig.

Tilskot til busetjings- og integreringsarbeidet i kommunane

Tre store ordningar skal finansiere tenestene i kommunane og bidra til målet om at innvandrarak skal delta i arbeids- og samfunnslivet, med ei samla utbetaling på 20,8 mrd. kroner:

- integreringstilskot
- særskilt tilskot ved busetjing av einslege mindreårige
- tilskot til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrarak

Ordningane er regelstyrte, og kommunane har ikkje rapporteringsplikt. Det er ikkje direkte målbart i kva grad tilskota bidreg til målet om deltaking i arbeidslivet. Men ein måler likevel ei rekkje forhold som seier noko om kva viktige tenester i kommunane fører til, blant anna oppstart, deltaking og gjennomføring i norskopplæringa og introduksjonsprogrammet, kor mange deltakarar i introduksjonsprogrammet som kjem i arbeid eller utdanning etter avslutta program, og kor raskt dette skjer. Sjå nærmare omtale i kap. 3.2.

I tillegg skal ordninga med tilskot til kommunar for busetjing av personar med alvorleg funksjonsnedsetjing og/eller alvorlege åtferdsvanskar finansiere dei særlege utgiftene til kommunane, med ei samla utbetaling på 497,1 mill. kroner. Ordninga er søknadsbasert, med rekneskapsplikt.

Storleiken på tilskotssatsane verkar inn på busetjingsviljen i kommunane, og kartlegginga frå Berekningsutvalet viser dekningsgrada for utgiftene til kommunane (sjå nærmare omtale i avsnittet om Berekningsutvalet ovanfor).

Tilskot til å utvikle tenestene i kommunane

Fleire ordningar skal bidra til å utvikle tiltak og metodar for effektive kvalifiseringsløp i kommunane og fylkeskommunane, med ei samla utbetaling på 181,1 mill. kroner:

- tilskot til Jobbsjansen
- tilskot til utvikling av kommunale kvalifiserings- og integreringstiltak
- tilskot til etablering og gjennomføring av tilrettelagd fag- og yrkesopplæring
- tilskot til kvalifisering for bebuarak i integreringsmottak

Ordningane er søknadsbaserte, med rapporteringsplikt. Jobbsjansen har gitt gode resultat dei seinare åra. I 2022 gjekk 74 prosent av deltakarane over i arbeid eller utdanning etter avslutta program. Gjennom utviklinga av kommunale kvalifiserings- og integreringstiltak erfarer IMDi at kommunane i aukande grad bidreg i utviklingsarbeidet, og erfaringane frå prosjekta blir publiserte og delte mellom kommunane. Fag- og yrkesopplæringa hadde cirka 700 deltakarar i 2022. Det er potensial for fleire ved å utvikle samarbeidet mellom kommunar, fylkeskommunar og NAV-fylke, noko forsøket med ein nasjonal samarbeidsmodell bidreg til. I integreringsmottaka var 317 bebuarak i fulltidsprogram i løpet av 2023, og programmet bidreg til grunnleggjande kvalifisering og meir treffsikker busetjing.

Tilskot til frivillig verksemd

To ordningar skal bidra til frivillig verksemd for auka deltaking og integrering, med ei samla utbetaling på 182,8 mill. kroner:

- tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar
- tilskot til norskopplæringsordninga

Ordnigane er søknadsbaserte, med rapporteringsplikt. 848 frivillige organisasjonar fekk støtte til 998 landsdekkjande og lokale prosjekt og aktivitetar. 153 lokale og 8 regionale organisasjonar fekk driftsstøtte. IMDi vurderer at ordninga styrkjer den frivillige verksemda gjennom eit høgt aktivitetsnivå og tiltak som når mange deltakarar og involverte. Ordninga blir evaluert i 2023–2024. Evalueringa inkluderer den delte forvaltninga mellom IMDi og dei 40 kommunane. Prøveordninga med driftsstøtte til 9 små og nystarta innvandrorganisasjonar har ført til nyttig kompetanseheving i dei 9 organisasjonane. Gjennom norskopplæringsordninga har 33 tilbydarar gitt eit tilbod utover den lovfeste norskopplæringa til nesten 5 280 vaksne innvandrarak. Ordninga har òg gitt vekst i nye opplæringsstilbod. Evalueringa viser at ordninga styrkjer norskferdigheitene og stimulerer til vidare opplæring og kvalifisering.

I tillegg er det ei eiga ordning med tilskot til nasjonale ressursmiljø, med ei samla utbetaling på 37,5 mill. kroner. Ordninga er verken regelstyrt eller søknadsbasert, sidan Stortinget vedtek kven som får støtte. IMDi vurderer at ordninga bidreg til auka deltaking i, tillit til og tilhørslse i det norske samfunnet.

Tilskot til etnisk mangfald i arbeidslivet

Ordnninga for arbeidsgivarar skal bidra til etnisk mangfald og rekruttering av innvandrarak, med ei samla utbetaling til 27 verksemdar på 9,3 mill. kroner. I 2023 gjekk støtta i større grad enn tidlegare til breiare tiltakspakkar i verksemdene, der tiltak for mangfaldsløiing og rekrutteringstiltak inngår. Blant anna på bakgrunn av følgjeevalueringa vurderer IMDi at ordninga bidreg til etnisk mangfald i større grad enn før.

Forvaltning og effektivisering

IMDi har ei rekkje tiltak for å bidra til resultatav og kvaliteten på tenestene i kommunane. Vi legg stor vekt på å gi råd, rettleie og heve kompetansen i kommunane, fylkeskommunane og NAV. I arbeidet med ordningane for å utvikle tenestene i kommunane vektlegg IMDi tett oppfølging av prosjekt det blir gitt tilskot til, at prosjekt og metodar har overføringsverdi, og at utvikla tiltak og metodar blir innførte som ein ordinær del av tenestene i kommunane. Kunnskap og erfaringar blir delte aktivt med og mellom kommunane på læringsarenaer som IMDis årlege busetjingskonferanse, *Fagverksted*-konferansen, kompetansehevande samlingar med kommunane og nettverkssamlingar for prosjekta.

IMDi har ei tett oppfølging av dei 40 kommunane som forvaltar 70 prosent av tilskota til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar. Vi gir råd og rettleiing, og vi arrangerer fleire samlingar om blant andre regelverk og kunnskaps- og erfaringsdeling. Det vil likevel ta tid å byggje opp lik forvaltningspraksis og rapportering i desse kommunane.

Både evalueringar som er avslutta, og evalueringar som er i gang no, dannar grunnlag for vidareutvikling av tilskotsordningane.

I 2023 har IMDi gått gjennom retningslinjer, rundskriv og publiseringar for alle ordningane for 2024, i tråd med tilrådingane for klart språk. Det skal bli lettare for tilskotssøkjjarar å finne og forstå den informasjonen dei treng for å søkje om, forvalte og rapportere om tilskot.

Kommunar og frivillige organisasjonar viser svært stor interesse for dei søknadsbaserte ordningane. Den samla søknadssummen for Jobbsjansen overskreid budsjetttramma med ca. 67 prosent. For utvikling av kommunale kvalifiseringstiltak var søknadssummen dobbelt så stor som budsjettet. Det same gjeld integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar. Den totale søknadssummen for norskopplæringsordninga var fire gonger større enn budsjettet. I desse søknadene kan det finnast informasjon som er viktig for vidareutviklinga av ordningane.

IMDis forvaltning av tilskotsordningane er omfattande, med totalt ca. 7 400 rekneskapstransaksjonar. For dei søknadsbaserte ordningane som er lyste ut med rundskriv, behandla IMDi til saman 1 622 søknader, og 1 322 av desse blei innvilga. Det samla søknadsbeløpet var 805,0 mill. kroner (inkluderer ikkje tilskot for busetjing av personar med alvorleg nedsett funksjonsevne og/eller åtferdsvanskar, sidan søknadsbeløpet ikkje er tilgjengeleg).

For å effektivisere forvaltninga har IMDi dei seinare åra utvikla digitale løysingar, med klare gevinstar for dei store regelstyrte ordningane, og i all hovudsak får rett kommune utbetalt rett beløp til rett tid. Digitaliseringa har vore avgjerande for rask utbetaling av det store tilskotsvolumet som følgje av dei mange fordrivne frå Ukraina.

Dei digitale løysingane for dei søknadsbaserte ordningane har gjort det enklare å søkje om tilskot, og søknadsbehandlinga, oppfølginga og rapporteringa frå tilskotsmottakarane er betydeleg effektiviserte. Dette gir løpande oppdatert status for alle ledd i saksbehandlinga og eit betre grunnlag for IMDis rapportering til departementet.

Tabell 4-2. Søknadsbaserte tilskot som IMDi forvalta i 2023

Kap./post	Tilskotsordning	Talet på søknader	Talet på innvilga søknader	Omsøkt beløp (mill. kroner)	Utbetalt beløp (mill. kroner)
671/60	Tilskot for busetjing av personar med alvorleg nedsett funksjons- evne og/eller åtferdsvanskar	1 044	949	Ikkje tilgjengeleg	497,1
671/62	Tilskot til etablering og gjennomføring av tilbod om fag- og yrkesopplæring for vaksne innvandrarar	10	10	16,4	14,4
671/62	Tilskot til Jobbsjansen	36	30	156,8	94,0
671/62	Tilskot til pilotering av per capita-basert Jobbsjansen	5	5	12,6	10,0
671/62	Tilskot til kvalifisering for bebuarar i integreringsmottak	2	2	6,3	6,3
671/62	Tilskot til utvikling av kommunale kvalifiserings- og integreringstiltak	57	43	72,9	44,0
671/62	Ekstraordinær tilleggsutlysing: tilskot til utvikling av kommunale integreringstiltak – satsingsområde 6: innovative løysingar i introduksjonsordninga	37	12	32,1	7,8
671/62	Tilskot til utvikling av kommunale kvalifiserings- og integreringstiltak – satsingsområde 7: forsøk med nasjonal samarbeidsmodell for tilrettelagd fag- og yrkesopplæring	3	3	4,7	4,7
671/71	Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar, forvalta av IMDi	219	110	130,4	39,4
671/71	Tilskot til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjonar, forvalta av 40 kommunar	45	41	131,4	91,9
671/71	Tilskot til norskopplæringsordninga	91	67	205,8	51,5
671/73	Tilskot til tiltak for meir etnisk mangfald i arbeidslivet	72	29	35,5	9,3

Saker frå Riksrevisjonen

Ifølgje revisjonsbrevet frå Riksrevisjonen gav IMDi årsrekneskap for 2022 eit dekkjande bilete av disponible løyvingar, inntekter og kapitalpostar, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Det var ingen merknader som kravde oppfølging i 2023.

Riksrevisjonens revisjonsrapport for 2022 om tilskot til organisasjonar viste ingen særlege avvik i IMDi. Likevel bruker IMDi rapporten i arbeidet med å forbetre forvaltninga av tilskotsordningane, med blant anna betre informasjon og rettleiing, meir standardisering og forenkla skjema.

Administrative forhold

Konsulentbruk

I 2023 kjøpte IMDi konsulenttenester for totalt 120,7 mill. kroner, ein reduksjon frå 2022 på 10,2 mill. kroner. Sett opp mot lønnsbudsjettet på 216,8 mill. kroner utgjorde konsulentbruken 55,7 prosent, ein reduksjon frå 59,7 prosent i 2022.

Av driftsbudsjettet på post 01 på 376,7 mill. kroner brukte IMDi 32,7 mill. kroner, eller 8,7 prosent, ein reduksjon frå 9,6 prosent i 2022.

Av budsjettet til kunnskapsutvikling på post 21 på 32,9 mill. kroner brukte IMDi 30,9 mill. kroner, eller 92 prosent, ein reduksjon frå 97,3 prosent i 2022.

Av budsjettet til større utstyrsanskaffingar (digital utvikling) på post 45 på 72,3 mill. kroner brukte IMDi 56,6 mill. kroner, eller 78,3 prosent, same prosentdel som i 2022.

På IKT-området har IMDi vurdert balansen mellom å kjøpe konsulenttenester og å byggje opp eige kompetansmiljø. Eit eige kompetansmiljø må ha ein viss storleik for å kunne utvikle seg i ein bransje i rask utvikling. Samtidig er det krevjande å rekruttere og behalde kompetanse på området.

Til konsulenttenester på kommunikasjonsfeltet brukte IMDi 6,7 mill. kroner, ein reduksjon på 0,6 mill. kroner frå 2022. Konsulenttenester blei nytta blant anna til vidareutvikling og profilering av ulike nettsider og til kampanjar.

Desentraliserte arbeidsplassar

Ved slutten av året er to tilsette omfatta av ordninga med desentralisert arbeid, det same som ved starten av året.

IMDi har vurdert moglegheita for å bruke meir desentralisert arbeid, men ser at det vil medføre at vi ikkje kan levere godt på hovudoppgåvene. Vi baserer oss på erfaringar med omfattande bruk av desentralisert arbeid frå perioden med gjennomføring av regionreforma, og med bruk av heimekontor under pandemien, noko som gjekk ut over evna til samarbeid på tvers internt, særleg i utviklingsarbeid. Vi har òg jamleg kontakt og samarbeid med brukarar, samarbeidspartar og departement, noko som ofte skjer på kort varsel og sentralt i Oslo.

Lærlingar

Frå 1.9.2023 har IMDi hatt to lærlingar innanfor IT og service og administrasjon, begge for ein toårsperiode.

Organisering med ny divisjon

For å sikre god styring og styrkt innsats i arbeidet mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, kjønnslemlesting og/eller æresrelatert vald, og dessutan nødvendig oppfølging av mangfaldsrådgivarane, er den tidlegare avdelinga for MR og førebygging gjort om til ein ny divisjon for mangfaldsrådgivarar og førebygging, med fire avdelingar. Oppdatert organisasjonskart finst i kapittel 2.

5. Vurdering av framtidssutsikter

Samfunnsoppdraget vårt gjeld på både kort og lang sikt. Nedanfor følgjer vurderinga vår av nokre vesentlege forhold som vil prege feltet og politikkområdet vårt dei nærmaste åra, og kva konsekvensar det vil ha for direktoratet og prioriteringane våre framover.

Ei meir samansett befolkning

Talet på innvandrarak og barn av innvandrarak fødde i Noreg har meir enn tredobla seg på 20 år. Ved inngangen til 2023 hadde over éin million personar innvandrarakbakgrunn. Innvandrarakane har bakgrunn frå over 200 ulike land. Dette gir ei samansett gruppe, ikkje berre når det gjeld landbakgrunn eller innvandringsgrunn, men òg med omsyn til alder, utdanning, helse- og livssituasjon, økonomi og butid i Noreg. Fordi det stadig kjem nye innvandrarakgrupper til Noreg, endrar og utvidar mangfaldet i befolkninga seg heile tida. Dette utviklingstrekket vil vere med og påverke prioriteringane våre i åra som kjem.

Dette mangfaldet vil utfordre evna vår til å sjå eige pådrivararbeid, verkemiddelapparat og innsatsområde meir i samanheng, utover sektorar og vande siloar. Vi vil sjå på metodar for norskopplæring på arbeidsplassen, ikkje berre for nykomne flyktningar og arbeidsinnvandrarak, men òg for innvandrarakkvinner med lang butid. Vi vil sjå synergjar mellom tilskot til frivillige organisasjonar og kommunar, men òg til private aktørar og arbeidsgivarar. Vi vil førebyggje negativ sosial kontroll og æresrelatert vald og samtidig kjempe mot rasisme og diskriminering og ekstremisme blant unge. Vi vil sjå stadutvikling og områdesatsing i samanheng med næringsutvikling for å få bukt med utanforskap og parallellsamfunn. Vi vil sjå bruk av kvalifisert tolk ved språkbarrierar og ny tolkelov meir i samanheng med pådrivararbeid for betre kapasitet og kompetanse i kommunalt tenesteapparat og likeverdige tenester for alle.

Fleire nykomne flyktningar

IMDi har spurt kommunane om å busetje til saman 37 000 flyktningar i løpet av 2024. Det er det tredje året på rad vi ber norske kommunar om å ta imot og busetje rekordmange personar. Vi veit enno ikkje det fulle omfanget av dei høge inkomstane, eller kor lenge dei vil vare, men dei kjem til å krevje endå meir av fellesskapen. Dei fleste kommunane seier ja til å busetje flyktningar, men det finst dei som må trappe ned på tempoet og ta imot færre, på grunn av konkrete kapasitetsutfordringar. Utfordringane er blant anna knytte til bustader, helsetenester, skule- og barnehageplassar og eit fullverdig kvalifiseringstilbod.

Ukrainarar har i løpet av kort tid blitt den nest største flyktninggruppa, etter syrarar. Dei er i dag den tredje største innvandrargruppa i Noreg, etter polakkar og litauarar. Mange er i gang med introduksjonsprogrammet, og mange vil no ta del i det norske arbeidslivet.

IMDi og andre aktørar jobbar aktivt for høg sysselsetjing og ein god overgang mellom introduksjonsprogram, utdanning og arbeid. Det er eit sentralt mål at fleire innvandrarar skal delta i arbeidslivet. Det blir viktig å følgje utviklinga i arbeidsdeltakinga til ukrainarane nøye, men òg utvikling til flyktningar med annan landbakgrunn. Kvalifiseringa for nykomne skal vere målretta og ha høg kvalitet framover. Dette er viktige mål for å kunne handtere og kvalifisere vedvarande store mengder nykomne – som kjem på grunn av krig, men òg på grunn av arbeid, både frå Europa og frå land utanfor Europa.

«Mind the gap»

Vi veit at urolege tider kan føre til at dei sosiale ulikskapane aukar. Tal og kvalitative studiar peiker i negativ retning når det gjeld enkelte sentrale levekårsindikatorar. Innvandrarar er overrepresenterte blant dei som slit økonomisk. Barn av innvandrarar er overrepresenterte blant barn som veks opp i fattige familiar. Gutar med innvandrarbakgrunn er overrepresenterte blant unge med fråfall frå vidaregåande skule. Som kompetansesenter er det derfor ekstra viktig for oss å følgje med på utviklinga framover. Med mål om eit samfunn med like reglar, moglegheiter og fridommar for alle, uansett bakgrunn, blir ei viktig prioritering for IMDi framover å tette gapet mellom innvandrar- og majoritetsbefolkninga når det gjeld ikkje sjølvvalde forskjellar. Det er viktig for å bevare eit samfunn med høg tillit og stort samhald mellom folk og grupper.

Det er eit mål at innvandrarar skal ha høg deltaking i arbeids- og samfunnsliv. Arbeidet med å redusere barrierar for deltaking vil framleis vere heilt sentralt. Det gjeld ikkje minst arbeidet mot æresrelatert vald og negativ sosial kontroll, arbeidet mot rasisme og diskriminering og arbeidet for større mangfald i arbeidslivet.

6. Årsrekneskap

Integrerings- og mangfaldsdirektoratet (IMDi) er eit fagdirektorat, forvaltningsorgan og nasjonalt kompetansesenter med ansvar for å setje i verk integreringspolitikken til regjeringa. Det er gjort greie for dei viktigaste oppgåvene, målgruppene og verkemidla til IMDi i Prop. 1 S (2022–2023) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet. I 2023 utførte IMDi 228 årsverk.

IMDi er eit ordinært, bruttobudsjettert forvaltningsorgan og er underlagt Riksrevisjonens kontroll. Riksrevisjonens rapport om den årlege revisjonen og kontrollen av departementa og dei statlege verksemdene blir publisert som Dokument 1 kvar haust.

IMDi forvaltar driftsmidlar, investeringsmidlar (IKT-utvikling), forskings- og utviklingsmidlar og tilskotsmidlar som primært går til kommunar, innvandrorganisasjonar og anna frivillig verksemd. IMDi hadde ei samla tildeling på vel 22,8 mrd. kroner i 2023. Dette er ein auke på 8,2 mrd. kroner frå 2022, då den samla tildelinga var på 14,6 mrd. kroner. Auken i tildelinga kjem i hovudsak av krigen i Ukraina, som har ført til mange fleire asylinnkomstar. Rekneskapen for 2023 viser at IMDi har utgiftsført i underkant av 22,3 mrd. kroner. Inntekter er trekte frå beløpet. Inntektene gjeld hovudsakleg tilbakebetalingar av ubrukte tilskotsmidlar i kommunane og i frivillige organisasjonar på 27,9 mill. kroner og arbeidsgivaravgift på 27,1 mill. kroner. Årsrekneskapen viser ein samla mindreutgift tilsvarande 2 prosent av den samla tildelinga. Hovuddelen av mindreutgifta gjeld kap. 671, post 60 *Integreringstilskot*. Dette er ein tilskotspost som IMDi forvaltar, og som blir utbetalt til kommunar. Kommunane får integreringstilskotet ved busetjing av personar som får opphald som overføringsflyktningar eller på bakgrunn av søknad om asyl og familiesameining med desse.

IMDi har i 2023 forvalta ei driftsløyving på 373,9 mill. kroner inklusiv overføringa frå 2022. Inkludert i dette beløpet fekk IMDi 54,9 mill. kroner i ekstra løyving på grunn av auka kostnader som følgje av krigen i Ukraina. IMDi har utgiftsført 367,8 mill. kroner i 2023. Stortinget har gitt fullmakt til å overskride løyvinga på posten mot tilsvarande inntekter på kap. 3670, post 01, jf. Prop. 1 S (2022–2023). IMDi hadde ingen inntekter på kap. 3670, post 01, i 2023. Mindreutgifta på driftsløyvinga kom på 6,1 mill. kroner.

Note B til årsrekneskapen inneheld ei forklaring på brukte fullmakter og utrekning av beløp som kan overførast til 2023. Den samla moglege overføringa på kapittel og postar under IMDi er 303,1 mill. kroner, og 6,1 mill. kroner er knytte til kap. 670, post 01 (driftsløyvinga), 12,5 mill. kroner til kap. 671, post 45, og 284,6 mill. kroner til kap. 671, post 60. IMDi kjem ikkje til å be om overføring av mindreforbruk på kap. 671, post 60, ettersom posten blir justert i tråd med behovet og det dermed ikkje er nødvendig å overføre ubrukte midlar på posten.

Artskontorapporteringa viser kva for utgifter og inntekter IMDi har rapportert til statsrekneskapen etter standard kontoplan for statlege verksemdar. Netto har IMDi utgiftsført 22,3 mrd. kroner. Av dette beløpet er 21,8 mrd. kroner utbetalte i tilskot som primært har gått til kommunar, fylkeskommunar, innvandrorganisasjonar og anna frivillig

verksemd.

IMDi stadfester med dette at årsrekneskapen gir eit dekkjande bilete av dei disponible løyvingane for verksemda og av rekneskapsførte utgifter og inntekter. Årsrekneskapen er lagd fram i samsvar med føresegner om økonomistyring i staten med tilhøyrande rundskriv frå Finansdepartementet og dei krava som er stilte frå overordna departement gjennom tildelingsbrev og tillegg til tildelingsbrev.

Libe Rieber-Mohn

Direktør

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

1. Prinsippnote årsrekneskapen

Årsrekneskap for statlege verksemder er utarbeidd og framlagd etter nærmare retningslinjer fastsette i «føresegner om økonomistyring i staten» («føresegnene»). Årsrekneskapen er i samsvar med krav i føresegnene punkt 3.4.1, nærmare føresegnar i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022 og eventuelle tilleggskrav fastsette av overordna departement. Oppstillinga av løyvingrapporteringa og artskontorrapporteringa er utarbeidd med utgangspunkt i føresegnene punkt 3.4.2.

Dei grunnleggjande prinsippa for årsrekneskapen:

- Rekneskapen følgjer kalenderåret.
- Rekneskapen inneheld alle rapporterte utgifter og inntekter for rekneskapsåret.
- Rekneskapen er utarbeidd i tråd med kontantprinsippet.
- Utgifter og inntekter er førte i rekneskapen med brutto beløp.

Oppstillingane av løyving- og artskontorrapportering er utarbeidd etter dei same prinsippa, men grupperte etter ulike kontoplanar. Prinsippa samsvarer med krav i føresegnene punkt 3.5 til korleis verksemdene skal rapportere til statsrekneskapen. Sumlinja *Netto rapportert til løyvingrekneskapen* er lik i begge oppstillingane.

Verksemnda er knytt til statens konsernkontoordning i Noregs Bank i samsvar med krav i føresegnene punkt 3.7.1. Bruttobudsjetterte verksemder får ikkje tilført likviditet gjennom året, men har ein trekkrett på konsernkontoen sin. Ved overgangen til eit nytt år blir saldoen på kvar enkelt oppgjerskonto nullstilt.

Løyvingrapporteringa

Oppstillinga av løyvingrapporteringa omfattar ein øvre del med løyvingrapporteringa og ein nedre del som viser behaldningar verksemnda står oppført med i kapitalrekneskapen. Løyvingrapporteringa viser rekneskapstal som verksemnda har rapportert til statsrekneskapen. Det er stilt opp etter dei kapitla og postane i løyvingrekneskapen verksemnda har fullmakt til å disponere. Kolonnen *Samla tildeling* viser kva verksemnda har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for kvar statskonto (kapittel/post). Oppstillinga viser i tillegg alle finansielle egedelar og forpliktingar verksemnda står oppført med i statens kapitalrekneskap.

Mottekne fullmakter til å belaste eit kapittel eller ein post i ei anna verksemd (belastningsfullmakter) blir ikkje viste i kolonnen for samla tildeling, men er omtalte i note B til løyvingoppstillinga. Utgiftene knytte til mottekne belastningsfullmakter er bokførte og rapporterte til statsrekneskapen og blir viste i kolonnen for rekneskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkluderte i kolonnen for samla tildeling, men blir ikkje bokførte og rapporterte til statsrekneskapen frå verksemnda sjølv. Avgitte belastningsfullmakter blir bokførte og rapporterte av verksemdene som har fått belastningsfullmaktene, og blir derfor ikkje viste i kolonnen for rekneskap. Dei avgitte fullmaktene kjem fram i note B til løyvingoppstillinga.

Artskontorapporteringa

Oppstillinga av artskontorapporteringa har ein øvre del, som viser kva som er rapportert til statsrekneskapen etter standard kontoplan for statlege verksemder, og ein nedre del, som viser eigedelar og gjeld som inngår i mellomvære med statskassa. Artskontorapporteringa viser rekneskapstal verksemda har rapportert til statsrekneskapen etter standard kontoplan for statlege verksemder. Verksemda har ein trekkrett på konsernkonto i Noregs Bank. Tildelingane er ikkje inntektsførte og derfor ikkje viste som inntekt i oppstillinga.

Rekneskapstal i løyvings- og artskontorapportering med notar viser rekneskapstal rapporterte til statsrekneskapen. I tillegg viser noten til artskontorapporteringa *Samanheng mellom avrekning med statskassa og mellomvære med statskassa* bokførte tal frå kontospesifikasjonen for verksemda i kolonnen *Spesifisering av bokført avrekning med statskassa*. Noten viser forskjellen mellom beløp IMDi har bokført på eigedels- og gjeldskontoar i kontospesifikasjonen for verksemda (under dette saldo på kunde- og leverandørreskontro), og beløp IMDi har rapportert som fordringar og gjeld til statsrekneskapen, og som inngår i mellomværet med statskassa.

IMDi har innretta bokføringa slik at ho følgjer krava i føresegner om økonomistyring i staten. Dette inneber at alle opplysningar om transaksjonar og andre rekneskapsmessige disposisjonar som er nødvendige for å utarbeide pliktig rekneskapsrapportering, jf. føresegnene punkt 3.3.2, og spesifisering av pliktig rekneskapsrapportering, jf. føresegnene punkt 4.4.3, er bokførte. Føresegnene krev blant anna utarbeiding av kundespesifisering og leverandørspesifisering. Dette medfører at sals- og kjøpstransaksjonar blir bokførte i kontospesifikasjonen på eit tidlegare tidspunkt enn dei blir rapporterte til statsrekneskapen, og inneber kundefordringar og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Oppstilling av løyingsrapportering 31.12.2023

Utgifts- kapittel	Kapittelnamn	Post	Posttekst	Note	Samla tildeling**	Rekneskap 2023	Meirutgift (-) og mindreutgift
0670	Integrerings- og mangfaldsdirektoratet	01	Driftsutgifter	A, B	373 849 000	367 764 135	6 084 865
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling	A, B	32 900 000	33 067 594	-167 594
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald	A, B	72 345 000	59 844 064	12 500 936
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	60	Integreringstilskot	A, B	18 310 846 000	18 026 294 901	284 551 099
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	61	Særskilt tilskot ved busetjing av einslege mindreårige	A	1 238 982 000	1 166 887 282	72 094 718
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	62	Kommunale innvandrartiltak	A	221 150 000	221 451 889	-301 889
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	70	Busetjingsordninga og integreringstilskot, oppfølging	A	2 538 000	2 538 000	0
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	71	Tilskot til integreringsarbeid i regi av sivilsamfunn og frivillige organisasjonar	A	228 052 000	226 723 952	1 328 048
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	72	Statsautorisasjonsordninga for tolkar m.m.	A	16 432 000	17 432 000	-1 000 000
0671	Busetjing av flyktningar og tiltak for innvandrara	73	Tilskot	A	13 040 000	12 314 345	725 655
0672	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrara	60	Tilskot til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrara	A	2 307 463 000	2 172 808 413	134 654 587
0672	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrara	61	Kompetansekartlegging i mottak for busetjing	A	567 000	503 428	63 572
0400	Justis- og beredkapsdepartementet	23	Spesielle driftsutgifter, forskning og kunnskapsutvikling		0	300 000	-300 000
1633	Nettoordning, statleg betalt meirverdiavgift	01	Nettoordning for mva. i staten		0	46 295 177	-46 295 177
<i>Sum utgiftsført</i>					<i>22 818 164 000</i>	<i>22 354 225 180</i>	<i>463 938 820</i>

0671/60: Utbetalinga av integreringstilskotet har auka med meir enn 8 mrd. sidan 2022. Hovudårsaka er auka asylinnkomstar på grunn av krigen i Ukraina.

0672/60: Utbetalinga av norsktilskotet har auka med over 896 mill. kroner sidan 2022. Hovudårsaka er auka utbetalingar til norskopplæring til ukrainske flyktningar.

Inntektskapittel	Kapittelnamn	Post	Posttekst	Samla tildeling	Rekneskap 2023	Meirinntekt og mindreinntekt (-)
3670	IMDi	01	Diverse inntekter	0	0	
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter	0	27 845 273	
5700	Inntektene til folketrygda	72	Arbeidsgivaravgift	0	27 123 142	
<i>Sum inntektsført</i>				0	54 968 415	

Netto rapportert til løyvingsrekneskapen					22 299 256 766
Kapitalkontoar					
60088701	Noregs Bank KK / innbetalingar				43 190 863
60088702	Noregs Bank KK / utbetalingar				-22 340 684 860
705005	Endring i mellomværet med statskassa				-1 762 769
<i>Sum rapportert</i>					0

Behaldningar rapporterte til kapitalrekneskapen (31.12.)

Konto	Tekst	2023	2022	Endring
705005	Mellomvære med statskassa	-13 829 542	-12 066 773	-1 762 769

Note A Forklaring av samla tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført frå i fjor ¹⁾	Årets tildelingar	Samla tildeling
0670 01	10 917 000	362 932 000	373 849 000
0671 21		32 900 000	32 900 000
0671 45	25 551 000	46 794 000	72 345 000
0671 60		18 310 846 000	18 310 846 000
0671 61		1 238 982 000	1 238 982 000
0671 62		221 150 000	221 150 000
0671 70		2 538 000	2 538 000
0671 71		228 052 000	228 052 000
0671 72		16 432 000	16 432 000
0671 73		13 040 000	13 040 000
0672 60		2 307 463 000	2 307 463 000
0672 61		567 000	567 000

1) Overført frå i fjor, gjeld overføring av mindreforbruk.

Note B: Forklaring til brukte fullmakter og utrekning av beløp som kan overførast til neste år

Note B Forklaring til brukte fullmakter og utrekning av beløp som kan overførast til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Meirutgift (-) / mindre-utgift	Utgiftsført av andre i samsvar med avgitte belastningsfullmakter (-)	Meirutgift (-) / mindre-utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Meirinntekter / mindreinntekter (-) i samsvar med meirinntektsfullmakt	Omdisponering frå post 01 til 45 eller til post 01/21 frå løyvinga for neste år	Innsparingar (-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. beløp som kan overførast*	Mogleg beløp som kan overførast, rekna ut av verksemda
0670 01		6 084 865		6 084 865				6 084 865	18 692 450	6 084 865
0671 45	«kan overførast»	12 500 936		12 500 936				12 500 936	144 209 088	12 500 936
0671 60	«kan overførast»	284 551 099		284 551 099				284 551 099	29 489 727 684	284 551 099

* Maksimalt beløp som kan overførast, er 5 prosent av årets løyving på driftspostane 01–29, utanom post 24, eller summen av løyvinga dei siste to åra for postar med stikkordet «kan overførast». Sjå meir detaljert informasjon om overføring av ubrukte løyvingar i det årlege rundskrivet R-2.

Forklaring til bruk av fullmakter

Mottekne belastningsfullmakter: IMDi har i 2023 fått ei belastningsfullmakt frå Justis- og beredskapsdepartementet på 300 000 kroner på kap. 0400, post 23. Heile belastningsfullmakta er nytta.

Stikkordet «kan overførast»: IMDi's løyvingar på kap. 671, post 21, kap. 671, post 45, kap. 671, post 60, har stikkordet «kan overførast».

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsførte av andre på utgiftskapittel og inntektsførte av andre på inntektskapittel): IMDi har ikkje avgitt belastningsfullmakter i 2023.

Fullmakt til å overskride driftsløyvingar mot tilsvarande meirinntekter: IMDi hadde ingen meirinntekter på kap. 3670, post 01, i 2023. Utrekning av mogleg overføring på desse postane gjeld i forhold til IMDi sin del av løyvinga.

Oppstilling av artskontorrapporteringa 2023

Oppstilling av artskontorrapporteringa 31.12.2023

	Note	2023	2022
Driftsinntekter rapporterte til løyvingsrekneskapen			
Innbetalinger frå gebyr	1	0	0
Innbetalinger frå tilskot og overføringar	1	0	0
Sals- og leigeinnbetalningar	1	0	0
Andre innbetalningar	1	0	0
<i>Sum innbetalningar frå drift</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Driftsutgifter rapporterte til løyvingsrekneskapen			
Utbetalingar til lønn	2	224 652 734	209 331 558
Andre utbetalingar til drift	3	234 858 484	230 946 766
<i>Sum utbetalingar til drift</i>		<i>459 511 218</i>	<i>440 278 325</i>
Netto rapporterte driftsutgifter		459 511 218	440 278 325
Investerings- og finansinntekter rapporterte til løyvingsrekneskapen			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Investerings- og finansutgifter rapporterte til løyvingsrekneskapen			
Utbetaling til investeringar	5	1 451 091	5 124 311
Utbetaling til kjøp av aksjar	5, 8 del B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	13 485	1 789
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		<i>1 464 575</i>	<i>5 126 100</i>
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 464 575	5 126 100
Innkrevjingsverksemd og andre overføringar til staten*			
Innbetaling av skattar, avgifter, gebyr m.m.	6	27 420 370	16 323 714
<i>Sum innkrevjingsverksemd og andre overføringar til staten</i>		<i>27 420 370</i>	<i>16 323 714</i>
Tilskotsforvaltning og andre overføringar frå staten*			
Utbetalingar av tilskot og stønader	7	21 846 954 210	12 526 177 351
<i>Sum tilskotsforvaltning og andre overføringar frå staten</i>		<i>21 846 954 210</i>	<i>12 526 177 351</i>
Inntekter og utgifter rapporterte på felleskapittel**			
Gruppelivsforssikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		424 902	311 760
Arbeidsgivaravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		27 123 142	25 653 594

Nettoføringsordning for meirverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	46 295 177	46 862 813
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapittel</i>	18 747 133	20 897 459
Netto rapportert til løyvingerekneskapen	22 299 256 766	12 976 155 520
Oversikt over mellomvære med statskassa***		
Eigedelar og gjeld	2023	2022
Fordringar på tilsette	179 406	62 853
Kontantar	0	0
Bankkontoar med statlege midlar utanfor Noregs Bank	0	0
Skuldig skattetrekk og andre trekk	-8 812 314	-8 036 877
Skuldige offentlege avgifter	-70 917	-7 159
Avsett pensjonspremie til Statens pensjonskasse****	-5 075 542	-4 089 895
Mottokne forskotsbetalingar	0	0
Lønn (negativ netto, for mykje utbetalt lønn m.m.)	-50 175	7 213
Differansar på bank og uidentifiserte innbetalingar	0	-2 907
Sum mellomvære med statskassa	8	-13 829 542
		-12 066 773

Note 1 Innbetalingar frå drift

	31.12.2023	31.12.2022
Sum innbetalingar frå gebyr	0	0
Sum innbetalingar frå tilskot og overføringar	0	0
Sum sals- og leigeinnbetalingar	0	0
Sum andre innbetalingar	0	0
Sum innbetalingar frå drift	0	0

Note 2 Utbetalingar til lønn

	31.12.2023	31.12.2022
Lønn	190 561 676	174 904 332
Arbeidsgivaravgift	27 123 142	25 653 594
Pensjonsutgifter*	14 612 313	12 516 399
Sjukepengar og andre refusjonar (-)	-14 076 089	-8 519 622
Andre ytingar	6 431 692	4 776 856
Sum utbetalingar til lønn	224 652 734	209 331 558

Talet på utførte årsverk:

228

226

*I 2023 utgjorde premiesatsen for arbeidsgivardelen 10,3 prosent (arbeidsgivardel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2023 rapportert til SPK). For rekneskapsåret 2022 utgjorde premiesatsen 10,3 prosent.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2023	31.12.2022
Husleige	17 128 677	17 680 995
Vedlikehold av egne bygg og anlegg	152 269	403 667
Vedlikehold og ombygging av leigde lokale	1 629 666	3 438 625
Andre utgifter til drift av eieendom og lokale	5 164 306	5 389 434
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr osv.	0	0
Mindre utstyrsanskaffingar	1 027 622	1 180 514
Leige av maskiner, inventar og liknande	24 715 340	9 630 004
Kjøp av konsulenttenester	120 680 864	130 923 541
Kjøp av andre framande tenester	33 472 715	37 652 745
Reiser og diett	6 223 618	5 536 668
Andre driftsutgifter	24 663 407	19 110 574
Sum andre utbetalinger til drift	234 858 484	230 946 766

For 2023 har aktiviteten i IMDi auka vesentleg på grunn av krigen i Ukraina, noko som har ført til høgare utbetalinger knytte til drift.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2023	31.12.2022
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	13 485	1 789
Valutatap	0	0
Anna finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	13 485	1 789

Note 5 Utbetaling til investeringar og kjøp av aksjar

	31.12.2023	31.12.2022
<i>Utbetaling til investeringar</i>		
Immaterielle eigedelar og liknande	6 837	254 721
Tomter, bygningar og annan fast eigedom	0	0
Infrastruktureigedelar	0	0
Maskiner og transportmiddel	0	0
Driftslausøyre, inventar, verktoy og liknande	1 444 253	4 869 590
Sum utbetaling til investeringar	1 451 091	5 124 311
	31.12.2023	31.12.2022
Sum utbetaling til kjøp av aksjar	0	0

Note 6 Innkrevjingsverksemd og andre overføringar til staten

	31.12.2023	31.12.2022
Tilfeldige og andre inntekter (statskonto 530929)	27 420 370	16 323 714
Sum innkrevjingsverksemd og andre overføringar til staten	27 420 370	16 323 714

Tilfeldige og andre inntekter omhandlar tilbakebetaling av tilskot til IMDi.

Note 7 Tilskotsforvaltning og andre overføringar frå staten

	31.12.2023	31.12.2022
Tilskot til kommunar post 60-85	21 666 576 393	12 256 338 243
Tilskot til fylkeskommunar post 60-85	24 356 466	21 456 545
Tilskot til ikkje-finansielle føretak	34 947 100	45 888 380
Tilskot til finansielle føretak	500 000	0
Tilskot til hushald	5 400 000	75 000
Tilskot til ideelle organisasjonar post 70-85	97 376 901	194 119 183
Tilskot til statsforvaltninga	17 797 350	8 300 000
Sum tilskotsforvaltning og andre overføringar frå staten	21 846 954 210	12 526 177 351

Auken i tilskot til kommunar kjem i hovudsak av ein auke i utbetalinga av integreringstilskot som følgje av fleire asylinnkomstar pga. krigen i Ukraina.

Note 8 Samanheng mellom avrekning med statskassa og mellomverande med statskassa

Del A Forskjellen mellom avrekning med statskassa og mellomverande med statskassa

	31.12.2023	31.12.2023	Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avrekning med statskassa	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomvære med statskassa	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringar i aksjar og andelar*	0	0	0
Obligasjonar	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Omløpsmidlar			
Kundefordringar	0	0	0
Andre fordringar	179 406	179 406	0
Bankinnskot, kontantar og liknande	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>179 406</i>	<i>179 406</i>	<i>0</i>
Langsiktig gjeld			
Anna langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-18 515 714	0	-18 515 714
Skuldig skattetrekk	-8 812 314	-8 812 314	0
Skuldige offentlege avgifter	-70 917	-70 917	0
Anna kortsiktig gjeld	-1 580 407	-5 125 717	3 545 310
<i>Sum</i>	<i>-28 979 352</i>	<i>-14 008 948</i>	<i>-14 970 404</i>
Sum	-28 799 946	-13 829 542	-14 970 404

Det er gjort avsetjingar for leverandørgjeld i rekneskapen for fakturaer bokførte i 2024 som gjeld 2023 og har fakturadato i 2023. Avsetjinga er på 2.330.232 og inngår i posten «Anna kortvarig gjeld».

Pr. 31.12.2023 har IMDi ei fordring på kr 800.000 som gjeld tilbakebetaling av utbetalt tilskot i 2023. Midla vil bli overførte til Statskassen i 2024.

IMDi

Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet